

STAN BEZPIECZEŃSTWA SANITARNEGO POWIATU W 2021 ROKU

MIASTA RYBNIKA, MIASTA ŻORY, POWIATU RYBNICKIEGO

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rybniku

Szanowni Państwo,

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w związku z ogłoszonym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanem epidemii w 2020r., przede wszystkim kontynuował działania przeciwepidemiczne i kontrolne w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi w kierunku SARS-CoV-2.

Rok 2021 to przede wszystkim rok szczepień przeciwko COVID-19. Szczepienia ochronne przeciwko tej chorobie zakaźnej, rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31.12.2020r. w sprawie metody zapobiegania COVID-19, zostało uznane jako najskuteczniejszą metodę zapobiegania COVID-19.

Równolegle prowadzono, choć stan epidemii spowodował ograniczenie planowanych czynności kontrolnych i badań laboratoryjnych, nadzór nad bezpieczeństwem żywności, wody pitnej jak również kąpielisk, środkami zastępczymi, kosmetykami, higieną środowiska, higieną pracy, higieną nauczania i wychowania, produktami biobójczymi i chemikaliami. Prowadzono i koordynowano programy zdrowotne oraz podejmowano działania w zakresie promocji zdrowia we współpracy z innymi instytucjami i służbami publicznymi.

Na szczególne wyróżnienie zasługuje współpraca z Dyrektorami placówek oświatowych i wychowawczych oraz Wydziałami Edukacji w zakresie podejmowanych działań w związku ze stwierdzonymi zachorowaniami na SARS-CoV-2 w podległych placówkach.

Przedstawiona ocena stanu sanitarnego została sporządzona na podstawie danych statystycznych (MZ), prowadzonych przez PSSE w Rybniku, stan na dzień 31.12.2021r.

**Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny
w Rybniku
dr inż. Michał Dudek**

SPIS TREŚCI:

STRONA:

I. STAN SANITARNY MIASTA RYBNIKA

❖ Informacje ogólne	6
❖ Sytuacja epidemiologiczna w 2021 roku.....	8
❖ Szczepienia ochronne	15
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	18
❖ Bezpieczeństwo wody	19
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	28
❖ Bezpieczeństwo żywności	32
❖ Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	45
❖ Warunki higieny pracy, nadzór nad chemikaliami, produktami biobójczymi, detergentami, prekursorami	51
❖ Choroby zawodowe	56
❖ Dopalacze- nadzór oraz monitoring nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi	57
❖ Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	58
❖ Oświata Zdrowotna	61

II. STAN SANITARNY MIASTA ŻORY

❖ Informacje ogólne	68
❖ Sytuacja epidemiologiczna w 2021 roku.....	70
❖ Szczepienia ochronne	76
❖ Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	79
❖ Bezpieczeństwo wody	80
❖ Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	86

❖	Bezpieczeństwo żywności	89
❖	Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	101
❖	Warunki higieny pracy, nadzór nad chemikaliami, produktami biobójczymi, detergentami, prekursorami	107
❖	Choroby zawodowe	111
❖	Dopalacze- nadzór oraz monitoring nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi	112
❖	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	113
❖	Oświata Zdrowotna	115

III. STAN SANITARNY POWIATU RYBNICKIEGO

❖	Informacje ogólne	122
❖	Sytuacja epidemiologiczna w 2021 roku	124
❖	Szczepienia ochronne	128
❖	Stan sanitarny w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	130
❖	Bezpieczeństwo wody	131
❖	Stan sanitarny urządzeń i obiektów użyteczności publicznej	140
❖	Bezpieczeństwo żywności	142
❖	Warunki higieniczno-sanitarne placówek oświatowych, wychowawczych i wypoczynku	150
❖	Warunki higieny pracy, nadzór nad chemikaliami, produktami biobójczymi, detergentami, prekursorami	155
❖	Choroby zawodowe	159
❖	Dopalacze- nadzór oraz monitoring nad środkami zastępczymi i nowymi substancjami psychoaktywnymi	159
❖	Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	160
❖	Oświata Zdrowotna	163

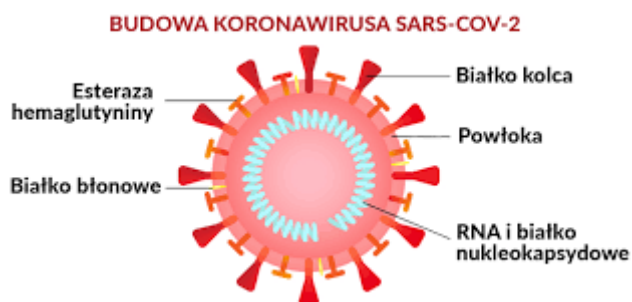
**STAN SANITARNY
MIASTA RYBNIKA
W 2021 ROKU**

INFORMACJE OGÓLNE

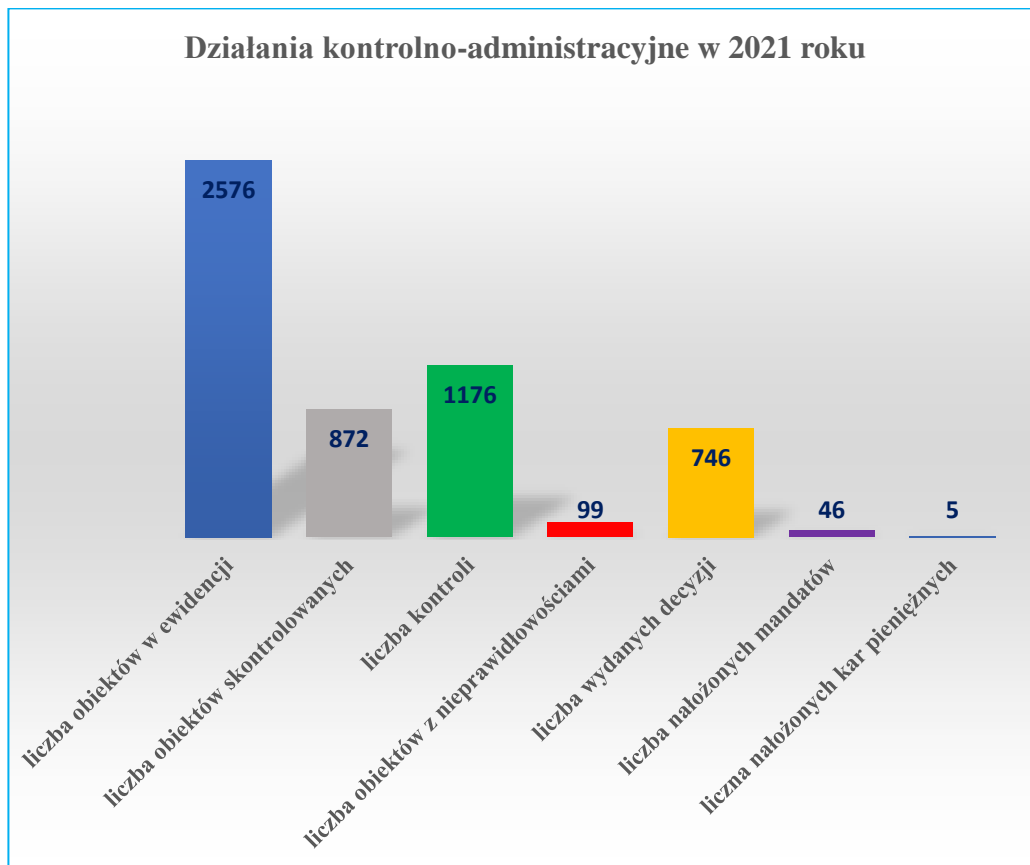
W 2021r. skontrolowano ogółem **872** obiekty, w **99** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **1176** kontroli sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Rybnika. PPIS w Rybniku wydał ogółem **746** decyzji administracyjnych. Nałożono **46** mandatów na kwotę **7.100,00zł**.

Przeprowadzono **445** wizytacji w zakresie przestrzegania obostrzeń przeciwepidemicznych. Ponadto, wydano **5** decyzji o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę **90 000,00zł** za naruszenie przez osoby prowadzące działalność gospodarczą przepisów w zakresie ustanowienia nakazów, zakazów lub ograniczeń zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, **4** decyzje o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej oraz wydano **1** decyzję nakazującą zaprzestania prowadzenia działalności w związku z naruszeniem wymagań higienicznych i zdrowotnych, które spowodowało bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia ludzi.

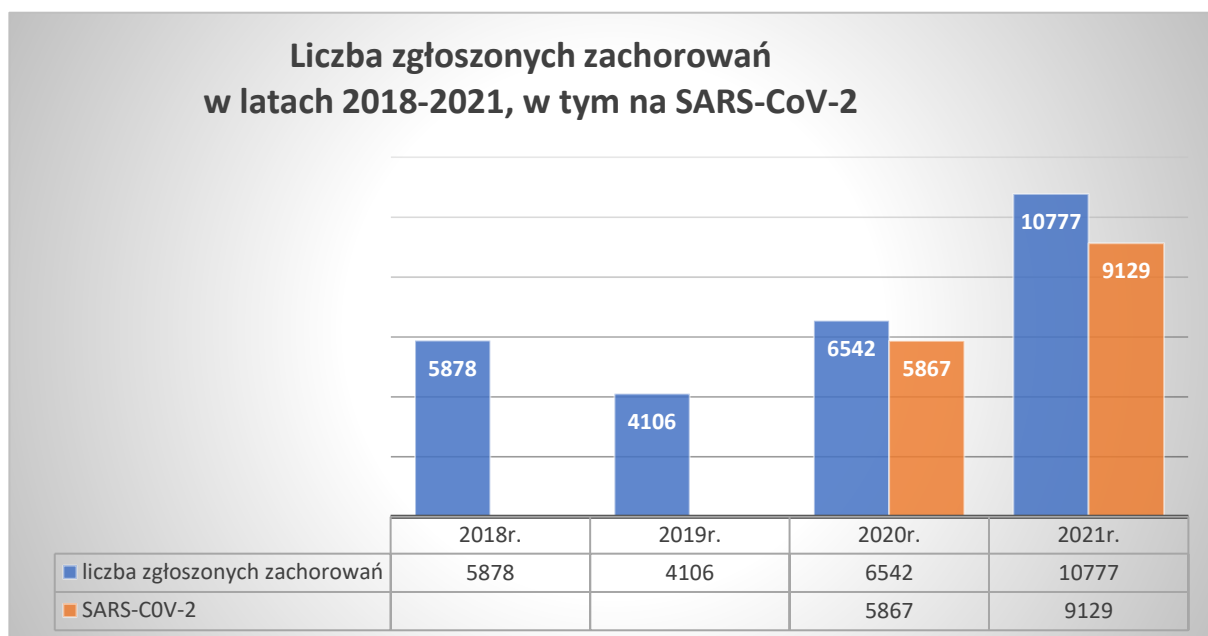
Przeprowadzono **9962** wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszonymi zachorowaniami na choroby zakaźne u ludzi, w tym zakażenia SARS-Cov-2 - **9129**.

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

Ogółem na terenie miasta Rybnika odnotowano **10777** zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia, grypę. Przeważającą część zachorowań dotyczyło zakażenia SARS-CoV-2-9129. Pracownicy przeprowadzali dochodzenia epidemiologiczne, wywiady oraz obejmowali nadzorem osoby z kontaktu z osobami chorymi. Przeprowadzono 9962 wywiady epidemiologiczne, w tym 9129 wywiady epidemiologiczne w związku z zachorowaniem na SARS-CoV-2.

Lp.	Jednostka chorobowa	2021 r.	2020 r.	Odnotowano
		Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Liczba zachorowań/ hospitalizacji	w 2021r ↑ ↓↔
1	Salmoneloza- zatrucie pokarmowe	8/6	9/9	↓
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	70/70	23/23	↑
3	Salmoneloza- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	3/3	2/2	↑
4	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem) w tym u dzieci do lat 2	91/69	54/29	↑
5	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w tym u dzieci do lat 2	51/30	47/28	↑
6	Krztusiec	0/0	1/0	↓
7	Płonica (szkarlatyna)	6/0	12/0	↓
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	14/0	17/0	↓
9	Kiła	8/4	0/0	↑
10	Borelioza	46/2	25/6	↑
11	Styczność i narażenie na wściekliznę- potrzeba szczepień	15	6	↑
12	Wirusowe zapalenie mózgu i opon mózgowych	2/2	0/0	↑
13	Ospa wietrzna	429/0	426/0	↑
14	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	11/0	0/0	↑
15	Wirusowe zapalenie wątroby typu C	2/0	0/0	↑
16	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	1/0	2/0	↓
17	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	2/2	2/2	↔
18	Neuroborelioza	1/1	0/0	↑
19	Giardioza (lambioza)	0/0	2/0	↓
20	Tularemia	1/0	0/0	↑
21	HIV	0/0	1/1	↓
22	Gruźlica	26	9	↑
23	Grypa (podejrzenia)	789	2050	↓
26	Grypa potwierdzona badaniami	1/1	6/6	↓

W 2021r. odnotowano znaczny wzrost zachorowań na wirusowe zakażenia jelitowe. Podobny wzrost można zauważyć przy zachorowaniach wywołanych *Clostridium difficile*. Spadła liczba zgłoszonych podejrzeń zachorowań na gripę, przy czym uzyskano o 3262 więcej zakażeń wywołanych wirusem SARS-CoV-2.

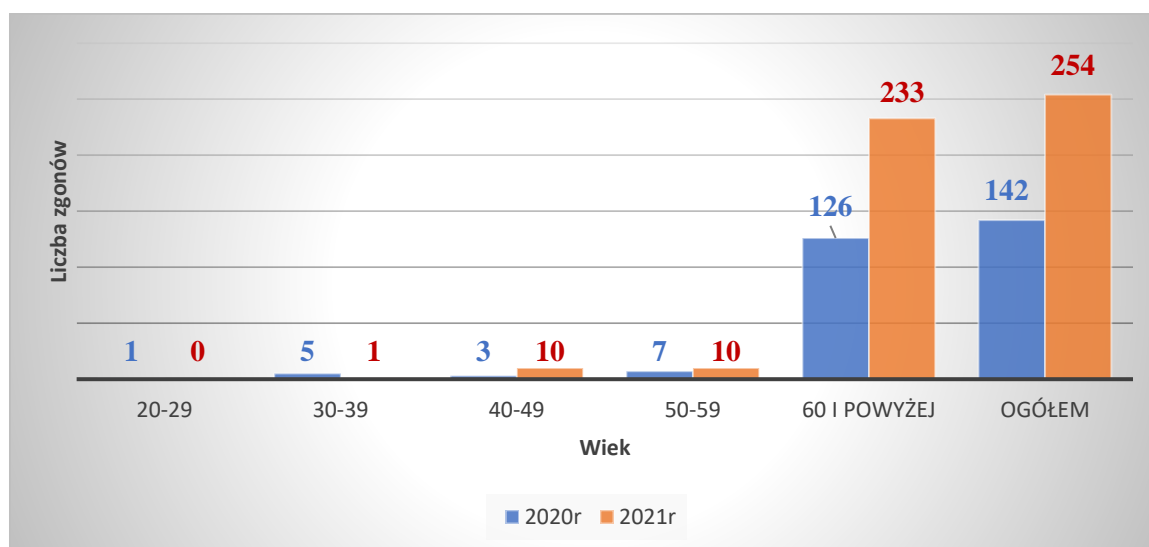
Liczba chorych na zatrucie pokarmowe, wykazanych w sprawozdaniu MZ-56, pozostały na tym samym poziomie, lecz nie obejmują one osób, które miały potwierdzoną *Salmonellę* podczas wyjazdu np. turystycznego. Osoby takie są pod nadzorem epidemiologicznym PSSE w Rybniku gdzie wykonywane są również badania kontrolne. Zachorowanie jest wykazane przez stację prowadzącą ognisko wywołane drogą pokarmową.

W 2021r. 10 osób została zarejestrowanych jako nosiciele pałeczek *Salmonella*. Wydano jedną decyzję nakazującą zaniechanie wykonywania prac przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

W 2021 r. na terenie miasta Rybnik 44 osoby zostały narażone na wścieklicznę, z tego 15 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wścieklicznie.

W 2021r. odnotowano 258 zgonów z powodu choroby zakaźnej, w 254 przypadkach powodem zgonu był wirus SARS-CoV-2, co stanowiło 2,6% zachorowań na SARS-CoV-2.

Liczba zgonów – SARS-CoV-2 z podziałem na przedział wiekowy w latach 2020-2021

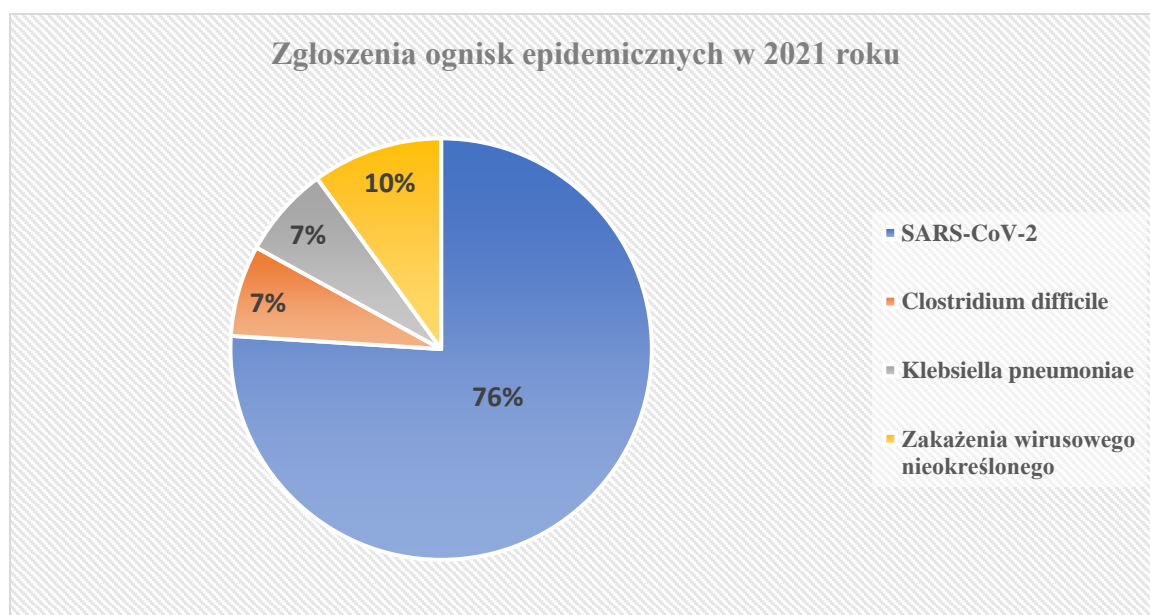

Ogniska epidemiczne

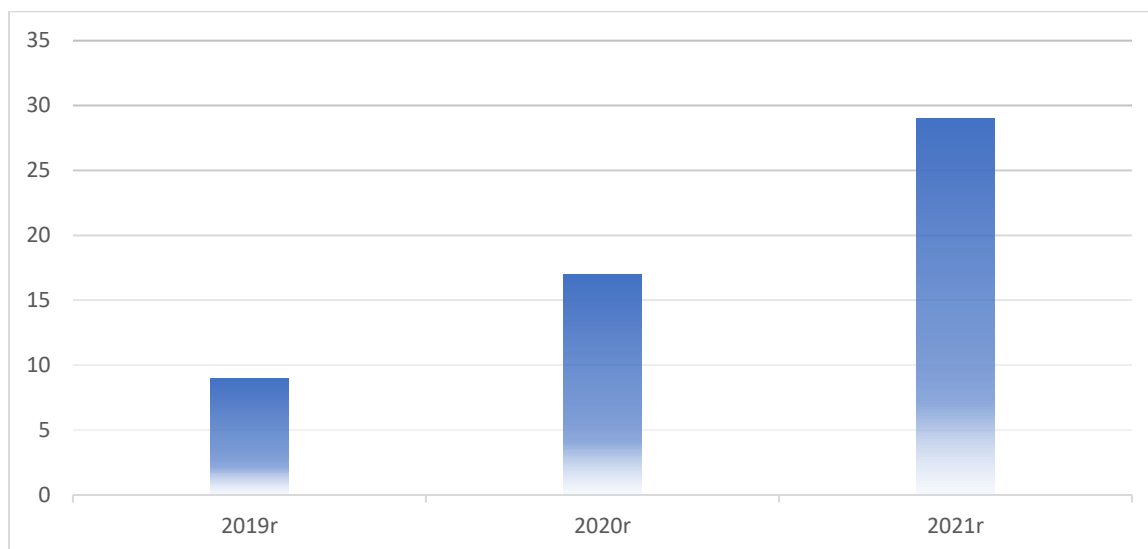
W 2021 r. wystąpiło 29 ognisk epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą. Ogniska odnotowano w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym nr 3 w Rybniku, w SP ZOZ Państwowym Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku.

Zdecydowaną większość ognisk wywołał jeden czynnik- wirus SARS-CoV-2 tj. 22 zgłoszone ogniska epidemiczne.

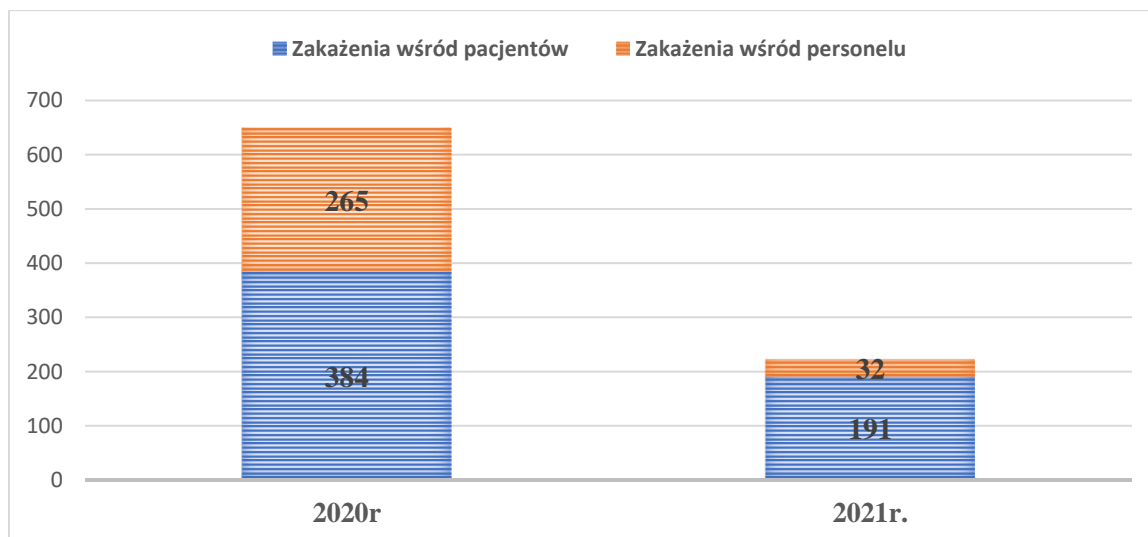
Pozostałe ogniska zostały wywołane czynnikami: *Clostridium difficile* (2), *Klebsiella pneumoniae* (2). Trzy ogniska dotyczyły zakażenia wirusowego nieokreślonego.

Liczba zgłoszonych ognisk epidemicznych w latach 2019-2021

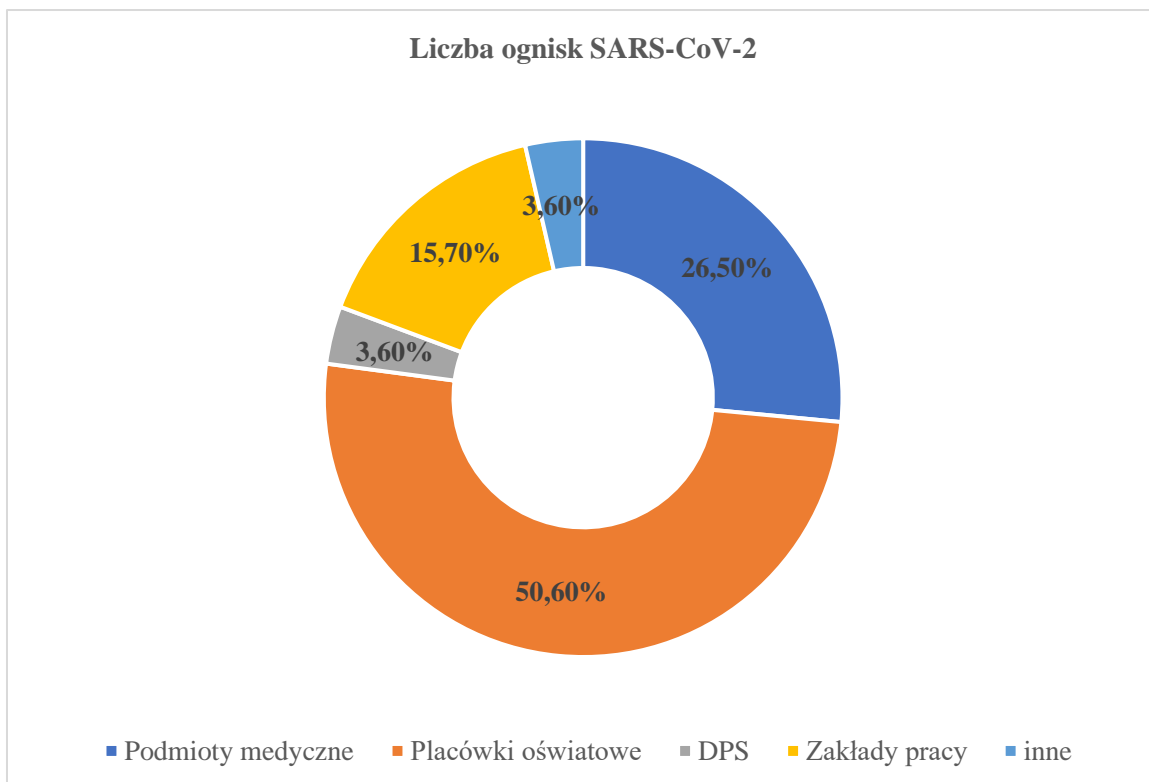

W ogniskach zachorowało 297 osób, 32 zachorowania dotyczyło personelu. Liczba zgonów z ogniskach w związku z zakażeniem jaki i bez związku z zakażeniem COVID-19 wyniosła 66. Szpitale stosowały się do procedur, zaleceń oraz szybko podejmowały czynności mające na celu przecięcie drogi szerzenia się zakażenia. W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2021 r. znacznie zmalała ilość zakażeń wśród personelu z 191 do 32.

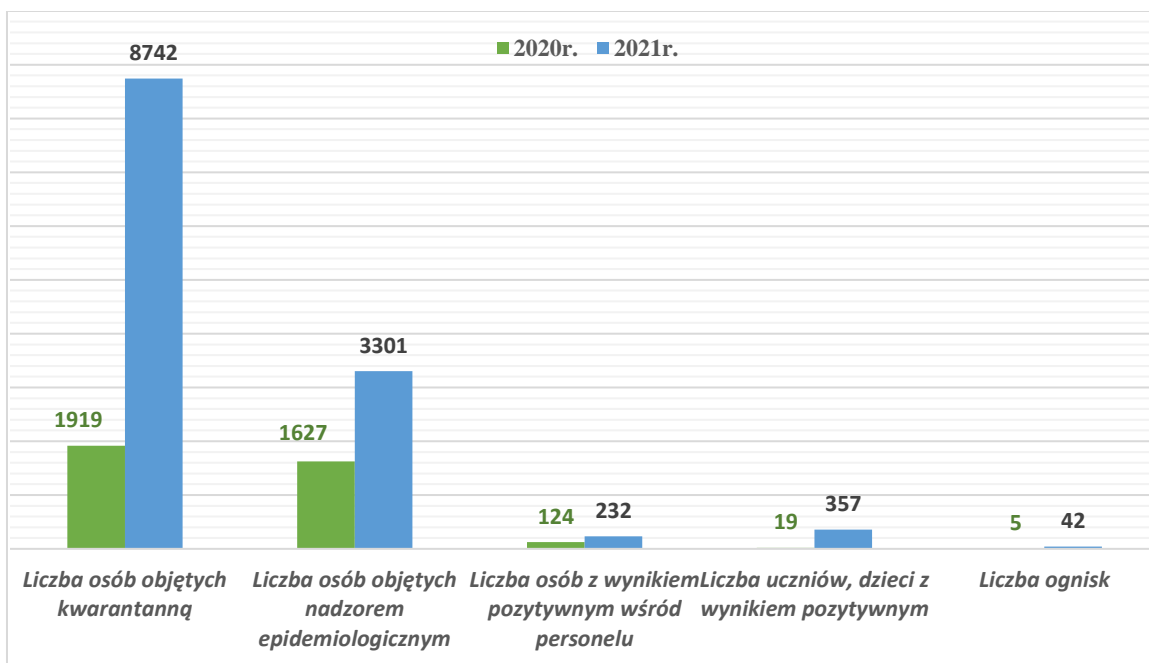
Liczba zakażeń wśród pacjentów i personelu w ogniskach epidemicznych w latach 2020-2021

W 2021r. odnotowano ogniska wywołane SARS-CoV-2 również w placówkach niemedycezych tj. w szkołach (34), przedszkolach (8), DPS (3), schronisku dla bezdomnych, w zakonie, klubie sportowym oraz w 13 zakładach pracy. Ogółem odnotowano 83 ogniska epidemiczne wywołane wirusem SARS-CoV-2 w podmiotach medycznych i niemedycezych.

Ogniska SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych w latach 2020-2021

Badania przesiewowe w kierunku SARS-CoV-2

W miesiącu styczniu i lutym 2021r przeprowadzono akcję badań przesiewowych w kierunku SARS-CoV-2 wśród nauczycieli szkół klas I-III, przedszkoli i żłobków oraz innych niepedagogicznych pracowników szkół na terenie miasta Rybnika, Żory i powiatu rybnickiego.

Liczba osób zaplanowanych do badań	Liczba osób od których pobrano wymaz	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba wyników dodatnich
1386	1216	1201	11

Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zlecał badania w kierunku COVID-19 dla pacjentów przed przyjęciem do placówek opieki długoterminowej (ZOL, ZPO, Hospicjum) oraz DPS. W 2021 r. zlecono 59 badań z potrzebą wysłania karetki wymazowej dla osób mieszkających na terenie miasta Rybnika.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2021r. na terenie miasta Rybnika nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), popularna nazwa kalendarz szczepień – dokument zgodnie z którym realizowane są szczepienia

w Polsce. PSO jest co roku aktualizowany i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia. Program Szczepień Ochronnych reguluje kwestie wieku i zakresu wykonywanych szczepień ochronnych obejmując szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży od urodzenia do 19 roku życia, tj:

- ✓ szczepienia obowiązkowe (finansowane z budżetu państwa) realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,
- ✓ szczepienia obowiązkowe dla niektórych grup (również bezpłatne), np. szczepienia przeciwko ospie wietrznej dla dzieci z obniżoną odpornością lub przebywających w żłobkach,
- ✓ szczepienia zalecane (nie finansowane z budżetu państwa).

Na terenie miasta Rybnika szczepienia obowiązkowe realizowane są w 37 punktach szczepień. W 2021r. liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2021-2001) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień wykazano – 26180. Nadal odnotowywany jest wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2021 punkty szczepień wykazały **408** nieszczepionych dzieci. W porównaniu do roku 2020: nieszczepionych dzieci było **391**.

W związku z wprowadzeniem stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i przekierowaniem zadań na działania przeciwepidemiczne, w 2021 roku przeprowadzono kontrolę sanitarną w 2 punktach szczepień. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

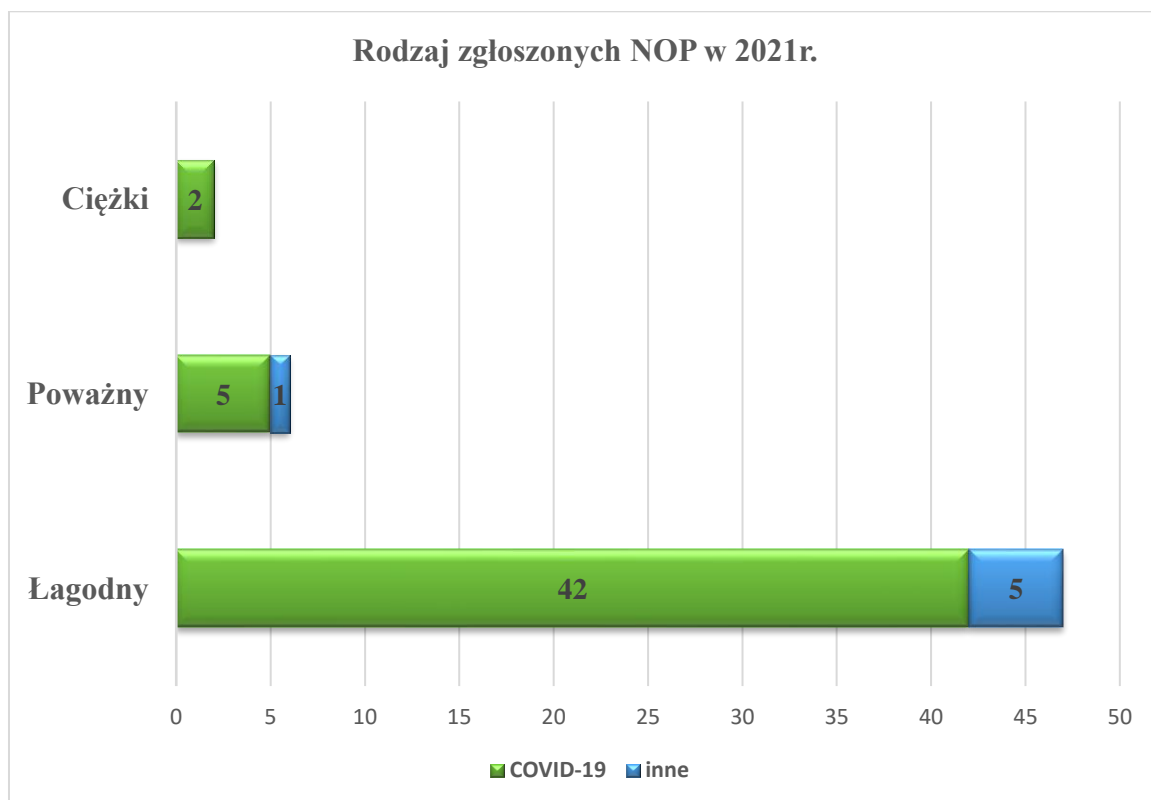
W związku z wprowadzeniem stanu epidemii w Polsce w grudniu 2020 roku rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31.12.2020r. w sprawie metody zapobiegania COVID-19, wprowadzono metodę zapobiegania COVID-19 polegającą na wykonywaniu szczepień ochronnych przeciwko tej chorobie zakaźnej, zwanej „szczepieniami”. W pierwszej kolejności rozpoczęto szczepienia ochronne wśród pracowników służby zdrowia oraz wśród seniorów a od 10 maja 2021 r. ruszyła rejestracja na szczepienie przeciw COVID-19 dla wszystkich chętnych pełnoletnich osób. Od 17 maja 2021 r. dołączyli 16 i 17 latkowie, a od 7 czerwca 2021 r. szczepionkę mogły przyjąć dzieci od 12. roku życia, a od 16 grudnia 2021 r. dzieci od 5. roku życia.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, PPIS w Rybniku rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne. Kryteria niepożądanego odczynu poszczepiennego obejmują odczyn:

- **ciężki** – zagrażający życiu (wymaga hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, może prowadzić do trwałego ubytku sprawności fizycznej lub umysłowej, może kończyć się śmiercią);
- **poważny** – duże nasilenie objawów w postaci znacznego obrzęku kończyny, silnego jej zaczerwienienia, wysokiej gorączki (nie wymaga zwykle hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, nie prowadzi do trwałego uszczerbku dla zdrowia, nie stanowi zagrożenia dla życia);
- **łagodny** – nie ma szczególnie dużego nasilenia, a charakteryzuje się występowaniem miejscowego obrzęku kończyny, silnego miejscowego zaczerwienienia, gorączki.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2021 r. odnotowano **55** zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w tym **49** po szczepionkach przeciw COVID-19), w 2020 r. odnotowano 8 NOP.

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2021r. według ewidencji na terenie miasta Rybnika zarejestrowanych było ogółem 362 podmiotów leczniczych, w tym 3 podmioty lecznicze zamknięte (w tym szpital jednodniowy). W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 15 kontroli w podmiotach leczniczych.

Wydano 5 decyzji zmieniających termin wykonania uchybień w zakresie złego stanu technicznego w: SP ZOZ Państwowy Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Rybniku ul. Gliwicka 33, w SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46 oraz AD Medico Przychodnia Lekarska Rybnik ul. Jankowicka 18.

Stan higieniczno-sanitarny pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ocena stanu sanitarnego w placówkach udzielających świadczenia zdrowotne w roku 2021 jak i 2020, ze względu na specyficzne warunki wynikające ze stanem epidemii COVID-19 jest niewspółmierna do lat wcześniejszych, w związku ze zmniejszeniem liczby przeprowadzonych kontroli i zmiany priorytetów działania PPIS w Rybniku tj. zwiększonego zaangażowania w zadania związane z przeciwdziałaniem epidemii.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach swoich ustawowych obowiązków prowadzi nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym ciepłą wodą użytkową w zakresie bakterii *Legionella sp.*), nad jakością wody na pływalniach, kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

W 2021 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych oraz wydano ogółem 10 decyzji administracyjnych (roczną i półroczną okresową ocenę jakości wody przeznaczonej do spożycia, decyzję dot. materiałów i wyrobów służących do kontaktu z wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi, oceny roczne jakości wody na pływalni oraz decyzję nakazującą dotyczącą jakości wody na pływalni).

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla miasta są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu. Pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Rybniku-Stodołach, w Rybniku przy ul. Tęczowej oraz w Rybniku – Boguszowicach przy ul. Rajskiej.

W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2021 r. na terenie miasta Rybnik ogółem średnio ok. 14,7 tys. m³/d wody, tj. ok 2 tys. m³/d wody więcej niż w 2021r.

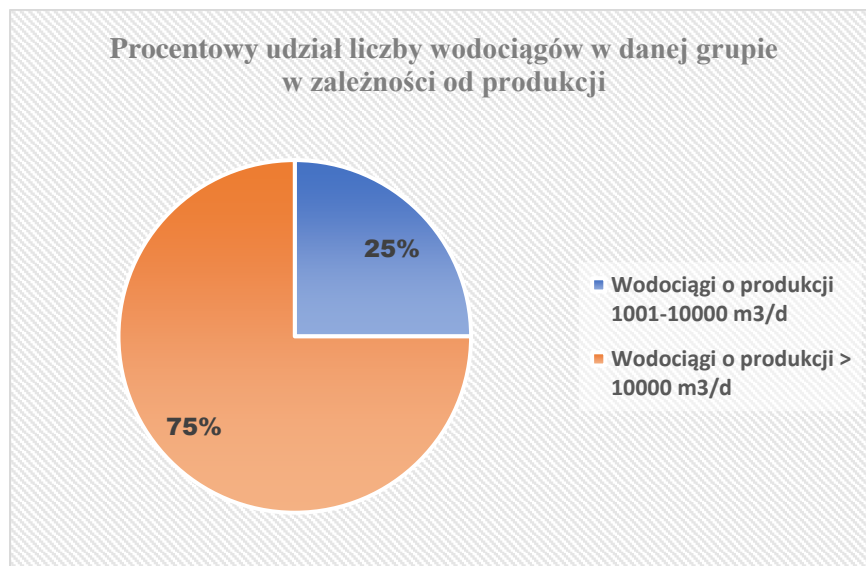
Na terenie miasta wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

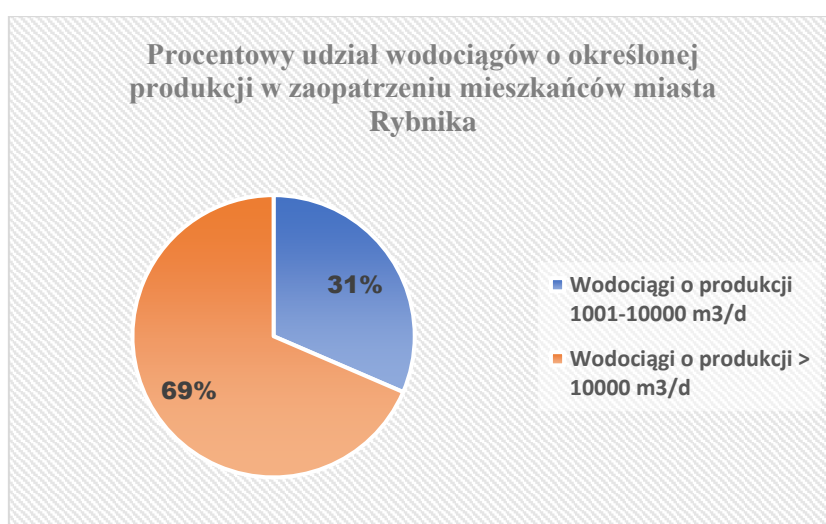
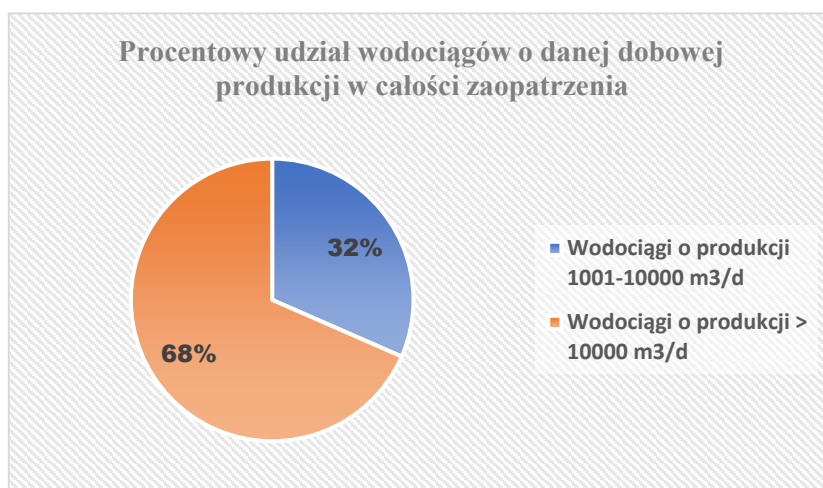
- strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” – 10041 m³/d.
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku - Stodołach – 2375 m³/d.
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Rybniku, przy ul. Tęczowej – 1192 m³/d.
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego przy ul. Rajskiej- 1064 m³/d.

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla miasta Rybnika są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-210 Rybnik, ul. Pod Lasem 62 (właściciel ujęć głębinowych w Rybniku przy ul. Tęczowej i przy ul. Rajskiej oraz dystrybutor w 97,6 % wody na terenie miasta),
- PGE Energia S.A. Oddział w Rybniku, ul. Podmiejska, 44-200 Rybnik – właściciel ujęcia głębinowego w Rybniku-Stodołach,
- „HYDROINSTAL” Sp. z o. o. 44-253 Rybnik, ul. Jastrzębska 12 (dystrybutor pozostałych 2,4 % wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych).

Poniżej przedstawiono udział wodociągów o określonej dobowej produkcji wody w zaopatrzeniu Miasta Rybnika, w zależności od kryteriów, takich jak procentowy udział liczbowy, udział w ogólnej produkcji wody, procentowy udział w zaopatrzeniu względem liczby mieszkańców.

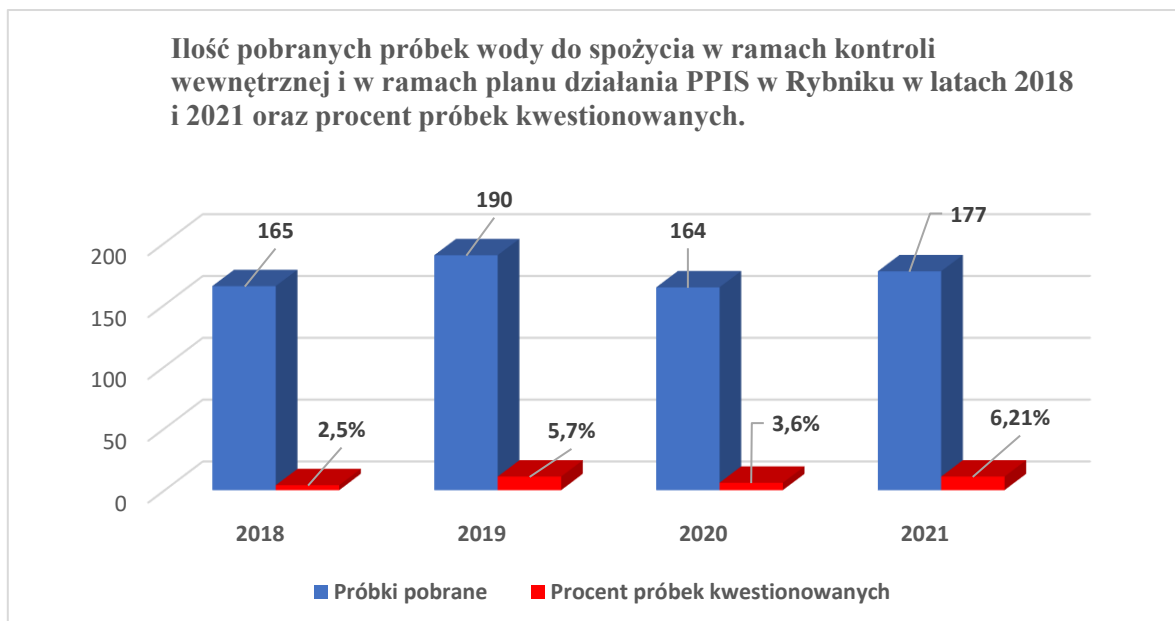
W przypadku Miasta Rybnika wodociągi o produkcji 1001 – 10 000 m³/d są tożsame z wodociągami zasilanymi z ujęć głębinowych, a wodociągi o produkcji powyżej 10000 m³/d tożsame z wodociągami zasilanymi z ujęć powierzchniowych.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2021 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Rybnika, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Rybniku, Hydroinstal Sp. z o.o. w Rybniku, PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Rybnik, a także SP ZOZ WSS nr 3 w Rybniku, ul. Energetyków 46 oraz PGGE S.A KWK ROW Ruch Jankowice (posiadający indywidualne ujęcia wody), zostały wykonane badania 145 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 16 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące

wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków przekroczenia stężenia żelaza, chlorków oraz nieprawidłowości zmian w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w $22\pm 2^{\circ}\text{C}$ oraz wystąpienia pojedynczych bakterii grupy coli (<10 jtk/100 ml), z jednoczesnym wykluczeniem bakterii *Escherichia coli* oraz paciorkowców kałowych. Wykazane wyżej przypadki zanieczyszczeń wody do spożycia nie stwarzały zagrożenia dla zdrowia ludzi, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

Z kolei w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w 2021 r. wykonał badania 9 próbek wody z terenu miasta Rybnika i przeprowadził 5 kontroli sanitarnych w ramach przyjętego planu działania. Próbki w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Ze względu na panującą sytuację epidemiologiczną nie udało się zrealizować wszystkich zaplanowanych kontroli, zaś nadzór nad jakością w wody odbywał się w tym przypadku głównie za pomocą analizy danych z kontroli wewnętrznej.

Przeprowadzono 3 kontrole w ramach 2 interwencji. W ramach pierwszej interwencji pobrano 3 próbki wody do badań laboratoryjnych i stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznej dla azotanów, które miało charakter incydentalny, gdyż nie potwierdziły go badania przeprowadzone w ramach drugiej kontroli, ani badania późniejsze w ramach monitoringu. W ramach drugiej interwencji również pobrano 3 próbki wody do badań laboratoryjnych, dotyczącej innej strefy zasilania. Stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznej stężenia żelaza, przy czym problem ten dotyczył ni sieci wodociągowej, a instalacji wewnętrznej budynku – wystosowano do zarządcy pismo w celu podjęcia odpowiednich działań. Powyższy stan nie zagrażał bezpieczeństwu zdrowotnemu konsumentów wody.

Na podstawie uzyskanych wyników badań stwierdzono, że procentowy udział próbek, w których wystąpiły przekroczenia parametrów, był wyższy, jak w roku 2020.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie miasta.

Na przestrzeni całego roku otrzymywano też na bieżąco powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

W 2021 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

W 2021 roku kontynuowano zadanie polegające na pełnieniu nadzoru nad ciepłą wodą użytkową w zakresie obecności pałeczek Legionella sp. w budynkach zamieszkania zbiorowego. Pałeczki Legionella, jeśli występują w instalacji wody ciepłej, mogą spowodować u ludzi, szczególnie o obniżonej odporności, groźne zapalenie płuc lub tzw. gorączkę Pontiac. Na terenie miasta Rybnika dokonano poboru ciepłej wody użytkowej w 2 obiektach (pobrano 3 próbki), zamieszkania zbiorowego Dom Dziecka i Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza. Ciepła woda użytkowa woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017r., poz. 2294) - stwierdzono brak skażenia.

Ze względu na sytuację epidemiologiczną, w tym charakter większości obiektów (szpitale, DPS), gdzie przebywają ludzie o większej podatności na skutki zakażenia SARS-CoV-2, utrudniona była realizacja kontroli w ww. obiektach.

Woda na pływalniach

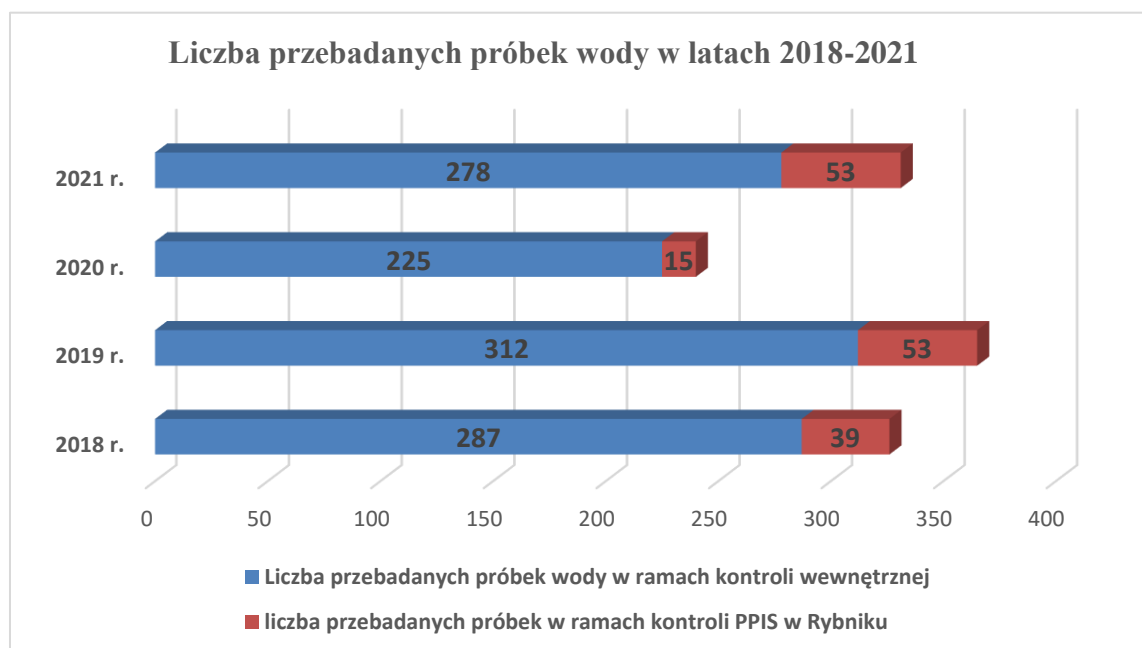
Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie miasta Rybnika kontrolowana była na przestrzeni całego minionego roku w 4 pływalniach krytych (w tym pływalni w Zespole Szkół Budowlanych w Rybniku) oraz w sezonie letnim, w 2 pływalniach odkrytych należących do MOSiR w Rybniku.

Zarządzający pływalniami, zgodnie z harmonogramami na 2021r., uzgodnionymi z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku, zbadali, w akredytowanych laboratoriach, z którymi wcześniej zawarli 278 próbek wody (pływalnie kryte – 241 próbek, pływalnie odkryte- 37 próbek).

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymanych na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów uzdatniania. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Do najczęstszych zalicza się podwyższone wartości stężenia: chloru wolnego i związanego (nierzadko też wartość wolnego chloru była niższa od wymaganej), chloroformu, potencjału redox, odczynu, mętności, ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C.

W przypadku wystąpienia nieprawidłowości zarządzający pływalniami w większości przypadków informowali o dokonanych działaniach naprawczych, a kolejne wyniki wskazywały na poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2021 roku kontrole 6 nadzorowanych pływalni, pobierając łącznie 53 próbki wody (dla pływalni krytych – 35 próbek, dla pływalni odkrytych – 18 próbek). Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów: potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, mętność, odczyn, ogólna liczba mikroorganizmów w 36°C, *Pseudomonas aeruginosa*.

W jednym obiekcie wystąpiło też średnie skażenie ciepłej wody użytkowej w natryskach, w związku z czym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku wydał decyzje nakazującą unieruchomienie natrysków oraz podjęcie stosownych działań naprawczych. Zarządzający pływalnią podjął natychmiastowe działania oraz przeprowadził badania kontrolne potwierdzające doprowadzenie jakości wody do obowiązujących wymagań.

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających

z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie miasta Rybnika w 2021r. funkcjonowały 2 kąpieliska „Pniowiec” i „Kamień” (sezon kąpielowy 14.06.2021 r. - 05.09.2021r.). Dla każdego z kąpielisk wykonano 1 kontrolę urzędową (przed sezonem) oraz 3 kontrole wewnętrzne wykonał organizator.

Na podstawie wyników pobranych próbek i ocen wizualnych, dokonywano bieżących ocen jakości wody w kąpielisku, które przekazywano Prezydentowi Miasta Rybnika. Dokonano także oceny sezonowej. Informacje dot. kąpieliska, w tym wyniki badań były zamieszczane przez tut. Organ oraz organizatora w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym. Brak było miejsc wykorzystywanych do kąpieli.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2021r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 82 prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie miasta Rybnika.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	15	73	37	62
Pływalnie	62	72	116	104
Kąpieliska	2	0	0	4
Woda ciepła (Legionella sp.)	3	0	0	3

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2021 roku na terenie miasta Rybnika znajdowało się **531** obiektów. W 2021 roku skontrolowano ogółem **105** obiektów co stanowiło **19,8 %** ogółu obiektów nadzorowanych, w których przeprowadzono łącznie **108** kontrole.

W wyniku przeprowadzonych kontroli w **1** obiekcie stwierdzono nieprawidłowości tj. w **SP ZOZ Wojewódzki Szpital Specjalistyczny nr 3 w Rybniku** brak zapewnia dopływu bieżącej zimnej i ciepłej wody na odcinku neurologicznym ogólnym i na odcinku udarowym.

Wydano **5** decyzji zmieniających termin wykonania obowiązku. Ponadto wydano **1** decyzję nakazującą zaprzestanie prowadzenia działalności w obiekcie FACE TO FACE w Rybniku oraz **1** decyzję umarzającą dla tego obiektu. Wydano również **1** decyzję o nałożeniu kary pieniężnej za naruszenie zakazu czasowego ograniczenia określonych zakresów działalności przedsiębiorców w związku z wystąpieniem stanu epidemii na spółkę ROBLAND.

Tabelaryczne Zestawienie kontroli obiektów w roku 2021

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń i obiektów				
	według ewidencji na 31 XII	ogółem	skontrolowanych		
			ze stwierdzonym złym stanem		
			higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym
Zakłady fryzjerskie	131	21	-	-	-
Zakłady kosmetyczne	105	12	-	-	-
Zakłady tatuażu	9	1	-	-	-
Zakłady odnowy biologicznej	28	3	-	-	-
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	39	15	-	-	-
Ustępy publiczne i ogólnodostępne	18	13	-	-	-
Pływalnie kryte, odkryte i mieszane	6	2	-	-	-
Noclegownie i domy dla bezdomnych	2	1	-	-	-
Hotele i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	12	2	-	-	-
Dworce autobusowe	1	1	-	-	-
Tereny rekreacyjne	41	11	-	-	-
Cmentarze	12	2	-	-	-
Domy przedpogrzebowe	9	2	-	-	-
Podmioty lecznicze, szpitale	93	2	1	-	-
Inne obiekty	112	17	-	-	-
Ogółem	618	105	1	-	-

Stan sanitarny środków transportu

W 2021 roku wyrywkowo na terenie miasta Rybnika skontrolowano:

- ✓ 4 autobusy komunikacji publicznej,
- ✓ 4 samochody do przewozu zwłok i szczątków ludzkich,

łącznie: 8 środków transportu.

Skontrolowane środki transportu nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym oraz pod względem technicznym, brak decyzji/mandatów.

Ponadto pracownicy PSSE w Rybniku w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzili: 16 wizytacji wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Rybniku w autobusach komunikacji miejskiej i 4 wizytacje wspólnie z przedstawicielami Służby Ochrony Kolei w Rybniku w środkach kolei miejskiej.

Ponadto w 2021 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 4 opinii dotyczące warunków organizacji imprez masowych na terenie miasta Rybnika,
- 1 opinia sanitarna dotycząca regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Rybnika,
- 24 decyzje dotyczące ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich z cmentarzy rybnickich, w wyniku których przeprowadzono 17 kontroli prowadzonych ekshumacji,
- 6 decyzji na wywóz za granicę prochów osoby zmarłej,
- 24 postanowienia dotyczące warunków sprowadzenia do Rybnika zwłok/szczątków z zagranicy.

Pracownicy PSSE w Rybniku w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzili 146 wizytacji wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Rybniku w 3 galeriach handlowych znajdujących się na nadzorowanym terenie (Focus, Plaza i Galeria Śląska).

Interwencje

W 2021 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku wpłynęło łącznie 26 interwencji, spośród których 7 przekazano do załatwienia wg właściwości do innych organów, a 19 rozpatrzono bezpośrednio z terenu miasta Rybnika. Rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- **uciążliwości powodowanych przez hałas:** 1 interwencja dotycząca hałasu emitowanego przez agregaty chłodnicze i klimatyzacyjne sklepu Żabka. Została przeprowadzona 1 kontrola wraz z wykonaniem 1 pomiaru hałasu. Obliczony średni poziom dźwięku odpowiadał dopuszczalnemu poziomowi dźwięku. Interwencja bezzasadna.
- **niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi:** 4 interwencje (2 szpitale, 1 noclegownia, 1 zakład fryzjerski). Trzy interwencje bezzasadne, 1 interwencja okazała się zasadna.
- **nieprzestrzegania przepisów przeciwepidemicznych** – 16 interwencji dotyczących nieprzestrzegania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, z czego 1 interwencja okazała się zasadna: interwencja dotycząca naruszenia przekroczenia dopuszczalnej liczby osób uczestniczących w sprawowaniu kultu religijnego
- **innych spraw:** 2 interwencje - bezzasadne, w szczególności dotyczące:
  - ✓ złego stanu sanitarno-higienicznego i technicznego oraz bytowania gryzoni, przemieszczających się bez nadzoru zwierząt domowych oraz insektów na terenie osiedlowego placu zabaw – przeprowadzono trzy kontrole i jedną wizytację;
  - ✓ naruszenia wymagań stanu sanitarno-higienicznego i technicznego w częściach budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem - przeprowadzono kontrolę.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI

Sekcja Higieny Żywnienia, Żywności i Przedmiotów Użytku w ramach wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, sprawując nadzór sanitarny, zapobiegawczy oraz bieżący nad warunkami

zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, w celu zapobiegania chorobom zakaźnym.

Nadzorowane obiekty to:

- zakłady produkcji żywności tj.: piekarnie, ciastkarnie, wytwórnie i automaty do lodów, wytwórnie kanapek, zakłady konfekcjonujące: wyroby cukiernicze oraz dodatki do jogurtów,
- obiekty obrotu żywnością tj.: sklepy spożywcze, kioski, hurtownie, stoiska,
- środki transportu,
- zakłady żywienia zbiorowego otwarte tj.: restauracje, kawiarnie, domy przyjęć okolicznościowych, pijalnie piwa lokale, gastronomiczne typu fast food ,
- zakłady żywienia zbiorowego zamknięte tj.: stołówki szkolne, przedszkolne i pracownicze, bloki żywieniowe: szpitali, domów pomocy społecznej, żłobków, bufety przy zakładach pracy.
- zakłady produkujące materiały i wyroby do kontaktu z żywnością
- obiekty obrotu artykułami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz obiekty obrotu kosmetykami .

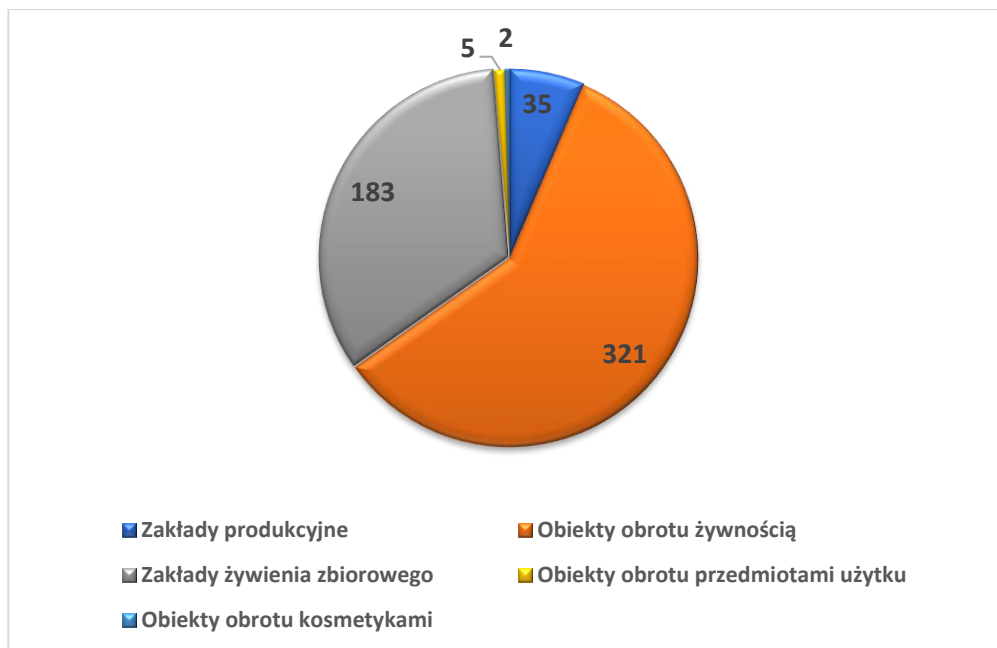
Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W 2021r. pod nadzorem znajdowało się **1307** obiektów. Najliczniejszą grupę stanowiły obiekty obrotu żywnością, a wśród nich sklepy spożywcze. Skontrolowano większą liczbę obiektów w porównaniu z rokiem 2020 – tj. **546** obiektów, przeprowadzając więcej kontroli w porównaniu z rokiem 2020r. – bo **774** kontroli sanitarnych, w tym:

- ✓ **48** kontroli w 35 zakładach produkcyjnych
- ✓ **509** kontroli w 321 obiektach obrotu żywnością,
- ✓ **210** kontroli w 183 zakładach żywienia zbiorowego ,
- ✓ **5** kontroli w 5 obiektach obrotu przedmiotami użytku,
- ✓ **2** kontrole w 2 obiektach obrotu kosmetykami.

Ilość skontrolowanych obiektów ze względu na rodzaj działalności w 2021r.

W **74** (większa ilość w porównaniu z rokiem 2020) obiektach stwierdzono nieprawidłowości.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- zły stan sanitarno-techniczny ścian, sufitów (brudne, zakurzone), w pomieszczeniach zaplecza sklepów, piekarni,
- brudne urządzenia chłodnicze, regały w sklepach , podłogi,
- brak środków do dezynfekcji powierzchni
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia,
- brak właściwego opracowania i wdrożenia procedur kontroli wewnętrznej: GHP/GMP/HACCP ,
- brak badań wody używanej w obiektach oraz brak ciepłej wody,
- brak szkoleń pracowników w zakresie higieny środków spożywczych,
- nieprawidłowe komponowanie posiłków dla dzieci w przedszkolach.

Wydano **66** decyzji represyjnych, w tym głównie nakazujących usunięcie stwierdzonych usterek sanitarno-technicznych. Wydawane decyzje dotyczyły głównie poprawy stanu technicznego pomieszczeń i wyposażenia, odnowienia ścian i sufitów, weryfikacji procedur GHP/GMP/HACCP, zapewnienia prawidłowego komponowania posiłków w przedszkolach, zapewnienia szkoleń pracowników z zakresu higieny środków spożywczych.

Odsetek obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości w latach 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Odsetek obiektów	24%	21%	20%	12%	14%

Ogółem wydano **509** (więcej niż w roku 2020) decyzji administracyjnych (represyjnych, zatwierdzenia zakładu, zmieniających, wykreślenia z rejestru zakładów, umorzenia oraz płatniczych) w tym:

- ✓ 54 w zakładach produkcyjnych,
- ✓ 296 w zakładach obrotu żywnością ,
- ✓ 159 w zakładach żywienia zbiorowego.

Ogólnie za uchybienia sanitarno–porządkowe stwierdzone w kontrolowanych obiektach nałożono **45** mandatów karnych na łączną kwotę **6600zł** odnotowując zwiększoną ilość mandatów lecz zmniejszoną ich łączną kwotę w porównaniu z rokiem 2020.

W rozbiciu na rodzaje kontrolowanych obiektów dane przedstawiają się następująco:

- ✓ w zakładach produkcyjnych: 2 mandaty na kwotę 400 zł
- ✓ w zakładach obrotu żywnością: 33 mandatów na kwotę 4900 zł,
- ✓ w zakładach żywienia zbiorowego: 10 mandatów na kwotę 1300 zł.

Najwięcej mandatów nałożono na pracowników zakładów obrotu żywnością i zakładów żywienia zbiorowego, w głównej mierze z powodu niewłaściwego stanu sanitarno-porządkowego tych obiektów (brudne: urządzenia chłodnicze, półki, koszyki zakupowe, podłogi, bałagan na zapleczu – przechowywanie zbędnych przedmiotów utrudniających zachowanie czystości); obecność pozostałości po szkodnikach – pajęczyny; przechowywanie

środków spożywczych poza urządzeniami chłodniczymi; wprowadzania do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia oraz braku identyfikacji środków spożywczych będących w obrocie. Natomiast dominującym problemem w lokalach gastronomicznych był brak czystości i porządku na zapleczu (w tym brudne urządzenia produkcyjne), brak należytego wdrożenia procedur kontroli wewnętrznej (brak rzetelnie prowadzonych rejestrów dot. GHP/GMP/HACCP).

W związku ze stwierdzeniem:

- 1 przypadku samowolnego poszerzenia działalności o sprzedaż na straganie: słodczy, sałatek i surówek oraz wprowadzania do obrotu środków spożywczych bez oznakowania w języku polskim,
- 1 przypadku działalności polegającej na wprowadzaniu do obrotu żywności, za pośrednictwem internetu - bez uprzedniego złożenia wniosku o wpis do rejestru zakładów oraz podawaniu w informacji o tych produktach w sposób niezgodny z przepisami,
- 1 przypadku uniemożliwienia przeprowadzenia kontroli w lokalu gastronomicznym, do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego tj. do organu posiadającego stosowne kompetencje, zawnioskowano o ukaranie właścicieli tych obiektów z art. 103 ustawy z dnia 25.08.2006r o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 2021 z późn.zm.).

Stan sanitarny większości nadzorowanych obiektów nie odbiegał zasadniczo od stwierdzonego w roku 2020. Jedynie w przypadku 2 piekarni koniecznym było wystosowanie decyzji nakazującej wykonanie zabiegu dezynsekcji, gdyż stwierdzono obecność szkodników mączno-zbożowych (w tym w pobranych do badań laboratoryjnych próbach sanitarnych - zmiotki). Natomiast w żadnym z kontrolowanych obiektów nie stwierdzono obecności gryzoni czy też ich pozostałości.

Ponadto, w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzono 175 wizytacji w obiektach będących pod nadzorem Sekcji HŻŻiPU.

Eksport

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono **18** kontroli (nieco więcej w porównaniu z rokiem 2020), dokonując sprawdzenia dokumentacji 24 partii środków spożywczych o łącznej masie : 41 451,16 kg, w następstwie czego wydano 18 świadectw eksportowych. Świadectwa te dotyczyły tzw. „dodatków do jogurtów” (mini ciasteczka), które eksportowano do Ukrainy.

Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobierano próby środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych. Łącznie pobrano **300** prób środków spożywczych, **8** próbek sanitarnych oraz **8** prób kosmetyków. Zakwestionowano **2** próby środków spożywczych z uwagi na przekroczenia mikrobiologiczne tj. 1 próba z grupy sery z niepasteryzowanego mleka z uwagi na przekroczenie limitu dla bakterii *Listeria monocytogenes* oraz 1 próba z grupy jaja świeże z uwagi na wykrycie na całej badanej powierzchni skorupki jaj pałeczek *Salmonella*.

Najwięcej prób tj.: **186** pobrano do badań, w celu oceny jakości mikrobiologicznej, do określenia zarówno obecności bakterii chorobotwórczych, odpowiedzialnych za zatrucia pokarmowe jak i bakterii tzw. wskaźnikowych w takich grupach produktów jak:

- mleko i przetwory mleczne – **45** prób
- wyroby ciastkarskie i cukiernicze – **15** prób
- mięso i przetwory mięsne – **15** prób
- warzywa – **10** prób
- owoce - **15** prób
- zioła i przyprawy – **10** prób
- drób, podroby i produkty drobiarskie – **26** prób
- ryby i przetwory – **10** prób
- wyroby garmażeryjne – **30** prób,
- produkty zbożowe oraz żywność dla dzieci – **10** prób.

Ponadto pozostałe **114** prób pobrano w następujących kierunkach:

- **21** prób z grup: ziarno zbóż i przetwory zbożowo-mączne, mleko i przetwory mleczne, warzywa w tym przetwory warzywne, miód, świeże i mrożone owoce, naturalne wody mineralne i źródlane, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego, suplementy diety w celu określenia poziomu zanieczyszczenia szkodliwymi dla zdrowia związkami metali ciężkich tj.: ołów, kadm, arsen, rtęć,
- **6** prób z grup: warzywa świeże i owoce - w celu określenia poziomu zanieczyszczenia pestycydami,
- **2** prób z grup wędliny - w celu oznaczenia poziomu zanieczyszczenia tzw. WWA (wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi),
- **1** próbę z grupy: soja i przetwory w celu określenia obecności GMO,
- **6** prób z grupy: mleko, orzechy, przetwory owocowe w celu określenia zawartości mikotoksyn,
- **5** prób materiałów i przedmiotów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (w tym: **1** próbę w kierunku oznaczenia pierwszorzędowych amin aromatycznych (PAAS), **3** próby w kierunku określenia tzw. migracji metali, **1** próbę w kierunku oznaczenia formaldehydu),
- **27** prób z grupy ryby i przetwory rybne w celu oznaczenia histaminy,
- **2** próby z grupy przyprawy oraz tłuszcze roślinne w kierunku oznaczenia barwników SUDAN I-IV,
- **2** próby z grupy owoce suszone w kierunku określenia substancji dodatkowych,
- **4** próba z grupy: mięso wołowe i mięso wieprzowe kierunku określenia oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych,

- 1 próba z grupy preparaty do początkowego i następnego żywienia niemowląt (mleko następne) w kierunku określenia izomerów trans kwasów tłuszczowych,
  - 2 próby z grupy suplementy diety celem oznaczenia kwasów tłuszczowych Omega-3,6,9
- Kolejne 35 prób było pobranych m.in. w celu określenia oceny sensorycznej (19 prób), zanieczyszczeń biologicznych i fizycznych (łącznie 15 prób), zawartości witamin i składników mineralnych (witaminy c) (1 próba).

Pobrano 8 prób sanitarnych w zakładach produkcyjnych tzw.: „wytrzepki” i „zmiotki” celem oznaczenia w nich zanieczyszczeń biologicznych. Zakwestionowano 3 próby sanitarne, z powodu stwierdzenia obecności żywych szkodników zbożowo-mącznych.

Wśród 300 pobranych do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli i monitoringu żywności w wyżej opisanych kierunkach, 209 z nich poddano ocenie poprawności oznakowania.

Ponadto do badań laboratoryjnych pobrano łącznie 8 prób kosmetyków: 2 próby past do zębów w kierunku oznaczenia poziomu fluoru, 2 próby farb do włosów w kierunku oznaczenia nadtlenu wodoru, 4 próby w kierunku oznaczenia formaldehydu (płyn do kąpieli, płyn do płukania jamy ustnej, odżywki do włosów). Nie zakwestionowano żadnej z prób w zakresie badanych parametrów i znakowania.

Warunki struktury żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

Podczas prowadzonych kontroli sanitarnych w 6 obiektach (2 małe gastronomie, 1 restauracja, 1 sklep ze smażalnią ryb, 2 piekarnio-cukiernie) dokonano oceny jakości zdrowotnej stosowanych tłuszczów smażalniczych, wykorzystując urządzenie do badania jakości olejów smażalniczych. Badane próbki nie wykazały przekroczenia limitów zawartości tych niekorzystnych dla zdrowia substancji.

W ramach przeprowadzania oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej (w oparciu o wytyczne GIS) sprawdzono 3 jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w 2 nadzorowanych szpitalach (1 szpital korzystający z posiłków dostarczanych przez firmę cateringową, 1 szpital przygotowujący posiłki w kuchni własnej). Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów, jadłospisy zostały zdyskwalifikowane ze względu na:

- brak w dekadzie ryb i przetworów rybnych,
- brak w dekadzie roślin strączkowy suchych lub
- średnia ocena dekadowa spożycia warzyw i/lub owoców < 3pkt (tj. zbyt mało).

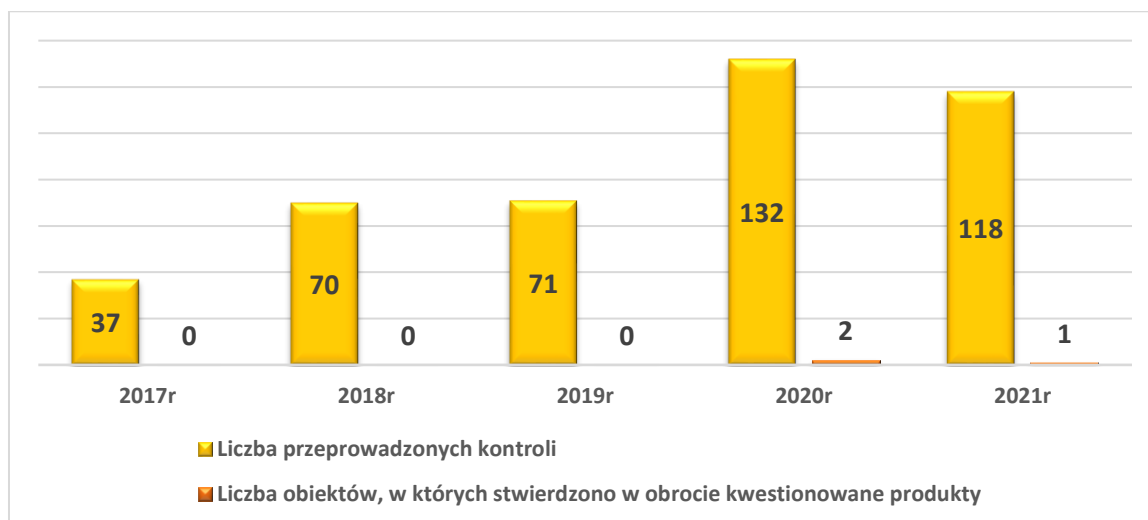
System Wczesnego Ostrzeżenia o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF

W ramach funkcjonującego systemu RASFF – przeprowadzono 118 kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Podczas tych działań w 1 obiekcie stwierdzono kwestionowaną żywność, która została wycofana z obrotu. Nie stwierdzono natomiast kwestionowanych materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w obrocie.

Liczba przeprowadzonych kontroli w związku z powiadomieniami alarmowymi RASFF w latach 2017-2021

W 2021r. monitorowano występowanie w obrocie kwestionowanych (z różnych wymienionych niżej powodów) następujących produktów żywnościowych :

- Mięso mielone z fileta z piersi kurczaka 100% – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella Spp.
- Mieszanka – posypka do chleba – stwierdzenie zanieczyszczenia surowców tlenkiem etylenu.
- Olejek CBD – stwierdzenie niedozwolonego ekstraktu z konopi włóknistych oraz zawartość $\Delta 9$ -tetrahydrokannabinolu ($\Delta 9$ -THC).
- Napoje bezalkoholowe – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu glikolu propylenowego (E1520).
- Frytura gastronomiczna 100% olej palmowy rafinowany – stwierdzenie obecności estrów 3-monochloropropano-1,2-diolu (3-MCPD).
- Kasza Jaglana – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pestycydu: glifosat.
- Grapefruit – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu: chloropiryfos metylu.
- Napój alkoholowy – stwierdzenie obecności kawałka szkła przez konsumenta.
- Skóry z szyi kurczaka – stwierdzenie obecności pałeczek Salmonella Enteritidis oraz Salmonella z grupy 0:7 (C1).
- Skóry z szyi kurczaka – stwierdzenie obecności pałeczek Salmonella Enteritidis.

- Suplement diety – z powodu wystąpienia ogniska zatruc pokarmowych wywołanych bakterią Salmonella w Danii.
- Świeży filet z piersi kurczaka Klasa A – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella spp.
- Olejek konopny – stwierdzenie niedozwolonego ekstraktu z konopi włóknistych oraz zawartość $\Delta 9$ -tetrahydrokannabinolu ($\Delta 9$ -THC).
- Mieszanka przypraw – obecność tlenu etylenu.
- Wycinki skóry z szyj tusz kurcząt – stwierdzenie obecności pałeczek Salmonella Enteritidis.
- Filet z indyka – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella z gr. 0:4 (B).
- Chilli sin carne - produkt bezglutenowy” – stwierdzenie obecności glutenu.
- Sezam łuskany – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella z gr. C1.
- Świeże jaja ze ściółki, klasa A – stwierdzenie obecność pałeczek Salmonella Enteritidis .
- Skórki szyj tusz indyczych schłodzonych – stwierdzenie obecności Salmonella Typhimurium.
- Woda źródlana niegazowana 1,5l – stwierdzenie obecności bakterii Clostridium redukujących siarczyny (wraz z przetrwalnikami).
- Mączka chleba świętojańskiego (E410) wykorzystywane do produkcji kremów, serków, pączków – stwierdzenie zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO) w różnych partiach (4 zgłoszenia).
- Figi suszone 200g – stwierdzenie obecności ochratoksyny A (OTA).
- Substancja dodatkowa wykorzystywana do produkcji lodów” – wykrycie tlenu etylenu (ETO) .
- Makaron razowy świderki - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu deoksyniwalenolu (DON).
- Lody – stwierdzenie obecności tlenu etylenu (ETO).
- Suplementy diety – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Suplementy diety – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Kapusta pekińska luz – stwierdzenie przekroczenia NDP dla pozostałości pestycydu chloropiryfosu.
- Wyrób mięsny – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella Stanleyville, Salmonella Typhimurium (2 zgłoszenia).

- Jaja świeże z chowu klatkowego L – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella Enteritidis.
- Ziarno kukurydzy – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu deoksyniwalenolu (DON).
- Kubek z melaminy z nadrukiem – obecność w składzie włókna bambusowego (niedozwolone użycie biosubstancji).
- Kubek z melaminy z nadrukiem – obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Zestaw naczyń bambusowych 5 elementów – obecność niedozwolonych substancji tj. proszek kukurydziany 30% oraz włókno bambusa 50%.
- Dzbanek z przykrywką – obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Patera w kolorze białym - obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Misa - obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Komplet do sałatek łyżka i widelec - obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Patera - obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Organic kubek z włókna bambusowego 3- obecność niedozwolonego składnika - mielony lub sproszkowany bambus.
- Ziele angielskie – obecność bakterii Salmonella spp.
- Rodzynki sułtańskie – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A.
- Papryka żółta – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – etefonu.
- Emulgator – obecność tlenu etylenu w dwóch partiach.

Interwencje

W 2021 r. zgłoszono 20 wniosków o interwencję, dot. niewłaściwych warunków w obiektach żywnościowych oraz niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych, z czego rozpatrzono i załatwiono wszystkie. Zastrzeżenia osób zgłaszających dotyczyły najczęściej:

- niewłaściwej jakości wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych. Zgłaszano między innymi: wykorzystywanie starych, spleśniałych pączków do produkcji innych wyrobów ciastkarskich; nieprawidłowe cechy organoleptyczne (chemiczny zapach) orzechów nerkowca oraz mięsa (niedopieczone lub z zanieczyszczeniami),
- wystąpienia dolegliwości zdrowotnych po spożyciu potraw spożywanych w zakładach żywienia zbiorowego,
- wprowadzania do obrotu artykułów spożywczych po terminie przydatności do spożycia,
- braku orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu
- brudnych regałów w magazynie sklepu,
- nieprawidłowego składowania odpadów w otoczeniu zakładu,
- braku zabezpieczenia wędlin przed zanieczyszczeniami zewnętrznymi (stoisko na targowisku).

Przeprowadzono 27 kontroli interwencyjnych. Potwierdzono zasadność 8 wniosków stwierdzając zgłaszane nieprawidłowości lub stwierdzając inne, wymagające podjęcia działań naprawczych. Osoby winne naruszeń przepisów sanitarnych ukarano 7 mandatami na kwotę **1400zł** (mniej niż w roku 2020). Ponadto wystawiono 1 decyzję administracyjną.

Działania dodatkowe

W 2021 roku przeprowadzono także kontrole „akcyjne” ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz tematyczne (w ramach realizacji zaplanowanych zamierzeń):

- **Akcja dotycząca żywności bezglutenowej** - W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych (w tym 7 kontroli w zakładach piekarniczych, 2 kontrole w zakładach cukierniczych oraz 2 kontrole w zakładach wprowadzających żywność do obrotu). Nie stwierdzono nieprawidłowości.
- **Akcja dotycząca nadzoru nad obrotem grzybami i ich przetworami** - W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 19 kontroli sanitarnych (w tym 7 kontroli w placówkach handlowych, 2 kontrole na targowiskach oraz 10 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego). Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono naruszeń zapisów aktualnego Rozporządzenia MZ w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków

spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy.

- **Akcja z IW w sprawie występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF)** - W ramach realizacji tej akcji prowadzono nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy, zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 58 kontroli. W skontrolowanych obiektach nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie. Nałożono 1 mandat na kwotę 200 zł. za niewłaściwy stan sanitarno-porządkowy w miejscu gromadzenia odpadów oraz wydano 5 decyzji technicznych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładów.
- **Akcja kontrolna - Materiały i wyroby z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z państw trzecich, w szczególności z Chin, zawierających niedozwolony składnik: mielony lub sproszkowany bambus.** W związku z pismem GIS przeprowadzono 25 kontroli, nie stwierdzając w obrocie kwestionowanych produktów.
- **Akcja ETO** - W związku z otrzymywanymi powiadomieniami z systemu RASFF dot. wykrycia tlenu etylenu (ETO) w żywności w 2021r, na potrzeby otrzymanych powiadomień RASFF w tematyce tlenu etylenu w żywności przeprowadzono na nadzorowanym terenie 16 kontroli w sklepach (w tym 4 kontroli w supermarketach), 11 kontroli w aptekach, 4 kontrole w obiektach małej gastronomii, 2 kontrole w hurtowniach i 1 kontrolę w zakładzie piekarniczo-cukierniczym. Łącznie przeprowadzono 34 kontrole.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej żywności lub stwierdzano wycofywanie tej żywności w ramach działań własnych przedsiębiorców.

W części obiektów stwierdzano także zastosowanie przez przedsiębiorców wezwania do zwrotu. Działania te dotyczyły w głównej mierze żywności trwałej mikrobiologicznie.

WARUNKI HIGIENICZNO-SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

Jednym z działań PPIS w Rybniku jest prowadzenie bieżącego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem sanitarnym warunków pobytu i aktywności dzieci oraz młodzieży poprzez kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących :

- « higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz placówkach wypoczynku,
- « higieny procesów nauczania.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii, w 2021r. ograniczono ilość zaplanowanych kontroli sanitarnych z uwagi na zaangażowanie pracowników sekcji HDiM w działania przeciwepidemiczne. Przeprowadzono ogółem 53 kontrole sanitarne w 49 obiektach, w tym 7 kontroli w zakresie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży.

Wydano ogółem 14 decyzji administracyjnych, w tym 2 decyzje nakazujące usunięcia nieprawidłowości, 10 decyzji płatniczych, 1 decyzją zmieniającą termin wykonania zaleceń oraz 1 decyzję na żłobek w zakresie spełnienia warunków sanitarno-lokalowych wraz z określeniem maksymalnej liczby miejsc.

Działania kontrolne w 2021 roku

Rodzaj placówki	Liczba placówek w ewidencji	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości
Żłobki	15	5	5	0
Przedszkola/punkty przedszkolne	36	9	9	0
Szkoły Podstawowe-samodzielne	18	10	10	1
Zespoły Szkół	38	8	12	1
Licea ogólnokształcące-samodzielne	4	1	1	0
Technikum- samodzielne	0	0	0	0
Szkoły zawodowe/branżowe	2	2	2	0
Inne placówki pozaszkolne	34	14	14	0
Ogółem	147	49	53	2

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych w szkołach podstawowych, stwierdzono zły stan techniczny ścian na sali gimnastycznej i na zapleczu, w salach lekcyjnych oraz pomieszczeniach sanitarnych w placówkach oświatowych tj. Szkoła Podstawowa nr 36 w Rybniku oraz w Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7 w Rybniku. Ponadto, stwierdzono wykonanie w całości zaleceń wydanych na Szkołę Podstawową nr 35 w Rybniku.

W 2021 r. przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu uczniów w 2 placówkach u 229 uczniów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2021 roku wydano 7 opinii sanitarnych na wniosek strony o spełnieniu warunków lokalowo-sanitarnych (szkoły- 4 opinie, przedszkola – 2 opinie, inne- 1 opinia).

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku letniego skontrolowano 7 placówek, gdzie wypoczywało 175 uczestników. Baza lokalowa kontrolowanych placówek przedstawia się dobrze. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną. Kontrole warunków wypoczynku dla dzieci i młodzieży były wzmocnione działaniami edukacyjno-informacyjnymi pod hasłem „Bezpieczne wakacje”.

Interwencje

W 2021 roku nie zgłoszono żadnej interwencji.

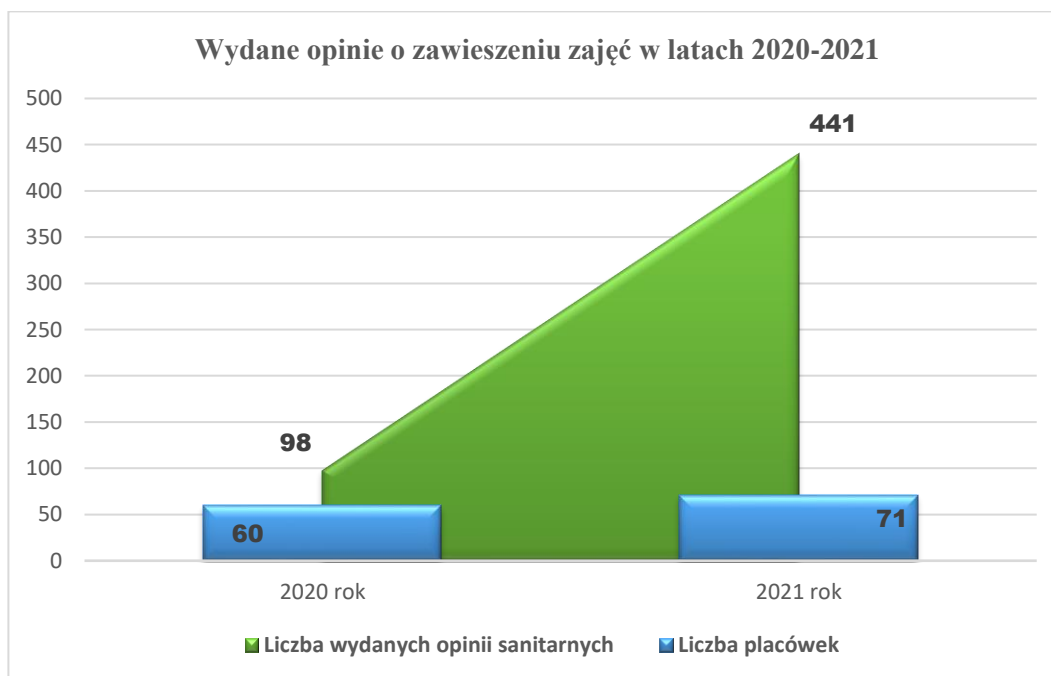
Działania w związku z epidemią SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych

W związku z pandemią wirusa COVID-19 i powrotem dzieci do szkół odnotowano znaczny

wzrost liczby wniosków Dyrektorów placówek oświatowych i wydanych opinii o zawieszeniu zajęć na podstawie §18 ust. 2a Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz.

1604) w placówkach oświatowych porównując z rokiem 2020. W 2021r. wydano ogółem 441 opinii sanitarnych o zawieszeniu zajęć dla 71 placówek, a 2020r. wydano 98 opinii dla 60 placówek.

Liczba wydanych opinii w poszczególnych rodzajach placówek w latach 2020-2021

Rodzaj placówki	Liczba placówek		liczba wydanych opinii	
	2020r.	2021r.	2020r.	2021r.
Żłobki	1	1	1	1
Przedszkola/punkty przedszkolne	21	20	34	48
Szkoły Podstawowe-samodzielne	16	19	24	112
Zespoły Szkół	19	23	33	219
Liceaogólnokształcące-samodzielne	2	4	5	45
Technikum-samodzielne	0	0	0	0
Szkoły zawodowe/branżowe	0	1	0	8
Inne placówki pozaszkolne	1	3	1	8
Ogółem	60	71	98	441

Należy pamiętać, że od marca 2020r. wprowadzono zawieszenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych, które następnie było zmieniane dla poszczególnych rodzajów szkół i grup (klas) w zależności od sytuacji epidemiologicznej w latach 2020-2021.

Ponadto, w trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych w czasie obowiązywania stanu epidemii, sprawdzano stosowanie się do obowiązku przestrzegania reżimu sanitarno-epidemiologicznego oraz wytycznych MEN, MZ, GIS, a w szczególności zapewnienie dostępu do środków ochrony osobistej, respektowanie noszenia maseczek zakrywających nos i usta, możliwości użycia środków do dezynfekcji rąk, zapewnienia dystansu społecznego przynajmniej 1,5 m pomiędzy stołami w salach dydaktycznych. Ponadto ustalono, iż dyrektorzy szkół i placówek przygotowali wewnętrzne procedury funkcjonowania i postępowania w czasie epidemii. Współpracowano również z wydziałami edukacji, pracownikami Oświaty Zdrowotnej, celem przekazywania informacji na temat bezpiecznego powrotu do szkół. Na bieżąco monitorowano sytuacje w placówkach oświatowych oraz podejmowano decyzje stosownie do zmieniającej się sytuacji i rozwoju epidemii.

WARUNKI HIGIENY PRACY, NADZÓR CHEMIKALIAMI, PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI, DETERGENTAMI, PREKURSORAMI

W roku 2021 na terenie miasta Rybnika objętych nadzorem było 406 zakładów – wzrost o 2 zakłady. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 63 zakłady pracy, co stanowi 15,5% obiektów objętych nadzorem na terenie miasta Rybnik, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 23 zakłady.

Ogółem przeprowadzono 88 kontroli, w tym 40 kontroli sprawdzających. Wydano ogółem 74 decyzje, w tym 19 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów, 4 decyzje wygaszające i 4 decyzje odmawiające zmiany terminów wykonania nakazów, 25 decyzji płatniczych.

W 22 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- braku przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- braku sporządzenia karty badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- braku sporządzenia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy,
- braku sporządzenia spisu stosowanych niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych,
- brak zapewnienia kart charakterystyk stosowanych substancji i udostępnienia ich pracownikom,
- braku sporządzenia instrukcji bezpieczeństwa dla czynników chemicznych,
- brak dokonania klasyfikacji produkowanej substancji i mieszaniny,
- brak przekazania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- brak sporządzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

- brak sporządzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- brak dokonania analizy ryzyka oraz sporządzenia oceny ryzyka zawodowego,
- brak dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników biologicznych,
- brak dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników szkodliwych,
- brak dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników chemicznych,
- braku zapewnienia sprawnie funkcjonującego systemu pierwszej pomocy w razie wypadku, tj. brak wyposażenia zakładu w apteczkę,
- brak sporządzenia rejestru stwierdzonych chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby,
- zły stan higieniczno – sanitarny pomieszczeń pracy,
- zły stan pomieszczeń higieniczno – sanitarnych,
- brak dopełnienia obowiązku poddawania pracowników wstępnym, okresowym i kontrolnym oraz innym zaleconym badaniom lekarskim ,
- przekroczenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych w środowisku pracy.

W 2021 r. skontrolowano 6 zakładów, w których w narażeniu na **czynniki rakotwórcze** pracuje ogółem 229 osób. Przeprowadzono ogółem 7 kontroli. Wydano 2 decyzje.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2021 r.:

- chromu VI związki w 1 zakładzie pracy,
- pyły drewna w 2 zakładach,
- formaldehyd w 2 zakładach,
- krzemionka krystaliczna w 1 zakładzie.

Sekcja Higieny Pracy posiada w ewidencji 57 zakładów, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 3316 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na czynniki fizyczne 2860 osób, pyły 1874 osób, czynniki chemiczne 5 osób – liczba

zakładów zmalała o 3 w stosunku do 2020 r.

W 2021 r. skontrolowano ogółem 8 zakładów, w których w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje 168 osób. Przeprowadzono 8 kontroli. Wydano 8 decyzji, w tym 4 decyzje zmieniające, 2 decyzje nakazujące i 2 decyzje wygaszające. Poprawiono warunki pracy dla 156 osób, w tym: na czynniki fizyczne dla 149 osób, czynniki chemiczne dla 7 osób.

W 2021 roku ogółem skontrolowano 27 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje 575 osób. Ogółem przeprowadzono 29 kontroli. Wydano 3 decyzje, w tym 1 zmieniająca i 1 odmawiająca prolongaty terminów.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami, produktami biobójczymi oraz detergentami

W 2021 roku w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, przeprowadzono kontrole w 5 zakładach, w tym u 1 producenta i 2 formulatorów. Przeprowadzono ogółem 8 kontroli. Wydano 1 decyzję nakazującą. Ponadto skontrolowano 28 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 29 kontroli, wydano 4 decyzje, w tym 3 nakazujące i 1 wygaszającą.

W 2021 roku przeprowadzono 2 kontrole w 1 zakładzie w zakresie wprowadzania produktów biobójczych. Przeprowadzono 25 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Pod nadzorem PSSE w Rybniku znajdują się 2 podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy narkotyków kat. 2, 2 podmioty będące producentami prekursorów kat. 3 oraz 24 podmioty wprowadzające do obrotu prekursorzy narkotyków kat. 3 - liczba zakładów bez zmian w stosunku do 2020 r. W 2021 roku przeprowadzono ogółem 3 kontrole, w tym 2 kontrole podmiotów wprowadzających do obrotu prekursorzy kat. 3 i 1 kontrola u stosującego prekursorzy kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W związku z ogłoszeniem z dniem 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491 z późn. zm.) bieżący nadzór nad zakładami został ograniczony.

W 2021 roku przeprowadzono 24 kontrole/wizytacje dotyczące przestrzegania zasad w/w rozporządzenia. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

W 2021 r. do PSSE Rybnik wpłynęło 8 wniosków o interwencję, które dotyczyły:

- wznowienia sprzedaży biletów w autobusach,
- złego stanu higieniczno – sanitarnego na terenie zakładu,
- złego stanu higieniczno – sanitarnego zaplecza higieniczno – sanitarnego,
- wykonywania pracy przez pracowników z objawami zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2,
- braku bieżącej wody,
- braku zapewnienia środków ochrony w związku ze stanem epidemii,
- kontroli warunków pracy uwzględniając wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej w związku ze stanem epidemii,
- przestrzegania zasad w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku ze stanem epidemii.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż 2 wnioski o interwencję są niezasadne, a 2 wnioski zasadne. Wydano 1 decyzję nakazującą wykonanie stwierdzonych nieprawidłowości – decyzja w trakcie realizacji. Poinformowano wnioskodawców o sposobie załatwienia spraw.

CHOROBY ZAWODOWE

W okresie od 01.01.2021 r. do 31.12.2021 r. do PPIS w Rybniku wpłynęło 16 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej, u 15 pracowników zatrudnionych w zakładach pracy zlokalizowanych na terenie miasta Rybnik stwierdzono chorobę zawodową, tj:

- **pylice płuc:**
  - ✓ pylica górników kopalń węgla – 11 osób (na stanowisku górnik pod ziemią)
  - ✓ pylica azbestowa oraz pozostałe pylice krzemianowe – 1 osoba (na stanowisku wytapiacz metalu w żeliwniaku),
- **obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem, wyrażony podwyższeniem progu słuchu o wielkości co najmniej 45dB w uchu lepiej słyszającym, obliczony jako średnia arytmetyczna dla częstotliwości audiometrycznych 1,2 i 3 kHz – 2 osoby (na stanowisku spawacz-ślusarz oraz sztygar zmianowy pod ziemią).**
- **choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (borelioza) – 1 osoba (na stanowisku starszy inspektor weterynarii).**

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność na terenie miasta Rybnika stanowią 83 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2021 roku.

Ogółem w roku 2021 wydano 23 decyzje w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 19 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

DOPALACZE - NADZÓR ORAZ MONITORING NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI I NOWYMI SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

W 2021r. na terenie miasta Rybnika nie stwierdzono punktu handlowego wprowadzającego do obrotu środki zastępcze.

Monitoring podejrzeń zatruc środków zastępczymi

W 2021r. pracownicy Sekcji Epidemiologii monitorowali sytuację w zakresie „dopalaczy”, zbierali dane przekazywane przez podmioty lecznicze. Następnie dane podejrzeń zatrucia/zatruc środków zastępczymi (dopalaczami) przekazywane były do WSSE w Katowicach oraz wprowadzane były do bazy SMIOD.

W 2021 r. odnotowano 3 przypadki podejrzeń zatrucia/zatruc środków zastępczymi (dopalaczami).

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy nadzór sanitarny wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć strategicznych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganiu powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Cele zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane są poprzez działania, w trakcie których dokonywana jest weryfikacja ocenianych zagadnień pod kątem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ukierunkowane są w szczególności na zapewnienie, już na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarnego w obiektach, w taki sposób, aby przyjęte rozwiązania w trakcie użytkowania obiektu nie powodowały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Nadzorem objęte są miejsca przebywania ludzi, w tym miejsca zamieszkania, pracy, nauki, wychowania, sportu i rekreacji, wypoczynku, działalności leczniczej oraz wszystkich budynków użyteczności publicznej. W trakcie podejmowanych działań w zakresie opiniowania i zajmowania stanowiska przez PPIS w Rybniku, uwzględniano w szczególności zapewnienie:

- oddzielenia obszarów zabudowy mieszkaniowej od obszarów przemysłowych, tras komunikacyjnych,
- zapewnienia właściwej gospodarki wodno-ściekowej,
- eliminację lub ograniczenie emisji zanieczyszczeń i uciążliwości do środowiska,
- odpowiednich pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków pobytu ludzi w budynkach, w odniesieniu do funkcji pomieszczenia (oświetlenie, wysokość i powierzchnia, wymiany powietrza, temperatury, itp.),
- odpowiednich warunków pracy.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2021 roku ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, tutejszy organ, zaopiniował ogółem **9** projektów planów zagospodarowania przestrzennego miasta Rybnika, dla określonych terenów, oznaczonych stosownymi symbolami. Wszystkie opinie sanitarne zostały wydane w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wnioski wpływające do tutejszego organu w 2021r. o zaopiniowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczyły rejonów ulic o małych powierzchniach. Dokonując analizy zaopiniowanych w 2021r. planów stwierdzono, że miały one na celu m.in. usankcjonowanie stanu rzeczywistego i dostosowanie do obowiązujących studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, umożliwienie realizacji obiektów przemysłowych tj. obiektów o charakterze produkcyjnym i usługowym, przy jednoczesnej minimalizacji wzajemnych konfliktów wynikających z różnego przeznaczenia terenów i różnych zasad zagospodarowania. Opracowanie ich związane było także z koniecznością korekty przebiegu niektórych dróg, a także z wnioskami mieszkańców o nowe tereny budowlane przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową. Powyższe pociągnęło za sobą wprowadzenie na tych obszarach nowych terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, a także zabudowy mieszkaniowej, która stanowiła uzupełnienie istniejącej już zabudowy. W większości przypadków nowe plany nie zmieniły w sposób znaczący zagospodarowania terenów, a realizacja ich ustaleń przyczyniła się do zaspokojenia bezpośrednich potrzeb ludności oraz podniesienia warunków i jakości ich życia. Podsumowując projekty planów, to zdecydowana większość terenów, na których ustalono w projekcie urbanizację, posiadała w obowiązującym planie miejscowym podobne przeznaczenia, co nadane im w nowym dokumencie. Opiniowane plany nie zmieniły, więc w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy Dz. U. z 2021r., poz. 2373 z późn. zm.) zajęto **12** stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, których realizację planuje się na obszarze działania

Prezydenta Miasta Rybnika. Tutejszy Inspektor wydał **7** z w/w opinii sanitarnych na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika, **1** opinię na wniosek Wójta Gminy Gaszowice, **2** opinie na wniosek Urzędu Miasta Żory oraz **2** opinie na wniosek Prezydenta Miasta Gliwice w ramach prowadzonych przez nich postępowań. Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków „Boguszowice” przy ul. Rycerskiej 101 w Rybniku na dz. nr 779/186, 343/193, 341/192, 342/192, 345/192, 344/193, 732/191”,
- „Budowa kotłowni rozruchowej z dwiema wytwornicami pary PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Rybnik”.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **2** inwestycji, położonych na obszarze działania Prezydenta Miasta Rybnika, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Prezydenta Miasta Rybnika oraz Urzędu Miasta Żory. Była to, m.in.:

- „Modernizacja i rozbudowa zakładu gospodarowania odpadami SEGO Sp. z o. o. w Rybniku przy ul. Kolberga 65”.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2021r. przeprowadzono ogółem **56** kontroli oraz dopuszczono do użytkowania **56** zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno–budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych. Zdecydowaną większość odbieranych obiektów stanowiły lokale usługowe, jak: zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu, sklepy spożywcze i lokale gastronomiczne.

Na szczególną uwagę zasługują:

- „Przebudowa wraz z rozbudową budynków nadszybia i maszynowni szybu KOŚCIUSZKO na terenie zabytkowej kopalni IGNACY w dzielnicy Niewiadom” w Rybniku przy ul. Ignacego Mościckiego,
- „Budynek usług socjalno-społecznych”, w Rybniku przy ul. Świerklańskiej,
- „Dom opieki osób starszych i niesamodzielnych” w Rybniku, os. Różane 31.

W 2021r. wydano 56 decyzji administracyjnych w zakresie obciążenia opłatą za przeprowadzone czynności odbiorowe.

OŚWIATA ZDROWOTNA

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju oraz obostrzeń z niej wynikających, Sekcja Oświaty Zdrowotnej ograniczyła swoją działalność głównie do aktywności w mediach społecznościowych oraz

korespondencji elektronicznej. Ponadto pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej uczestniczyli w działaniach przeciwepidemicznych.

W 2021 roku przeprowadzono 7 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania oraz dostosowanie się do obowiązujących przepisów i wytycznych w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się pandemii SARS-CoV-2.

Wszystkie placówki znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach. Ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań oraz programów profilaktycznych nie została zrealizowana w całości.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

- ✚ Program edukacyjny „**TRZYMAJ FORMĘ!**” - realizowany jest od 15 lat przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców w ramach realizacji strategii WHO dot. Diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Celem programu „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program realizowany był w **8 rybnickich szkołach podstawowych w klasach V-VIII odbiorcami było 720 uczniów.**
- ✚ „**KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I ZWALCZANIA AIDS**” Cele: Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich pomoc zakażonym HIV i chorym na AIDS, promowanie projektów integracji z chorymi. **Do programu przystąpiło 5 szkół średnich odbiorcami było 1017 uczniów.**
- ✚ Program edukacyjny „**BIEG PO ZDROWIE**” dla klas IV szkół podstawowych. Cele: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości, palenia papierosów. Grupa docelowa: uczniowie kl. IV szkół podstawowych, rodzice i opiekunowie, społeczność lokalna. **Do programu przystąpiło 18 szkół podstawowych, uczestniczyło 1526 uczniów kl. IV.**
- ✚ Program edukacyjny „**ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?**” – dla uczniów szkół średnich. Cele: Celem programu jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m.in. alkoholu, papierosów czy narkotyków. Program adresowany jest do uczniów szkół średnich. **Do programu przystąpiło 6 szkół średnich, objęto działaniami 717 uczniów.**
- ✚ „**SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE**” ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie

świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków dot. nawykach higieniczno-zdrowotnych. **Do programu przystąpiło 10 przedszkole, objęto 520 przedszkolaków**

- ✚ Program edukacyjny „**CZYSTE POWIETRZE WOKÓŁ NAS**” dla dzieci w wieku 5-7 lat – przedszkola/szkoły podstawowe. Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. **Do programu przystąpiło 20 przedszkoli, objęto 1010 przedszkolaków.**
- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**PODSTĘPNE WZW**”- program profilaktyki WZW typu: A,B i C. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, upowszechnienie wiedzy na temat ryzyka zakażenia, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie. Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. Grupa docelowa: Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczeta i chłopcy z klas II). **Do programu przystąpiło 7 szkół średnich, objęto 917 uczniów**
- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**ZNAM IĘ ! ZNAM JE?**”. Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, jego głównym celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka oraz zdrowotnych następstw promieniowania UV. **Do programu przystąpiło 7 szkół średnich, objęto 1204 uczniów.**
- ✚ Wojewódzki projekt edukacyjny „**KLUB ZDROWEGO PRZEDSZKOLAKA**”. Program ma na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, poprawę jakości żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, podniesienie świadomości rodziców w kwestii odżywiania dzieci. **Do programu przystąpiło 17 przedszkoli objęto 1204 przedszkolaków.**
- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**SMAK ŻYCIA CZYLI DEBATA O DOPALACZACH**” – dla uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat

„dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Grupa docelowa: uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice i opiekunowie.

Do programu przystąpiło 11 szkół , objęto 820 uczniów.

- ✚ Program edukacyjny **„WYBIERZ ŻYCIE PIERWSZY KROK”** dla szkół średnich. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne im wcześniej zaczniesz się leczyć, tym łatwiejsza będzie kuracja. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczeta i chłopcy z klas I), rodzice i opiekunowie uczniów, kadra pedagogiczna szkół. **Do programu przystąpiło 5 szkół średnich, objęto 131 uczniów.**

- ✚ **„WIRUSOCHRONA”**. Akcja ma na celu wzmocnienie działań przeciwepidemicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych poprzez przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla najmłodszych uczniów, przypominających o przestrzeganiu podstawowych zasad higieny oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego środka zapobiegania przenoszenia się wirusów. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych Klas I-III, dzieci w wieku przedszkolnym rodzice i opiekunowie, kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli. **Do akcji przystąpiło 34 placówki, objęto 1131 dzieci.**

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

- ❖ **Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia.** Działania dotarły do 54 podmiotów, 7699 odbiorców.
- ❖ **Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.** Działania dotarły do 58 podmiotów, 7434 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyki chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych – salmonella, grzyby i inne.** Działania dotarły do 124 podmiotów, 9516 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka grypy.** Działania realizowało 41 podmiotów uczestniczyło 5766 odbiorców.
- ❖ **Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”).** Działania dotarły do 238 podmiotów, 24797 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób nowotworowych.** Działania dotarły do 96 podmiotów, 10014 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka wszawicy.** Działania dotarły do 23 podmiotów, 4226 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych— gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne** Działania dotarły do 2 podmiotów, 489 odbiorców.
- ❖ **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach.** Działania dotarły do 22 podmiotów, 3109 odbiorców.
- ❖ **Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.** Działania dotarły do 107 podmiotów, 12592 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne ferie 2021”.** Działania dotarły do 6 podmiotów, 1157 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne wakacje 2021”.** Działania dotarły do 86 podmiotów, 9998 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV - „Brązowo, ale czy zdrowo?”** Działania dotarły do 49 podmiotów, 1702 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży - Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”.** Działania dotarły do 37 podmiotów, 5697 odbiorców.

- ❖ Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”. Działania dotarły do 30 podmiotów, 4664 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister”. Działania dotarły do 29 podmiotów, 4815 odbiorców.
- ❖ Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. Działania dotarły do 157 podmiotów, 7071 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (zapobieganie rozprzestrzenianiu się koronawirusa). Działania dotarły do 340 podmiotów, 3651 odbiorców.

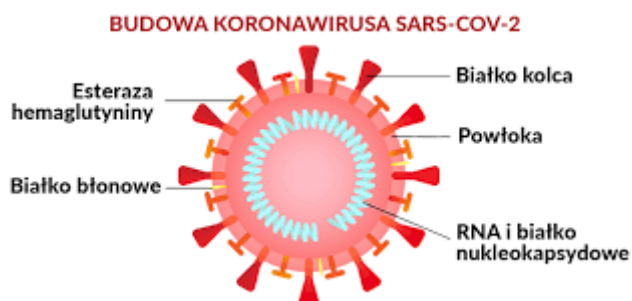
**STAN SANITARNY
MIASTA ŻORY
W 2021 ROKU**

INFORMACJE OGÓLNE

W 2021r. skontrolowano ogółem **421** obiektów, w **53** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **2282** kontroli sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie miasta Żory, w tym **1694** kontroli w związku z eksportem produktów żywnościowych. PPIS w Rybniku wydał ogółem **787** decyzji administracyjnych. Nałożono **27** mandatów na kwotę **4.200,00zł**.

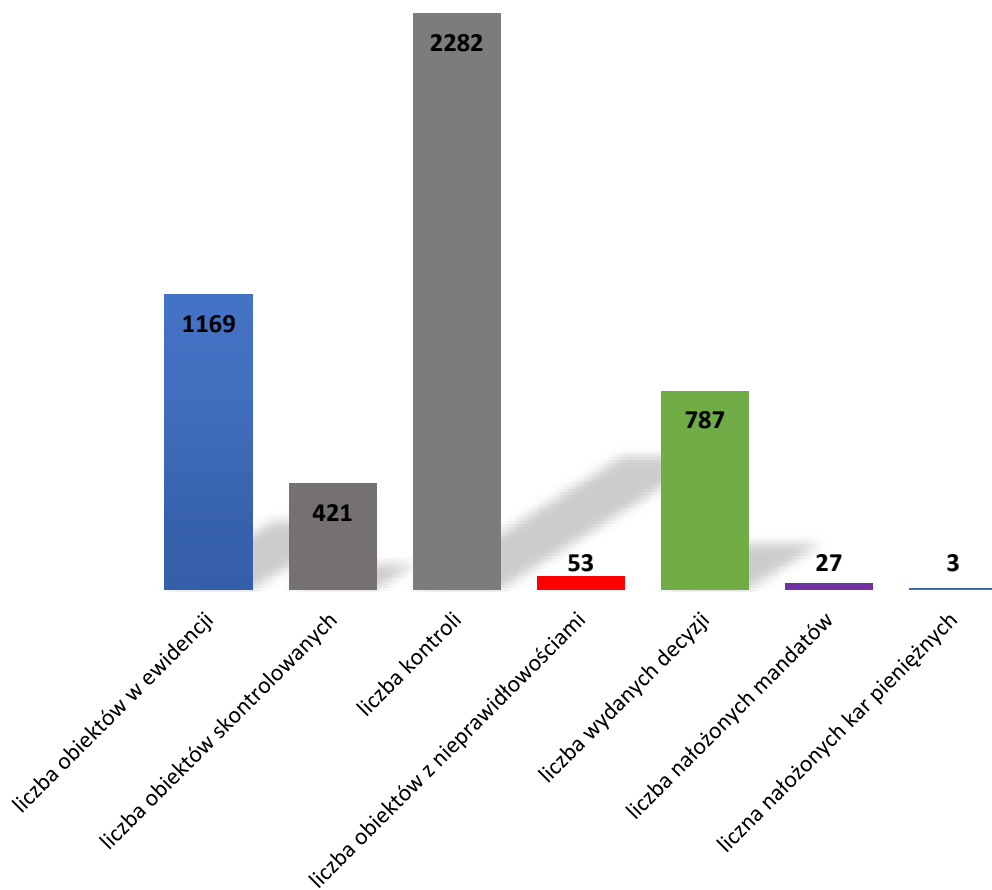

Przeprowadzono **228** wizytacji w zakresie przestrzegania obostrzeń przeciwepidemicznych. Ponadto, wydano **3** decyzje o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę **30 000,00zł** za naruszenie przez osoby prowadzące działalność gospodarczą przepisów w zakresie ustanowienia nakazów, zakazów lub ograniczeń zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, **1** decyzję o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej za naruszenie izolacji w warunkach domowych.

Przeprowadzono **5683** wywiady epidemiologiczne w związku ze zgłoszonymi zachorowaniami na choroby zakaźne u ludzi, w tym zakażenia SARS-Cov-2 - **5332**.

Działania kontrolno-administracyjne w 2021 roku

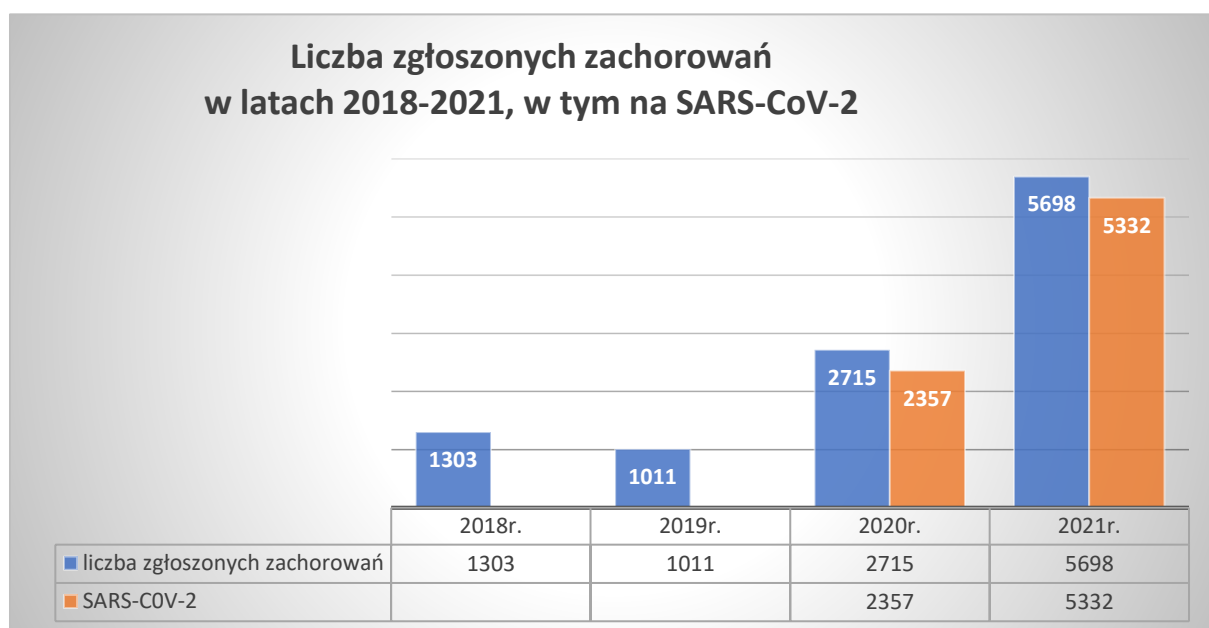

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

Ogółem w mieście Żory odnotowano **5698** zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia, grypę. Przeważającą część zachorowań dotyczyło zakażenia SARS-CoV-2-5332.

Przeprowadzono 5683 wywiady epidemiologiczne, w tym 5332 wywiady w związku z zachorowaniem na SARS-CoV-2.

Lp.	Jednostka chorobowa	2021 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2020 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2021r ↑ ↔ ↓
1	Salmoneloza- zatrucie pokarmowe	20/16	25/9	↓
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	15/15	5/4	↑
3	Salmoneloza- posocznica i inne zakażenia pozajelitowe	1/1	0/0	↑
4	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem) w tym u dzieci do lat 2	71/65	46/40	↑
5	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, w tym u dzieci do lat 2	8/2	5/1	↑
6	Krztusiec	0/0	1/0	↓
7	Płonica (szkarlatyna)	15/0	29/0	↓
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	0/0	3/0	↓
9	Listerioza	0/0	1/1	↓
10	Borelioza	14/0	12/1	↑
11	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	6	3	↑
12	Wirusowe zapalenie mózgu i opon mózgowych	2/2	1/1	↑
13	Ospa wietrzna	140/0	182/0	↓
14	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	8/0	1/0	↑
15	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	1/0	0/0	↑
16	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> , inwazyjna	1/1	1/1	↑
17	Zapalenie opon mózgowych i mózgu inne i nieokreślone.	1/1	0/0	↑

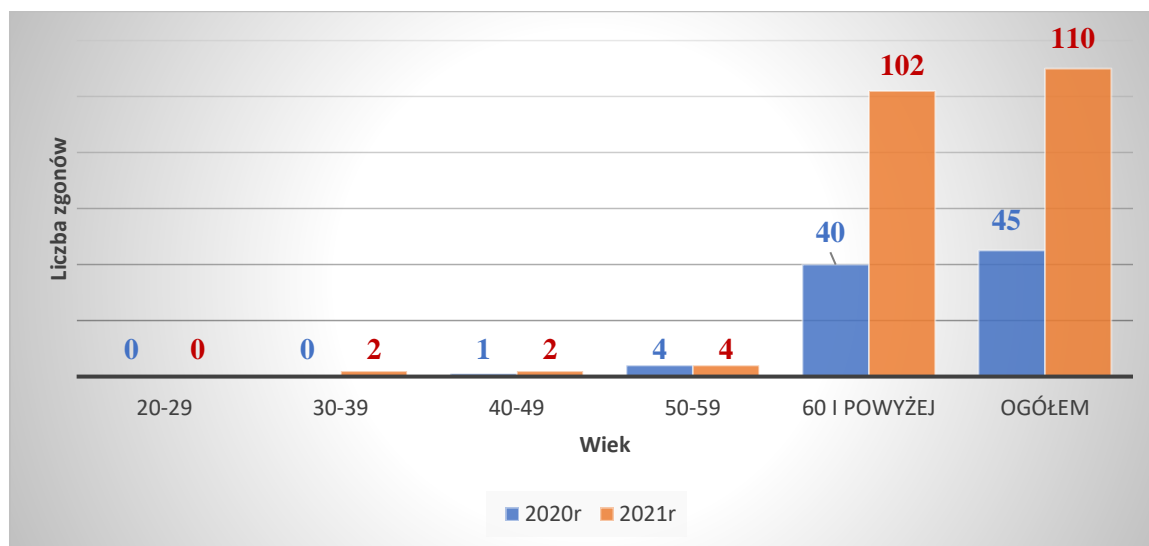
19	Gruźlica	15	1	↑
----	----------	----	---	---

W 2021 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym największa zmiana dotycząca liczby chorych na wirusowe zakażenie jelitowe. W 2021 r. 17 osób zostało zarejestrowanych jako nosiciele pałeczek *Salmonella*. Wydano 4 decyzje nakazujące zaniechanie wykonywania prac przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia zakażenia lub choroby zakaźnej na inne osoby.

W 2021 r. na terenie miasta Żory 21 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 6 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

Odnotowano 113 zgonów z powodu choroby zakaźnej. Powodem 110 zgonów był wirus SARS-CoV-2.

Liczba zgonów – SARS-CoV-2 z podziałem na przedział wiekowy w latach 2020-2021

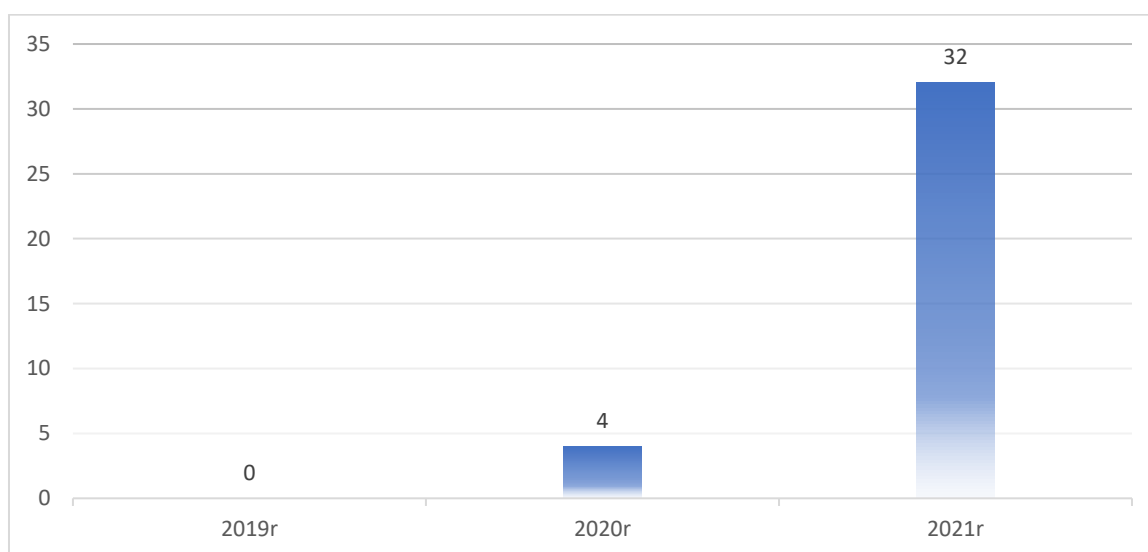

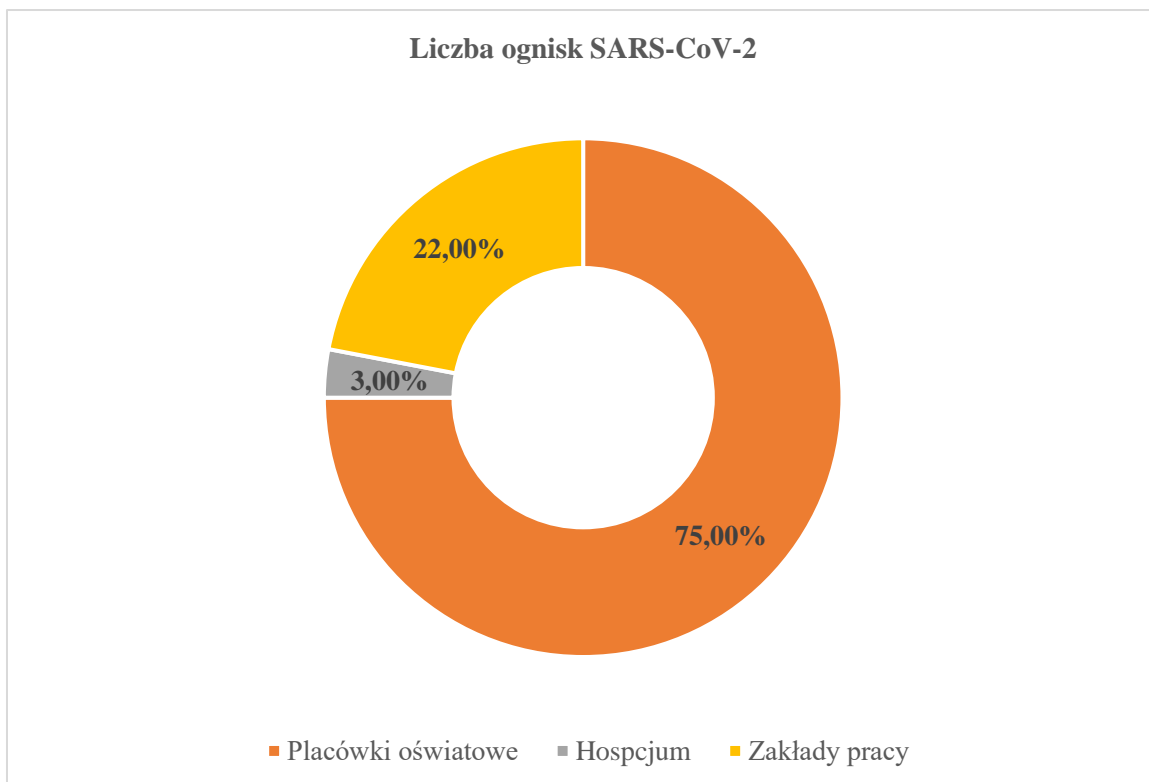
Ogniska epidemiczne

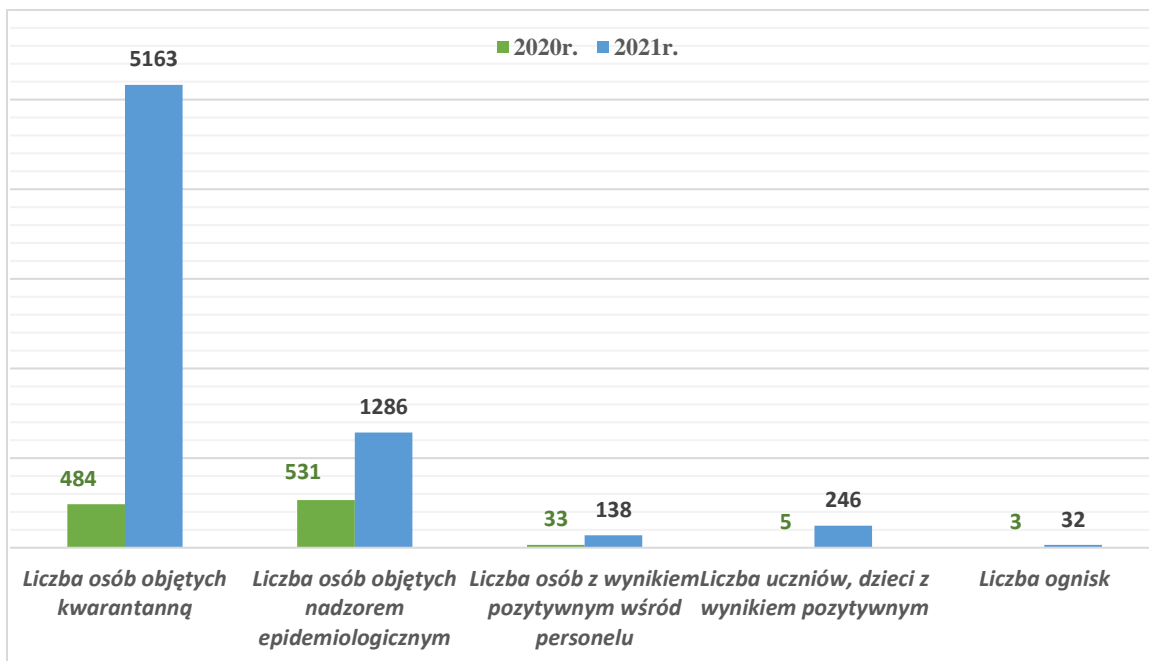
W 2021r. nie odnotowano ogniska epidemicznego w podmiotach medycznych. Natomiast odnotowano 32 ogniska wywołane COVID-19 w placówkach niemedycznych tj. w szkołach (18), przedszkolach (6), hospicjum (1), zakłady pracy (7).

Liczba zgłoszonych ognisk epidemicznych w latach 2019-2021

Ogniska SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych w latach 2020-2021

Badania przesiewowe w kierunku SARS-CoV-2

W miesiącu styczniu i lutym 2021r przeprowadzono akcję badań przesiewowych w kierunku SARS-CoV-2 wśród nauczycieli szkół klas I-III, przedszkoli i żłobków oraz innych niepedagogicznych pracowników szkół na terenie miasta Rybnika, Żory i powiatu rybnickiego.

Liczba osób zaplanowanych do badań	Liczba osób od których pobrano wymaz	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba wyników dodatnich
1386	1216	1201	11

Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zlecał badania w kierunku COVID-19 dla pacjentów przed przyjęciem do placówek opieki długoterminowej (ZOL, ZPO, Hospicjum) oraz DPS. W 2021 r. zlecono 11 badań z potrzebą wysłania karetki wymazowej dla osób mieszkających na terenie miasta Żory.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2021r. zarejestrowano jedno ognisko choroby przenoszonej drogą pokarmową w przedszkolu. Odnotowano kilka zachorowań wywołanych czynnikiem *Salmonella* u dzieci uczęszczających do przedszkola. Wykonano badania personelu oraz domowników osób chorych. Sekcja HŻŻiPU i HKiŚ przeprowadziły kontrolę w obiekcie.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

JAKI JEST CEL OBOWIĄZKOWYCH SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH?

ODPORNOŚĆ PRZED ZACHOROWANIEM

Indywidualna

Dziecko

Nastolatek

Dorosły

Senior

Zbiorowiskowa

Dzięki wysokiemu odsetkowi osób zaszczepionych zmniejszamy ryzyko zachorowania osób nieszczepionych:

- z powodu wieku (niemowlęta)
- ze względów medycznych (osoby z wrodzonymi zaburzeniami odporności, z chorobą nowotworową, zakażone HIV, po transplantacjach, na lekach immunosupresyjnych).

SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE ZAPOBIEGAJĄ SZERZENIU SIĘ CHOROBY W POSTACI EPIDEMII OBEJMUJĄCEJ ZNACZNĄ CZĘŚĆ POPULACJI

szczepienia info

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), popularna nazwa kalendarz szczepień – dokument zgodnie z którym realizowane są szczepienia w Polsce. PSO jest co roku aktualizowany i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia. Program Szczepień Ochronnych reguluje kwestie wieku i zakresu wykonywanych szczepień ochronnych obejmuje szczepienia

obowiązkowe dzieci i młodzieży od urodzenia do 19 roku życia, tj:

- ✓ szczepienia obowiązkowe (finansowane z budżetu państwa) realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,
- ✓ szczepienia obowiązkowe dla niektórych grup (również bezpłatne), np. szczepienia przeciwko ospie wietrznej dla dzieci z obniżoną odpornością lub przebywających w żłobkach,
- ✓ szczepienia zalecane (nie finansowane z budżetu państwa).

Na terenie miasta Żory szczepienia obowiązkowe realizowane są w 15 punktach szczepień. W 2021r. liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2021-2001) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień wykazano – **15987**. Nadal odnotowywany jest wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych - na koniec roku 2021 punkty szczepień wykazały **320** nieszczepionych dzieci. W porównaniu do roku 2020: nieszczepionych dzieci było **288**.

W związku z wprowadzeniem stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i przekierowaniem zadań na działania przeciwepidemiczne, w 2021 roku przeprowadzono kontrolę sanitarną w 1 punkcie szczepień. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Samorząd lokalny Miasta Żory w 2021 r. prowadził profilaktyczne akcje szczepień:

- „ Program profilaktycznych szczepień przeciw meningokokom dla dzieci dwuletnich z terenu miasta Żory” na lata 2020-2022 – zaszczepiono 167 osób (w 2020 zaszczepiono 46 dzieci),
- „ Program przeciwko zakażeniom pneumokokowym dla osób chorujących na nowotwory złośliwe zamieszkałych na terenie miasta Żory – zaszczepiono 6 osób.

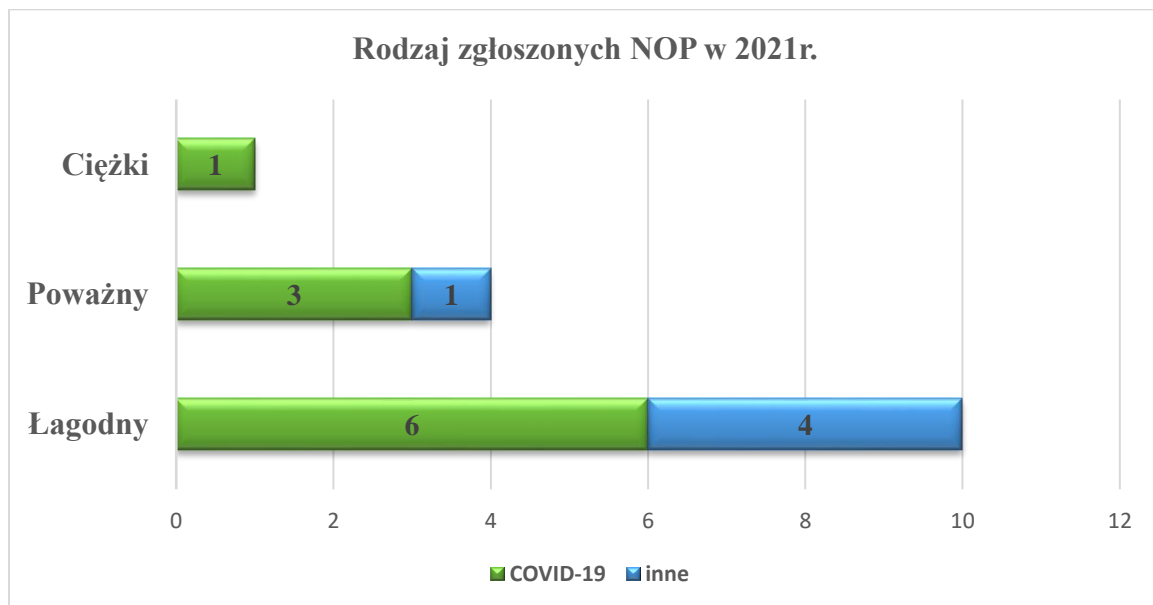
W związku z wprowadzeniem stanu epidemii w Polsce w grudniu 2020 roku rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31.12.2020r. w sprawie metody zapobiegania COVID-19, wprowadzono metodę zapobiegania COVID-19 polegającą na wykonywaniu szczepień ochronnych przeciwko tej chorobie zakaźnej, zwanej „szczepieniami”. W pierwszej kolejności rozpoczęto szczepienia ochronne wśród pracowników służby zdrowia oraz wśród seniorów a od 10 maja 2021 r. ruszyła rejestracja na szczepienie przeciw COVID-19 dla wszystkich chętnych pełnoletnich osób. Od 17 maja 2021 r. dołączyli 16 i 17 latkowie, a od 7 czerwca 2021 r. szczepionkę mogli przyjąć dzieci od 12. roku życia, a od 16 grudnia 2021 r. dzieci od 5. roku życia.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, PPIS w Rybniku rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne.

Kryteria niepożądanego odczynu poszczepiennego obejmują odczyn:

- **ciężki** – zagrażający życiu (wymaga hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, może prowadzić do trwałego ubytku sprawności fizycznej lub umysłowej, może kończyć się śmiercią);
- **poważny** – duże nasilenie objawów w postaci znacznego obrzęku kończyny, silnego jej zaczerwienienia, wysokiej gorączki (nie wymaga zwykle hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, nie prowadzi do trwałego uszczerbku dla zdrowia, nie stanowi zagrożenia dla życia);
- **łagodny** – nie ma szczególnie dużego nasilenia, a charakteryzuje się występowaniem miejscowego obrzęku kończyny, silnego miejscowego zaczerwienienia, gorączki.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2021 r. odnotowano **15** zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w tym **10** po szczepionkach przeciw COVID-19), w 2020 r. odnotowano 7 NOP.

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2021r. według ewidencji na terenie miasta Rybnika zarejestrowanych było ogółem 152 podmioty lecznicze, w tym 3 podmioty lecznicze zamknięte (w tym szpital jednodniowy).

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono ogółem 6 kontroli w podmiotach leczniczych, w tym 2 w Miejskich Zakładach Opieki Zdrowotnej Sp. z o. o. w Żorach.

Wydano 2 decyzje zmieniających termin wykonania uchybień w zakresie złego stanu technicznego w Szpitalu Miejskim w Żorach. W 2021r. stwierdzono wykonanie nakazów PPIS w Rybniku tj. przeprowadzono generalny remont wraz z modernizacją pomieszczeń laboratorium analitycznego Szpitala Miejskiego w Żorach.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 4 kontrole w podmiotach lecznictwa otwartego, w tym 1 kontrolę sprawdzającą wcześniej wydanej decyzji PPIS w Rybniku, dotyczącej złego stanu technicznego obiektu – Medyk Sp. z o. o. Żory, os. Księcia Władysława 27. Wydano 2 decyzje wygaszające (zaprzeczenia prowadzenia działalności) podmiotu NOVAMED Beata Stryczek, Bogdan Stryczek SJ i obiektu Medyk Sp. z o.o. w Żorach przy ul. Osińskiej 2.

Stan higieniczno-sanitarny pozostałych skontrolowanych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Ocena stanu sanitarnego w placówkach udzielających świadczenia zdrowotne w roku 2021 jak i 2020, ze względu na specyficzne warunki wynikające ze stanem epidemii COVID-19 jest niewspółmierna do lat wcześniejszych, w związku ze zmniejszeniem liczby przeprowadzonych kontroli i zmiany priorytetów działania PPIS w Rybniku tj. zwiększonego zaangażowania w zadania związane z przeciwdziałaniem epidemii.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach swoich ustawowych obowiązków prowadzi nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym ciepłą wodą użytkową w zakresie bakterii *Legionella sp.*), nad jakością wody na pływalniach, kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

W 2021 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych oraz wydano ogółem 4 decyzje administracyjne (okresowe oceny jakości wody, roczną ocenę jakości wody na pływalni, 2 decyzje nakazujące w związku z przekroczeniami na pływalni).

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę dla miasta są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu. Pozostała część wody pochodzi z ujęć głębinowych własnych, zlokalizowanych w Żorach-Roju. W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2021 r. na terenie miasta Żory ogółem średnio ok. 7,1 tys. m³/d wody, co oznacza, że ilość ta jest kształtuje się na podobnym poziomie, co w roku poprzednim.

Na terenie miasta wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

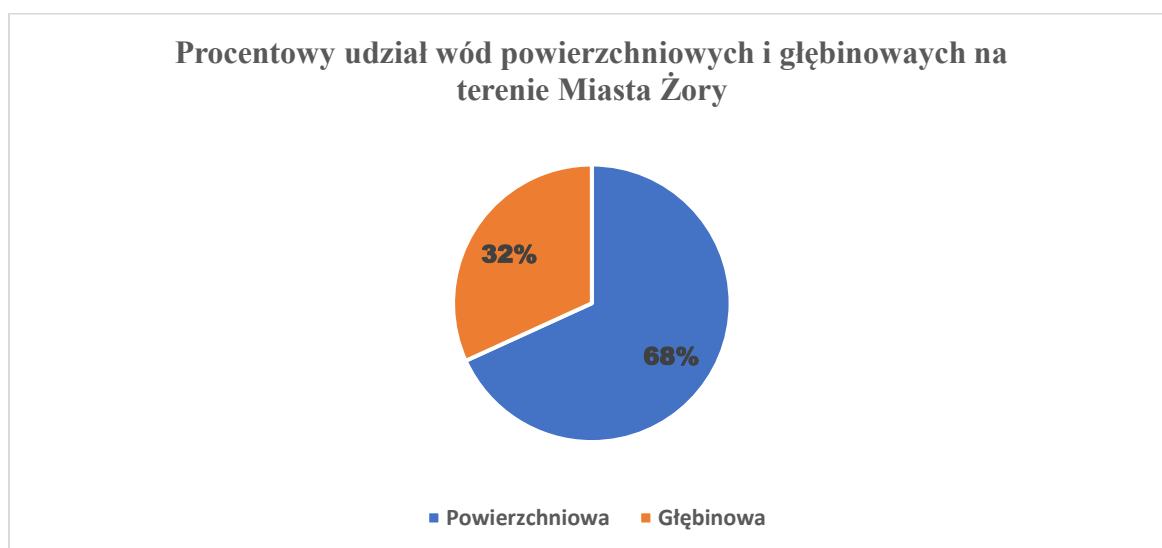
- **strefa zaopatrzenia w wodę** zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” – **4862,3 m³/d.**
- **strefa zaopatrzenia w wodę** pochodzącą z ujęcia głębinowego w Żorach-Roju – **2268,0 m³/d.**

Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla miasta Żory są:

- ❖ Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem miasta,
- ❖ Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-240 Żory, ul. Wodociągowa 10 (właściciel ujęcia głębinowego w Żorach-Roju, wyłączny dystrybutor wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie miasta),.

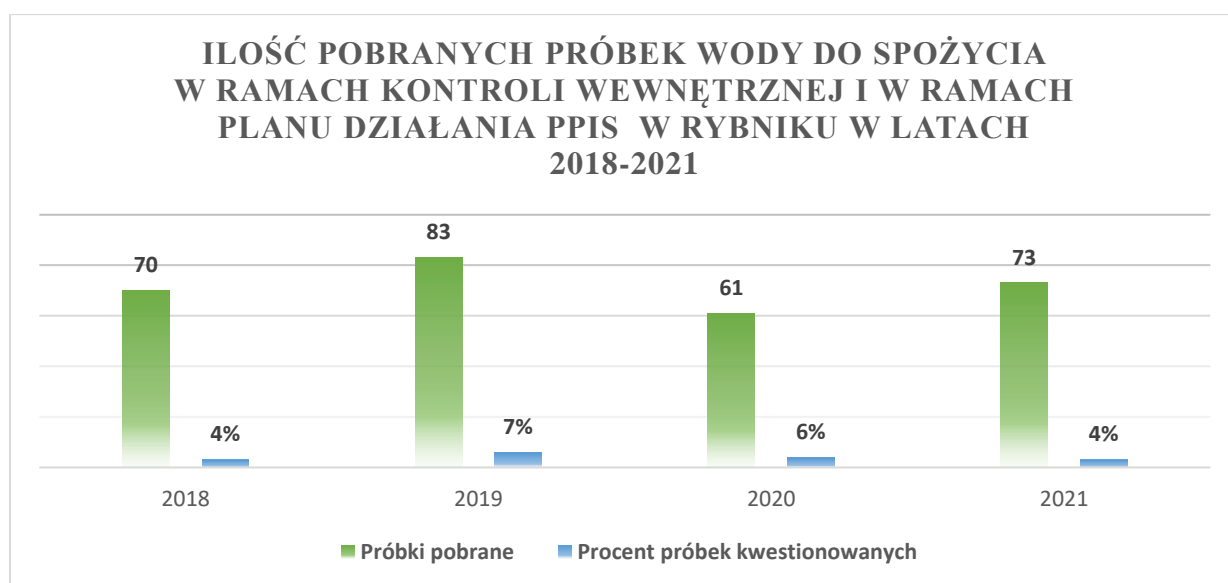
Dodatkowo ujęcie indywidualne posiadają Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o. – Szpital Miejski w Żorach, ul. Dąbrowskiego 20.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2021 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie miasta Żory, tj. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach, Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Żorach, a także Miejskie Zakłady Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o. w Żorach – Szpital Miejski w Żorach, ul. Dąbrowskiego 20 (posiadający indywidualne ujęcie wody), zostały wykonane badania 58 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 7 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Próbkę w badanym zakresie spełniały obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem pojedynczych przypadków nieprawidłowości zmian w zakresie mętności. Wykazane wyżej przypadki nieznacznie, tym nie mniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Wykonane w ramach kontroli wewnętrznej ponowne badania wykazywały poprawę jakości wody.

Z kolei w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w 2021 r. przeprowadził 3 kontrole sanitarne mające na celu ocenę jakości wody w poszczególnych strefach w trakcie których do badań laboratoryjnych zostało pobranych 8 próbek.

Miejsce miał tylko jeden przypadek wystąpienia pojedynczej bakterii grupy coli z jednoczesnym wykluczeniem obecności paciorkowców kałowych i bakterii *Escherichia coli*, zaś kolejne badania po działaniach naprawczych nie wykazały przekroczeń ww. parametru.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku systematycznie otrzymywał informacje o wszelkich awariach wodociągowych na terenie miasta.

W 2021 r. nie odnotowano interwencji dotyczących jakości wody na terenie miasta Żory. Na przestrzeni całego roku otrzymywano też na bieżąco powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające propozycję, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

W 2021 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Ciepła woda użytkowa

Ze względu na sytuację epidemiologiczną, w tym zamknięcie niektórych obiektów przez większość czasu oraz charakter niektórych z nich (domy pomocy społecznej, gdzie przebywają ludzie o obniżonej odporności), brak było możliwości przeprowadzenia kontroli pod kątem bakterii *Legionella sp.*

Woda na pływalniach

Jakość wody wykorzystywanej do kąpieli na terenie miasta Żory kontrolowana była na przestrzeni minionego roku w 1 funkcjonującej na terenie miasta pływalni krytej (Park Wodny Aquarion).

Zarządzający pływalnią, zgodnie z harmonogramem na 2021 r., uzgodnionym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku, zbadał 256 próbek wody w akredytowanym laboratorium, z którym wcześniej zawarł umowę. Należy również zaznaczyć, że ze względu na wprowadzone ograniczenia w związku z wprowadzonym stanem epidemii, obiekt był okresowo wyłączony.

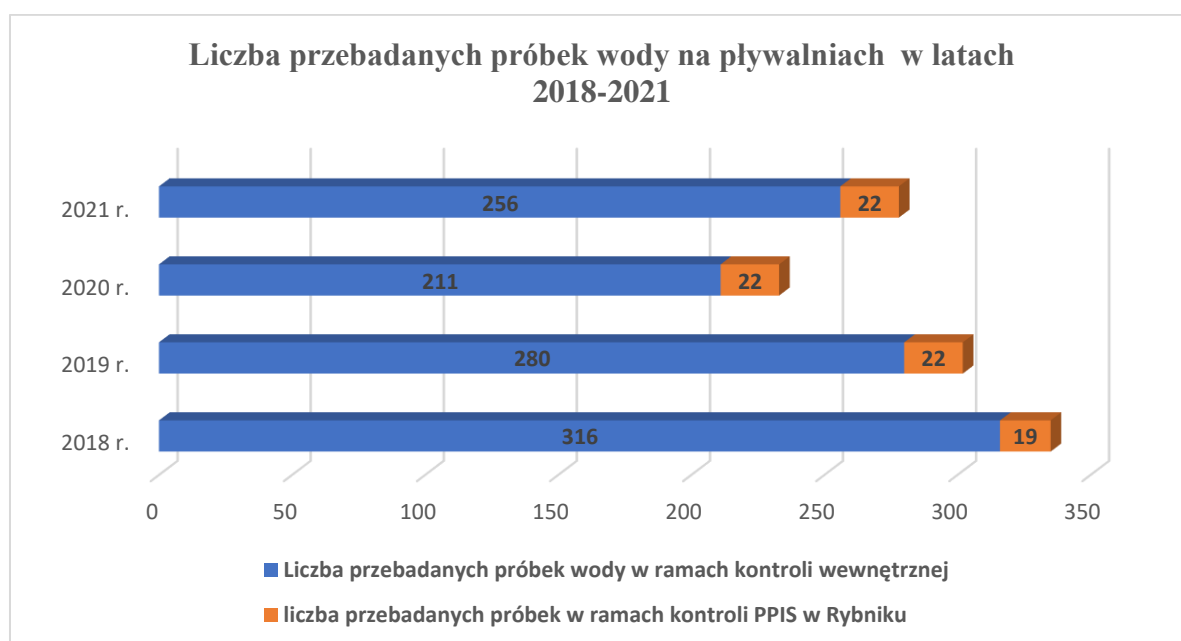
Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymany na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów cyrkulacji. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów - stwierdzono pojedyncze przekroczenia dla chloroformu oraz utlenialności. W przypadku wystąpienia nieprawidłowości zarządzający pływalnią informował o dokonanych działaniach naprawczych, a kolejne wyniki wskazywały na poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami przeprowadzono jedną kontrolę sanitarną obejmującą również pobór próbek wody do badań laboratoryjnych - pobrane zostały 22 próbki wody. Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów: potencjał redox, chlor wolny i chlor związany, mętność, odczyn, a także *Legionella sp.* w jacuzzi. W tym ostatnim

przypadku wydano decyzję nakazującą, a obiekt został wyłączony do czasu przywrócenia odpowiedniej jakości wody.

Zgłoszona została również jedna interwencja dotycząca jakości wody na pływalni, w trakcie której stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stężenia chloru wolnego, związanego i potencjału redox.

Przekroczenia parametrów nie zagrażały bezpośrednio zdrowiu osób korzystających z pływalni, tym niemniej wymagały podjęcia działań naprawczych. Została wydana decyzja terminowa nakazująca doprowadzeni jakości wody do obowiązujących wymagań. Badania po ww. działaniach, wykazały poprawę jakości wody.

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach wykorzystywanych do kąpeli

Na terenie miasta Żory w 2021 r. funkcjonowało 1 kąpielisko „Śmieszek” (sezon kąpielowy 26.06.2021 r. - 31.08.2021 r.). Wykonano 1 kontrolę urzędową (przed sezonem, a 3 kontrole wewnętrzne w trakcie sezonu wykonał organizator (MOSiR Żory).

Na podstawie wyników pobranych próbek i ocen wizualnych, dokonywano bieżących ocen jakości wody w kąpielisku, które przekazywano Prezydentowi Miasta Żory. Dokonano także oceny sezonowej. Woda w przedmiotowym kąpielisku była przydatna do kąpeli w trakcie całego sezonu.

Informacje dot. kąpieliska, w tym wyniki badań były zamieszczane przez tut. Organ oraz organizatora w ogólnopolskim Serwisie Kąpieliskowym.

W mieście Żory brak było miejsc wykorzystywanych do kąpeli.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2021r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem 34 próby w ramach nadzoru

sanitarnego na terenie miasta Żory.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	7	30	13	32
Pływalnie	26	51	78	63
Kąpieliska	1	0	0	2

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2021 roku na terenie miasta Żory znajdowały się **238** obiektów. W 2021 roku skontrolowano ogółem **29** obiektów, co stanowiło **12,2 %** ogółu obiektów nadzorowanych, w których przeprowadzono łącznie **31** kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z obiektów. Wydano dwie decyzje zmieniające termin wykonania nakazów.

Tabelaryczne Zestawienie kontroli obiektów w roku 2021

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń i obiektów				
	według ewidencji na 31 XII	ogółem	skontrolowanych		
			ze stwierdzonym złym stanem		
			higieniczno- sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno- sanitarnym	tylko technicznym
Zakłady fryzjerskie	58	8	-	-	-
Zakłady kosmetyczne	52	4	-	-	-
Zakłady tatuażu	1	-	-	-	-
Zakłady odnowy biologicznej	9	1	-	-	-
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	15	4	-	-	-

Hotele i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	8	3	-	-	-
Dworce autobusowe	1	1	-	-	-
Tereny rekreacyjne	10	1	-	-	-
Domy przedpogrzebowe	5	1	-	-	-
Inne obiekty	61	6	-	-	-
Ogółem	221	29	-	-	-

Stan sanitarny środków transportu

W 2021 roku wyrywkowo na terenie miasta Żory skontrolowano łącznie 5 środków transportu:

- 3 autobusy komunikacji publicznej,
- 2 busy komunikacji publicznej.

Skontrolowane środki transportu nie budziły zastrzeżeń pod względem higieniczno-sanitarnym, oraz pod względem technicznym.

Ponadto w 2021 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 11 decyzji dotyczących ekshumacji zwłok i szczątków ludzkich, w wyniku których przeprowadzono 14 kontroli ekshumacji,
- 8 postanowień dotyczących warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 2 opinie dotyczące regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Żory oraz 1 opinia w związku ze zmianą właściciela hotelu.

Pracownicy PSSE w Rybniku w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzili ogółem 58 wizytacji, w tym 44 wizytacje wspólnie z przedstawicielami Komendy Miejskiej Policji w Żorach w 1 galerii handlowej

znajdujących się na nadzorowanym terenie (Galeria Wiślanka).

Interwencje

W 2021 roku wpłynęło 6 interwencji. Rozpatrzone interwencje dotyczyły:

- uciążliwości powodowanych przez hałas,
- niewłaściwego stanu sanitarnego pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi,
- niewłaściwego stanu sanitarnego mieszkań i związanych z tym uciążliwości,
- uciążliwości powodowanych przez nieprawidłową gospodarkę odpadami komunalnymi,
- nieprzestrzegania przepisów przeciwepidemicznych – 16 interwencji dotyczących nieprzestrzegania określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (środki transportu publicznego – 3 interwencje, miejsca sprawowania kultu religijnego, zakład odnowy biologicznej, zakład rehabilitacji lecznicze, obiekt sportowy, zakład kosmetyczny, zakład tatuażu, zakłady fryzjerski, nieprzestrzeganie obostrzeń przez mieszkańców na terenie osiedla w Żorach - wszystkie interwencje bezzasadne.
- innych spraw: 1 interwencja – bezzasadna, dotycząca złych warunków sanitarno-higienicznych przy lokalu gastronomicznym.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI

Sekcja Higieny Żywnienia, Żywności i Przedmiotów Użytku w ramach wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, realizowała zadania z zakresu zdrowia publicznego, sprawując nadzór sanitarny, zapobiegawczy oraz bieżący nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia

i przedmiotów użytku, w celu zapobiegania chorobom zakaźnym.

Nadzorowane obiekty to:

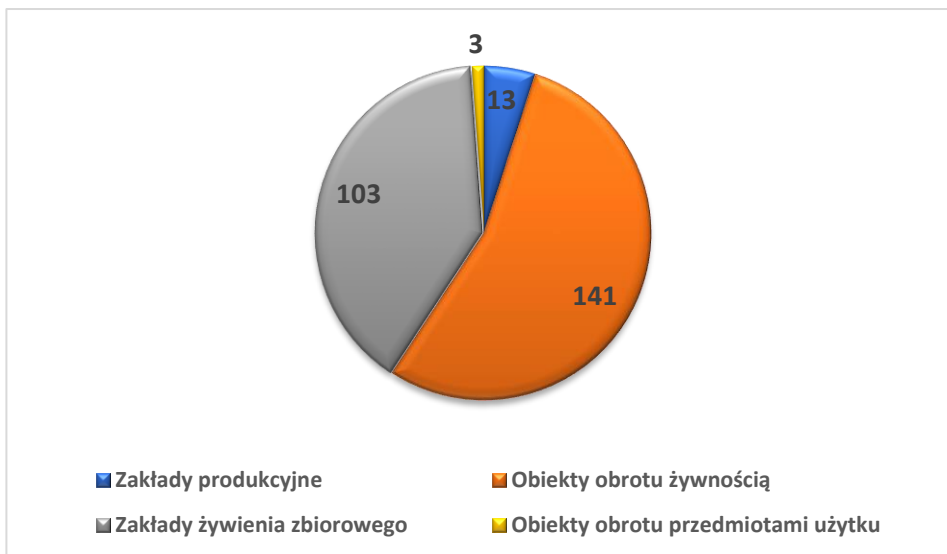
- zakłady produkcji żywności tj.: piekarnie, ciastkarnie, wytwórnie lodów, zakłady konfekcjonujące kawę i zabielače do kawy, przetwórnice owocowo-warzywne
- obiekty obrotu żywnością tj.: sklepy spożywcze, kioski, hurtownie, stoiska
- zakłady żywienia zbiorowego otwarte tj.: restauracje, kawiarnie, domy przyjęć okolicznościowych, pijalnie piwa, lokale gastronomiczne typu fast-food
- zakłady żywienia zbiorowego zamknięte tj.: stołówki szkolne, przedszkolne bloki żywieniowe: szpitali, domów pomocy społecznej, żłobków.
- obiekty produkcji i obrotu artykułami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz obiekty obrotu kosmetykami

Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W 2021r Pod nadzorem znajdowały się 652 obiektów. Skontrolowano 260 obiektów przeprowadzając 395 kontrole sanitarne, w tym:

- ✓ 21 kontrole w 13 zakładach produkcyjnych,
- ✓ 234 kontrole w 141 obiektach obrotu żywnością,
- ✓ 137 kontrole w 103 zakładach żywienia zbiorowego,
- ✓ 3 kontrole w 3 obiektach obrotu przedmiotami użytku.

Ilość skontrolowanych obiektów ze względu na rodzaj działalności w 2021r.

W **40** kontrolowanych obiektach (więcej niż w roku 2020) stwierdzono nieprawidłowości. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- zły stan sanitarno-techniczny ścian, sufitów, podłóg (brudne, zakurzone, z ubytkami) oraz urządzeń chłodniczych, brak szczelności drzwi wejściowych
- brak ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w ubikacji,
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia,
- brak właściwego opracowania i wdrożenia procedur kontroli wewnętrznej: GHP/GMP/HACCP,
- brak badań wody używanej w obiektach tj. zakłady żywienia zbiorowego, sklepy,
- brak szkoleń pracowników,
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych pracowników.

Wydano 31 decyzje represyjne (w tym nakazujące usunięcie stwierdzonych usterek sanitarno-technicznych), odnotowując wzrost liczby wydanych takich decyzji w porównaniu z rokiem 2020. Wydawane decyzje dotyczyły głównie poprawy stanu technicznego pomieszczeń, odnowienia ścian i sufitów, zapewnienie bieżącej wody ciepłej oraz zweryfikowania procedur GHP w tym uzyskania aktualnego wyniku laboratoryjnego wody, przeprowadzenia szkoleń z zakresu higieny żywności.

Wykonanie poleceń decyzji nakazowych sprawdzano podczas przeprowadzanych rekontroli.

Odsetek obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości w latach 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Odsetek obiektów	16%	18%	19%	11%	15%

Ogółem wydano 626 decyzji administracyjnych (tj.: represyjne, zmieniające, zatwierdzenia zakładu, umarzające oraz płatnicze), w tym:

- ✓ 365 w zakładach produkcyjnych,
- ✓ 165 w zakładach obrotu żywnością ,
- ✓ 95 w zakładach żywienia zbiorowego ,
- ✓ 1 w obiektach obrotu przedmiotami użytku.

Za uchybienia sanitarno – porządkowe nałożono **27** mandatów karnych na łączną kwotę **4200 zł**, odnotowując tym samym zwiększenie ilości i kwoty nakładanych kar.

W rozbiciu na rodzaje kontrolowanych obiektów dane przedstawiają się następująco:

- ✓ w zakładach obrotu żywnością: 17 mandatów na kwotę 2500 zł,
- ✓ w zakładach żywienia zbiorowego: 9 mandatów na kwotę 1200 zł.
- ✓ w zakładzie obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością: 1 mandat na kwotę 500 zł.

Zdecydowanie najwięcej mandatów nałożono na pracowników sklepów spożywczych oraz zakładów żywienia zbiorowego. Najczęściej karano za zły stan sanitarno-porządkowy, m.in.: za brak czystości i porządku (brudne urządzenia chłodnicze, brudne półki, posadzki, brudne urządzenia produkcyjne), za wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia, za brak identyfikacji środków spożywczych będących w obrocie, brak wdrożenia zasad opartych na systemie HACCP (brak prowadzenia bieżących rejestrów). Jeden mandat w zakładzie obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością za brak złożenia wniosku o wpis do Rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS.

Stan sanitarny większości nadzorowanych obiektów nie odbiegał zasadniczo od stwierdzonego w roku 2020.

Ponadto, w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzono 114 wizytacji w obiektach będących pod nadzorem Sekcji HŻŻiPU.

Eksport

W związku z prowadzeniem nadzoru nad jakością zdrowotną żywności i przedmiotów użytku przeznaczonych do kontaktu z żywnością, wywożonych zagranicę przeprowadzono **1694** kontrole dokonując sprawdzenia dokumentacji **4679** partii środków spożywczych o łącznej masie 26.014.272,92 kg. Wydano 1694 świadectw eksportowych.

- **„Mokate”** – były to: zabielaćce (do kaw i herbat), cappuccino, spieniacze, napoje (kawowe, czekoladowe i kakaowe), bazy (czekoladowe i tłuszczowe), kawa rozpuszczalna, kakao, topping, herbaty (instant oraz w formie suszu). Produkty te wywożono do krajów tj.: Turcja, Syria, Ukraina, Jordania, Turkmenia, Chiny, Indonezja, Iran, Brazylia, Kolumbia, Kosowo, Chile, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Arabia Saudyjska, Egipt, Izrael, Indie, Maroko, RPA, Argentyna, Gwatemala, Meksyk, Albania, Algieria, Turkmenistan, Mauritius, Armenia., Honduras, Katar, Tajlandia, Tajwan, Korea Południowa, Uzbekistan, Wenezuela, Ghana, Azerbejdżan, Etiopia, Malezja, Sri Lanka, Angola, Urugwaj, Liban, Białoruś, Australia, Salwador, Syria, Albania, Singapur, Wybrzeże Kości Słoniowej, Dżibuti.

- **„Instanta”** – były to: kawy rozpuszczalne (granulowane, liofilizowane, zbożowe; w kapsułkach), cykoria rozpuszczalna, oraz kawy mielone. Produkty te wywożono do krajów tj.: Turcja, Kolumbia, Chiny, Tunezja, Liban, Maroko, Jordania, Zjednoczone Emiraty Arabskie, USA, Katar, Egipt, Iran, Irak, Libia, Kosowo, Oman, Macedonia, Senegal, Paragwaj, Mauritius, Japonia, Kuwejt, Kanada, Arabia Saudyjska, Australia, Bahrajn.

Ponadto dokonano oceny 5 partii batonów owocowych z orzechami , które były importowane przez firmę CCC.EU.SP.ZO.O. z Turcji.

Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu pobierano próby środków spożywczych oraz próby sanitarne do badań laboratoryjnych.

Łącznie pobrano **69** prób, w tym próbek sanitarnych:

- **20** prób z grup: wyroby ciastkarskie, sezam, wyroby garmażeryjne schłodzone w kierunku oznaczeń mikrobiologicznych,
- **16** prób z grup: przetwory i produkty warzywne, przetwory i produkty owocowe, napoje bezalkoholowe, suplementy diety, przetwory rybne, przetwory zbożowo-mączne, wyroby cukiernicze czekoladowe, przetwory mleczne w kierunku oznaczenia substancji dodatkowych,
- **2** próby z grupy: produkty zbożowe przetworzone oraz żywność dla dzieci - w celu określenia poziomu azotanów,
- **2** próby z grupy: warzywa świeże i przetwory warzywne pobrano w celu sprawdzenia obecności metali szkodliwych dla zdrowia,
- **4** próby z grup: kawa, zioła i przyprawy w kierunku oznaczenia mikotoksyn,

- 2 próby z grup: margaryny, preparaty do początkowego żywienia niemowląt i preparaty do dalszego żywienia niemowląt w kierunku kwasu erukowego,
- 6 prób z grupy: warzywa świeże w kierunku pestycydów,
- 4 próby z grup: ryby i przetwory rybne oraz owoce morza, produkty owocowe w kierunku oznaczenia WWA (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne),
- 2 próby z grupy kawa w celu wykonania badań w kierunku akryloamidu,
- 2 próby próbek sanitarnych: zmiotki w kierunku oznaczenia zanieczyszczeń biologicznych,
- 9 prób z grup: jaja, wymazy i próbki sanitarne w celu oceny jakości mikrobiologicznej do określenia obecności bakterii chorobotwórczych, odpowiedzialnych za zatrucia pokarmowe.

Zakwestionowana została 1 próba z grupy warzywa świeże (kapusta pekińska) z uwagi na przekroczenie poziomu pestycydu – chloropiryfosu.

Podczas prowadzonych kontroli sanitarnych w 2 obiektach dokonano oceny jakości zdrowotnej stosowanych tłuszczu smaźalniczych, wykorzystując urządzenie do badania jakości olejów smaźalniczych. Badane próbki nie wykazały przekroczenia limitów zawartości tych niekorzystnych dla zdrowia substancji.

Warunki struktury żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2021r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospisy dekadowe w 1 placówce żywienia zbiorowego zamkniętego, tj. w kuchni przygotowującej posiłki dla dzieci w żłobku i przedszkolu.

Jadłospis dekadowy posiłków przygotowanych dla dzieci żywionych w żłobku i przedszkolu przez firmę cateringową oceniono negatywnie z powodu zawyżonej wartości kalorycznej uzyskanej w średniej arytmetycznej zapotrzebowania na energię i składniki odżywcze

w przeliczeniu na liczbę i wiek żywionych dzieci. Stwierdzono niedostosowanie wartości energetycznej do zapotrzebowania energetycznego - kaloryczność posiłków wynikająca z przekroczenia ilości węglowodanów była zbyt wysoka. Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły niewystarczającego pokrycia zapotrzebowania na wapń (49% RDA) oraz przekroczenie zalecanego wystarczającego poziomu ilości soli kuchennej w przeliczeniu na sód (259%).

W związku ze zgłoszonym ogniskiem epidemicznym w jednym z przedszkoli, w ramach prowadzonego postępowania epidemiologicznego przeprowadzono kontrolę bloku żywieniowego tego obiektu. Do badań laboratoryjnych pobrano także 3 próbki kontrolne posiłków oraz 6 wymazów sanitarnych. Podczas kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W badanych próbkach nie stwierdzono obecności bakterii chorobotwórczych (z rodzaju Salmonella, Staphylococcus aureus).

W ramach przeprowadzania oceny stanu żywienia pacjentów w szpitalach i zakładach opieki zdrowotnej (oparcie o wytyczne GIS) sprawdzono 2 jadłospisy dekadowe pacjentów będących na diecie podstawowej hospitalizowanych w nadzorowanych szpitalach (2 szpitale korzystające z posiłków dostarczanych przez firmy cateringowe). Po przeprowadzeniu oceny z wykorzystaniem arkusza oceny dekadowej jadłospisów, stwierdzono, że jadłospis jednego szpitala został zdyskwalifikowany ze względu na :

- średnią ocenę dekadową spożycia warzyw i/lub owoców < 3pkt. (tj. zbyt mało).

Wystosowano zalecenia dotyczące poprawy struktury żywienia w tej placówce. Jadłospis dekadowy uzyskany w drugim szpitalu nie został zdyskwalifikowany.

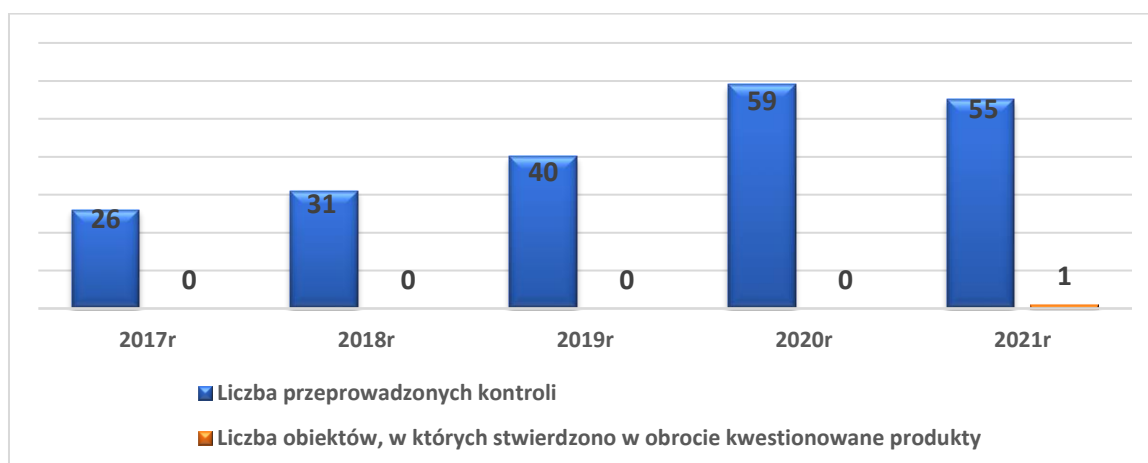
System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF

W ramach funkcjonującego systemu RASFF – przeprowadzono **55** kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych.

Podczas tych działań w 1 obiekcie stwierdzono kwestionowaną żywność, która została wycofana z obrotu. Nie stwierdzono natomiast kwestionowanych materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością.

Liczba przeprowadzonych kontroli w związku z powiadomieniami alarmowymi RASFF w latach 2017-2021

W 2021r. monitorowano występowanie w obrocie kwestionowanych (z różnych wymienionych niżej powodów) następujących produktów żywnościowych :

- Mięso mielone z fileta z piersi kurczaka – obecność bakterii Salmonella Spp.
- Suplement diety – obecność niezadeklarowanej substancji - sylденаfilu.
- Mieszanka – posypka do chleba – zanieczyszczenie surowców tlenkiem etylenu.
- Napoje bezalkoholowe – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu glikolu propylenowego (E1520).
- Frytura gastronomiczna 100% olej palmowy rafinowany – obecność estrów 3-monochloropropano-1,2-diolu (3-MCPD).

- Kasza Jaglana – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu glifosatu (pestycyd).
- Napój alkoholowy – stwierdzenie obecności kawałka szkła przez konsumenta.
- Skóry z szyi kurczaka – obecność pałeczek Salmonella Entertidis.
- Suplement – prewencyjne wycofanie z obrotu handlowego z powodu ogniska zatruc pokarmowych wywołanych bakterią Salmonella w Danii.
- Świeży filet z piersi kurczaka Klasa A – stwierdzenie obecności bakterii Salmonella spp.
- Skórki z szyi kurcząt – obecność pałeczek Salmonella Entertidis.
- Wycinki skóry z szyj tusz kurcząt – obecność pałeczek Salmonella Entertidis.
- Skórki szyj tusz indyjskich schłodzonych – stwierdzenie obecności Salmonella Typhimurium.
- Woda źródłana niegazowana 1,5l – obecność bakterii Clostridium redukujących siarczyny (wraz z przetrwalnikami).
- Mączka chleba świętojańskiego (E410) wykorzystywana do produkcji serków o różnych smakach” – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Substancja dodatkowa wykorzystywana do produkcji lodów” – wykrycie tlenku etylenu (ETO) P.
- Makaron razowy świderki - stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu deoksyniwalenolu (DON).
- Lody – stwierdzenie obecności tlenku etylenu (ETO).
- Guma Guar użyta do produkcji napojów roślinnych – stwierdzenie przekroczenia najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości tlenku etylenu (ETO).
- Suplement diety – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Kapusta pekińska luz – stwierdzenie przekroczenia NDP dla pozostałości pestycydu chlorpyryfosu.
- Kakao holenderskie – stwierdzenie obecności ochratoksyny A.
- Wyrób mięsny – obecność bakterii Salmonella Typhimurium.
- Suplement diety – obecność tlenku etylenu (ETO).
- Kubek z melaminy z nadrukiem – obecność w składzie włókna bambusowego (niedozwolone użycie biosubstancji).
- Organic kubek z włókna bambusowego – możliwa obecność włókna bambusowego z tworzywem.

- Kubek z melaminy z nadrukiem – zawiera niedozwolony składnik - mielony lub sproszkowany bambus.
- Dzbaneł z przykrywką – zawiera niedozwolony mielony lub sproszkowany bambus”
- Patera z nadrukiem - zawiera niedozwolony mielony lub sproszkowany bambus”
- Misa z nadrukiem - zawiera niedozwolony mielony lub sproszkowany bambus”
- Komplet do sałatek: łyżka i widelec - zawiera niedozwolony mielony lub sproszkowany bambus.
- Patera - zawiera niedozwolony mielony lub sproszkowany bambus.
- Ziele angielskie – obecność bakterii Salmonella spp.
- Rodzynki sułtańskie – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu ochratoksyny A.
- Papryka żółta – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości pestycydu – etefonu.
- Orzeszki ziemne prażone, solone – przekroczenie NDP aflatoksyny B1 i sumy aflatoksyn.

Interwencje

Zgłoszono i rozpatrzono **14** wniosków o interwencję. Najczęściej zgłaszano:

- ✓ wprowadzanie do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia lub o nieprawidłowych cechach organoleptycznych
- ✓ brak czystości w obiektach (WC dla klientów),
- ✓ złą jakośó oleju smaźalniczego.

Przeprowadzono 14 kontroli, 4 wnioski uznano za zasadne. Osoby winne naruszeń przepisów sanitarnych ukarano 2 mandatami na kwotę **200 zł**, wydano 2 decyzje administracyjne.

Działania dodatkowe

W roku sprawozdawczym przeprowadzono także kontrole „akcyjne” ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego:

- **Akcja dotycząca żywności bezglutenowej.** W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 2 kontrole sanitarnych (1 w zakładzie piekarniczym i 1 w zakładzie ciastkarskim). Jedynie w ciastkarni produkcję wyrobów bezglutenowych. Sprawdzono dostępne stosowane surowce, faktury dostaw oraz dokumentację z zakresu GHP/HACCP, nie stwierdzając nieprawidłowości.
- **Akcja dotycząca nadzoru nad obrotem grzybami i ich przetworami.** W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 11 kontroli sanitarnych (w tym 1 kontrolę w placówkach handlowych, 2 kontrole na targowiskach oraz 8 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego). Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono naruszeń zapisów aktualnego Rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie grzybów dopuszczonych do obrotu lub produkcji przetworów grzybowych, środków spożywczych zawierających grzyby oraz uprawnień klasyfikatora grzybów i grzyboznawcy.
- **Akcja z IW w sprawie występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF).** W ramach realizacji tej akcji prowadzono nadzór nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto targowiska, sklepy, zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 24 kontroli. Nałożono 4 mandaty karne na kwotę 400 zł za nieprawidłowości sanitarno-porządkowe. Wydano 2 decyzje nakazujące, terminowe dotyczące poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń zakładu.
- **Akcja kontrolna - Materiały i wyroby z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z państw trzecich, w szczególności z Chin, zawierających niedozwolony składnik: mielony lub sproszkowany bambus.** W związku z pismem GIS przeprowadzono 7 kontroli. Jedynie w 1 obiekcie (hurtownia) stwierdzono występowanie wyrobów z tworzyw sztucznych, które na podstawie oględzin wskazywały na możliwą obecność niedozwolonych włókien naturalnych (bambus lub inne wypełniacze naturalne). Wszystkie stwierdzone podczas kontroli produkty zostały w ramach własnych kontrolowanego przedsiębiorcy wycofane z obrotu i zabezpieczone. Właściciel kontrolowanej hurtowni podjął decyzję

o dokonaniu zwrotu zabezpieczonych produktów do dostawców. Do wszystkich PPIS nadzorujących dostawców, skierowano pisma informujące o dokonaniu tych zwrotów do nadzorowanych przez nich obiektów. W pozostałych kontrolowanych obiektach nie stwierdzono kwestionowanych produktów.

- W związku z realizacją powiadomień RASFF **dot. wykrycia tlenku etylenu (ETO)** w żywności w 2021r, na potrzeby otrzymanych powiadomień RASFF w tematyce tlenku etylenu w żywności, przeprowadzono na nadzorowanym terenie 12 kontroli w sklepach (w tym 3 kontroli w supermarketach), 3 kontrole w aptekach oraz 1 kontrola w hurtowni. Łącznie przeprowadzono 16 kontroli.

Podczas przeprowadzanych kontroli nie stwierdzono w obrocie kwestionowanej żywności lub stwierdzano wycofywanie tej żywności w ramach działań własnych przedsiębiorców.

W części obiektów stwierdzano także zastosowanie przez przedsiębiorców wezwania do zwrotu. Działania te dotyczyły w głównej mierze żywności trwałej mikrobiologicznie.

WARUNKI HIGIENICZNO - SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

Jednym z działań PPIS w Rybniku jest prowadzenie bieżącego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem sanitarnym warunków pobytu i aktywności dzieci oraz młodzieży poprzez kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących :

- « higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz placówkach wypoczynku,
- « higieny procesów nauczania.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii, w 2021r. ograniczono ilość zaplanowanych kontroli sanitarnych z uwagi na zaangażowanie pracowników sekcji HDiM w działania przeciwepidemiczne.

W 2021r. pod nadzorem zarejestrowano 59 obiektów, w tym 3 placówki sezonowe. Przeprowadzono ogółem 34 kontrole sanitarne w 33 obiektach, w tym 3 kontrole w zakresie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży.

Wydano ogółem 7 decyzji administracyjnych, w tym 1 decyzję nakazującą usunięcia nieprawidłowości, 6 decyzji płatniczych.

Działania kontrolne w 2021 roku

Rodzaj placówki	Liczba placówek w ewidencji	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości
Żłobki	10	4	4	0
Przedszkola/punkty przedszkolne	17	12	13	0
Szkoły Podstawowe-samodzielne	12	7	7	1
Zespoły Szkół	16	7	7	0
Licea ogólnokształcące-samodzielne	0	0	0	0
Technikum- samodzielne	0	0	0	0
Szkoły zawodowe/ branżowe	0	0	0	0
Inne placówki pozaszkolne	4	3	3	0
Ogółem	59	33	34	1

W wyniku przeprowadzonej kontroli sanitarnej, stwierdzono zły stan techniczny ścian i sufitów na korytarzach, w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla uczniów, Sali gimnastycznej i zapleczu socjalnym w Szkole Podstawowej nr 4 w Żorach.

W 2021 r. przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu uczniów w 1 placówce w 2 oddziałach przedszkolnych u 24 dzieci. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2021 roku wydano 5 opinii sanitarnych na wniosek strony o spełnieniu warunków lokalowo-sanitarnych (szkoły- 3 opinie, przedszkola – 1 opinie, punkt przedszkolny - 1 opinia).

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku letniego skontrolowano 3 placówki, gdzie wypoczywało 83 uczestników. Baza lokalowa kontrolowanych placówek przedstawia się dobrze. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną. Kontrole warunków wypoczynku dla dzieci i młodzieży były wzmocnione działaniami edukacyjno-informacyjnymi pod hasłem „Bezpieczne wakacje”.

Interwencje

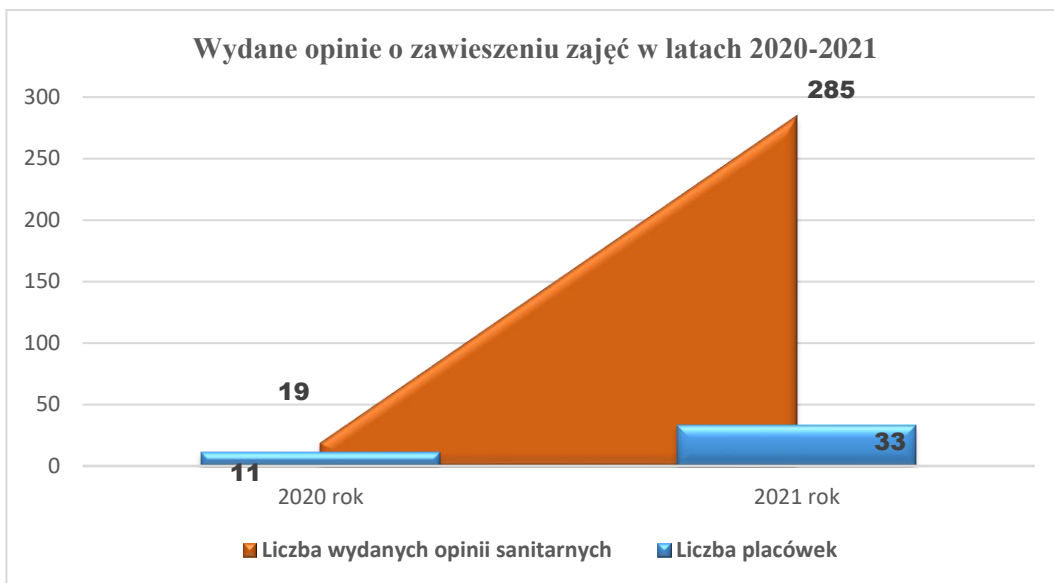
W 2021 roku przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną w Zespole Szkolno – Przedszkolnym nr 11 w Żorach. Interwencja dotyczyła zbyt dużej liczby dzieci w sali w stosunku do powierzchni użytkowej. Interwencje była zasadna, Dyrektor placówki zmniejszył liczbę dzieci w grupie.

Działania w związku z epidemią SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych

W związku z pandemią wirusa COVID-19 i powrotem dzieci do szkół odnotowano znaczny wzrost liczby wniosków Dyrektorów placówek oświatowych i wydanych opinii o zawieszeniu zajęć na podstawie §18 ust. 2a Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2020r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz. 1604) w placówkach oświatowych porównując z rokiem 2020. W 2021r. wydano ogółem 285 opinii sanitarnych o zawieszeniu zajęć dla 33 placówek, a 2020r. wydano 19 opinii dla 11 placówek.

Liczba wydanych opinii w poszczególnych rodzajach placówek w latach 2020-2021

Rodzaj placówki	Liczba placówek		liczba wydanych opinii	
	2020r.	2021r.	2020r.	2021r.
Żłobki	0	2	0	4
Przedszkola/punkty przedszkolne	5	8	8	30
Szkoły Podstawowe-samodzielne	2	8	2	103
Zespoły Szkół	4	12	9	121
Licea ogólnokształcące-samodzielne	0	1	0	1
Technikum-samodzielne	0	1	0	9
Szkoły zawodowe/branżowe	0	0	0	0
Inne	0	1	0	17
Ogółem	11	33	19	285

Należy pamiętać, że od marca 2020r. wprowadzono zawieszenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych, które następnie było zmieniane dla poszczególnych rodzajów szkół i grup (klas) w zależności od sytuacji epidemiologicznej w latach 2020-2021.

Ponadto, w trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych w czasie obowiązywania stanu epidemii, sprawdzano stosowanie się do obowiązku przestrzegania reżimu sanitarno-epidemiologicznego oraz wytycznych MEN,MZ,GIS, a w szczególności zapewnienie dostępu do środków ochrony osobistej, respektowanie noszenia maseczek zakrywających nos i usta, możliwości użycia środków do dezynfekcji rąk, zapewnienia dystansu społecznego przynajmniej 1,5 m pomiędzy stołami w salach dydaktycznych. Ponadto ustalono, iż dyrektorzy szkół i placówek przygotowali wewnętrzne procedury funkcjonowania i postępowania w czasie epidemii. Współpracowano również z wydziałami edukacji, pracownikami Oświaty Zdrowotnej, celem przekazywania informacji na temat bezpiecznego powrotu do szkół. Na bieżąco monitorowano sytuacje w placówkach oświatowych oraz podejmowano decyzje stosownie do zmieniającej się sytuacji i rozwoju epidemii.

WARUNKI HIGIENY PRACY, NADZÓR NAD CHEMIKALIAM I, PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI, DETERGENTAMI, PREKURSORAMI

W roku 2021 na terenie miasta Żory objętych nadzorem było 183 zakładów – wzrost o 14 zakładów.

W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 32 zakłady pracy, tj. 17,49 % obiektów objętych nadzorem na terenie miasta Żory, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 9 zakładów.

Ogółem przeprowadzono 40 kontroli, w tym 15 kontroli sprawdzających. Wydano ogółem 33 decyzje, w tym 10 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów i 1 decyzja wygaszająca oraz 11 decyzji płatniczych.

W 11 obiektach stwierdzono nieprawidłowości, które dotyczyły:

- Braku przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- Braku sporządzenia karty badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- Braku sporządzenia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowisku pracy,
- Braku dokonanie zgłoszenia dalszego użytkownika zgodnie z art. 66 rozporządzenia REACH- dotyczy zgłoszenia dalszego użytkownika substancji na których stosowanie wymagane jest zezwolenie,
- Braku sporządzenia spisu stosowanych niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych,
- Braku zapewnienia kart charakterystyk stosowanych substancji i udostępnienia ich pracownikom,

- Braku przekazania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- Braku sporządzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- Braku sporządzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- Braku przeprowadzenia szkolenia pracowników w związku z narażeniem na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- Braku dokonania analizy ryzyka oraz sporządzenia oceny ryzyka zawodowego,
- Braku dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników szkodliwych,
- Braku dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników chemicznych,
- Braku zapewnienia sprawnie funkcjonującego systemu pierwszej pomocy w razie wypadku, tj. brak wyposażenia zakładu w apteczkę,
- Złego stanu higieniczno – sanitarnego pomieszczeń pracy,
- Złego stanu pomieszczeń higieniczno – sanitarnych.

W 2021 r. skontrolowano 6 zakładów, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 33 osoby.

Przeprowadzono ogółem 6 kontroli. Wydano 3 decyzje.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2021 r.:

- pyły drewna w 3 zakładach,
- azbest w 1 zakładzie,
- promieniowanie jonizujące w 1 zakładzie,
- formaldehyd, tlenek chromu, chlorek niklu, siarczan niklu w 1 zakładzie.

Sekcja Higieny Pracy posiadała w ewidencji 25 zakładów, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 1068 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na czynniki fizyczne 1018 osób, pyły 674 osób, czynniki chemiczne 0 osób – liczba zakładów zmalała o 1 w stosunku do 2020 r.

W 2021 r. skontrolowano ogółem 1 zakład, w którym w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje 18 osób. Przeprowadzono 8 kontroli. Wydano 3 decyzje, w tym 2 decyzje zmieniające i 1 decyzję wygaszającą. Poprawiono warunki pracy dla 81 osób, w tym: na czynniki fizyczne dla 81 osób.

W 2021 roku ogółem skontrolowano 11 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje 280 osób. Ogółem przeprowadzono 11 kontroli. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami, produktami biobójczymi oraz detergentami

W 2021 roku w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, prekursorami, produktami biobójczymi oraz detergentami przeprowadzono kontrole w 4 zakładach, w tym u 4 dystrybutorów. Przeprowadzono ogółem 4 kontrole. Nieprawidłowości nie stwierdzono. Ponadto skontrolowano 23 zakłady pracy stosujące w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 24 kontrole. Wydano 2 decyzje.

W 2021 roku przeprowadzono 19 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Pod nadzorem PSSE w Rybniku na terenie miasta Żory nie ma podmiotów wprowadzających do obrotu oraz podmiotów będących producentami prekursorów kat. 2. Na terenie miasta Żory znajduje się 10 podmiotów wprowadzających do obrotu prekursorów narkotyków kat. 3. W 2021 roku przeprowadzono ogółem 4 kontrole, w tym 1 u wprowadzającego do obrotu prekursorów kat. 3 i 3 kontrole u stosujących prekursorów kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W związku z ogłoszeniem z dniem 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491 z późn. zm.) bieżący nadzór nad zakładami został ograniczony. Przeprowadzono 15 kontroli/wizytacji dotyczących przestrzegania zasad w/w rozporządzenia. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

W 2021 r. do PSSE w Rybniku wpłynęły 2 wnioski o interwencję, które dotyczyły:

- ❖ przeprowadzania testów diagnostycznych w kierunku SARS-CoV-2 wśród pracowników,
- ❖ podejrzenie wprowadzania do obrotu środków zastępczych (dopalaczy).

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż 2 wnioski o interwencję są niezasadne. W zakresie podejrzenia wprowadzania do obrotu środków zastępczych przeprowadzono kontrolę z udziałem Policji. Wprowadzania nie stwierdzono. Poinformowano wnioskodawców o sposobie załatwienia spraw.

CHOROBY ZAWODOWE

W 2021 roku dokonano 1 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, u 2 pracowników zatrudnionych w zakładzie

pracy zlokalizowanym na terenie miasta Żory stwierdzono chorobę zawodową, tj.:

- pylicę górników kopalń węgla -1 pracownik zatrudniony na stanowisku górnik pod ziemią,
- przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka – 1pracownik zatrudniony na stanowisku fryzjer.

Stwierdzone choroby zawodowe stanowią 11 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2021 roku.

Ogółem w roku 2021 wydano 4 decyzje w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 6 ocen narażenia w kierunku choroby zawodowej.

DOPALACZE - NADZÓR ORAZ MONITORING NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI I NOWYMI SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

W 2021r. na terenie miasta Żory nie stwierdzono punktu handlowego wprowadzającego do obrotu środki zastępcze.

Przeprowadzono jedną kontrolę interwencyjną w związku z anonimowym donosem, że w sklepie spożywczym właściciel sprzedaje narkotyki i środki zastępcze. Nie potwierdzono faktu handlu środkami zastępczymi.

Monitoring podejrzeń zatruc środkówami zastępczymi

W 2021r. pracownicy Sekcji Epidemiologii monitorowali sytuację w zakresie „dopalaczy”, zbierali dane przekazywane przez podmioty lecznicze. Następnie dane podejrzeń zatrucia/zatruc środkówami zastępczymi (dopalaczami) przekazywane były do WSSE w Katowicach oraz wprowadzane były do bazy SMIOD.

W 2021 r. odnotowano 4 przypadki podejrzeń zatrucia/zatruc środkówami zastępczymi (dopalaczami).

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy nadzór sanitarny wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć strategicznych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganiu powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Cele zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane są poprzez działania, w trakcie których dokonywana jest weryfikacja ocenianych zagadnień pod kątem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ukierunkowane są w szczególności na zapewnienie, już na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarnego w obiektach, w taki sposób, aby przyjęte rozwiązania w trakcie użytkowania obiektu nie powodowały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Nadzorem objęte są miejsca przebywania ludzi, w tym miejsca zamieszkania, pracy, nauki, wychowania, sportu i rekreacji, wypoczynku, działalności leczniczej oraz wszystkich budynków użyteczności publicznej. W trakcie podejmowanych działań w zakresie opiniowania i zajmowania stanowiska przez PPIS w Rybniku, uwzględniano w szczególności zapewnienie:

- oddzielenia obszarów zabudowy mieszkaniowej od obszarów przemysłowych, tras komunikacyjnych,
- zapewnienia właściwej gospodarki wodno-ściekowej,
- eliminację lub ograniczenie emisji zanieczyszczeń i uciążliwości do środowiska,
- odpowiednich pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków pobytu ludzi w budynkach, w odniesieniu do funkcji pomieszczenia (oświetlenie, wysokość i powierzchnia, wymiany powietrza, temperatury, itp.),
- odpowiednich warunków pracy.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W 2021r. PPIS w Rybniku wydał ogółem **12** opinii sanitarnych, na wnioski Urzędu Miasta Żory oraz Prezydenta Miasta Jastrzębia-Zdroju w ramach prowadzonych przez nich postępowań, dotyczących oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, położonych na terenie Miasta Żory.

Były to, m.in. następujące inwestycje:

- „Kompleksowy serwis obsługi samochodów osobowych, dostawczych i ciężarowych wraz z magazynem opon”, Żory, obręb Rowień,
- „Rozbudowa zakładu produkcyjnego w Żorach” firmy Prymat Sp. z o. o.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **1** inwestycji, położonej na obszarze działania Prezydenta Miasta Żory, przed wydaniem dla niej przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tej inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Urzędu Miasta Żory.

Była to: „Przebudowa fragmentu budynku hali produkcyjno-magazynowej firmy Nifco Korea Poland Sp. z o. o. wraz z instalacjami; gazu i wentylacji oraz budowa podkonstrukcji stalowej pod urządzenia technologiczne CRTO wraz z instalacjami; elektryczną, gazową, instalacjami technologicznymi CRTO oraz przyłączenie do emitora instalacji do szlifowania w NIFCO KOREA Poland Sp. z o. o. w Zakładzie w Żorach przy ul. Wygoda 8”.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2021 roku przeprowadzono ogółem **47** kontroli oraz dopuszczono do użytkowania **47** zrealizowanych obiektów, na podstawie dokumentacji projektowych do pozwoleń na budowę lub zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno–budowlanej oraz projektów technologicznych, uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych, pod kątem ich wykonania z projektami i obowiązującymi przepisami. Były to m.in. takie przedsięwzięcia jak:

- Stacja paliw w Żorach przy ul. Wodzisławskiej,
- Zaplecze techniczno-szatniowe hali sportowej w Żorach, osiedle Sikorskiego.

Na terenie miasta Żory powstały w 2021r. głównie obiekty dla jednoosobowych działalności gospodarczych.

W 2021r. wydano 47 decyzji administracyjnych w zakresie obciążenia opłatą za przeprowadzone czynności odbiorowe.

OŚWIATA ZDROWOTNA

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju oraz obostrzeń z niej wynikających, Sekcja Oświaty Zdrowotnej ograniczyła swoją działalność głównie do aktywności w mediach społecznościowych oraz korespondencji elektronicznej. Ponadto pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej uczestniczyli w działaniach przeciwepidemicznych.

W 2021 roku przeprowadzono 5 wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania oraz dostosowanie się do obowiązujących przepisów i wytycznych w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się pandemii SARS-CoV-2.

Wszystkie placówki znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach. Ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań oraz programów profilaktycznych nie została zrealizowana w całości.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

- ✚ Program edukacyjny „**TRZYMAJ FORMĘ!**” - realizowany jest od 15 lat przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców w ramach realizacji strategii WHO dot. Diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Celem programu „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program realizowany był w **4 żorskich szkołach podstawowych w klasach V-VIII było udział 602 uczniów.**
- ✚ „**KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I ZWALCZANIA AIDS**” Cele: Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich pomoc zakażonym HIV i chorym na AIDS, promowanie projektów integracji z chorymi. **Do programu przystąpiło 7 szkół średnich odbiorcami było 1686 uczniów.**
- ✚ Program edukacyjny „**BIEG PO ZDROWIE**” dla klas IV szkół podstawowych. Cele: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości, palenia papierosów. Grupa docelowa: uczniowie kl. IV szkół podstawowych, rodzice i opiekunowie, społeczność lokalna. **Do programu przystąpiło 13 szkół podstawowych, uczestniczyło 877 uczniów kl. IV.**
- ✚ Program edukacyjny „**ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?**” – dla uczniów szkół średnich. Cele: Celem programu jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m.in. alkoholu, papierosów czy narkotyków. Program adresowany jest do uczniów szkół średnich. **Do programu przystąpiły 4 szkoły średnie, objęto działaniami 204 uczniów.**
- ✚ „**SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE**” ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków

żywieniowych od najmłodszych lat poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków dot. nawykach higieniczno-zdrowotnych. **Do programu przystąpiło 7 przedszkoli, objęto 195 przedszkolaków.**

- ✚ Program edukacyjny „**CZyste Powietrze wokół nas**” dla dzieci w wieku 5-7 lat – przedszkola/szkoły podstawowe. Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Do programu przystąpiło 4 przedszkoli, objęto 252 przedszkolaków.

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Podstępne WZW**” - program profilaktyki WZW typu: A, B i C. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, upowszechnienie wiedzy na temat ryzyka zakażenia, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie. Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. Grupa docelowa: Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczęta i chłopcy z klas II). **Do programu przystąpiły 2 szkoły średnie, objęto 103 uczniów.**

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Znamie ! Znam Je?**”. Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, jego głównym celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka oraz zdrowotnych następstw promieniowania UV.

Do programu przystąpiło 5 szkół średnich, objęto 1003 uczniów.

- ✚ Wojewódzki projekt edukacyjny „**Klub Zdrowego Przedszkolaka**”. Program ma na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, poprawę jakości żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, podniesienie świadomości rodziców w kwestii odżywiania dzieci. **Do programu przystąpiło 10 przedszkoli objęto 3540 przedszkolaków.**

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Smak Życia czyli debata o dopalaczach**” – dla uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Grupa docelowa: uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice i opiekunowie. **Do programu przystąpiło 8 szkół, objęto 543 uczniów.**

- ✚ Program edukacyjny „**WYBIERZ ŻYCIE PIERWSZY KROK**” dla szkół średnich. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne im wcześniej zaczniesz się leczyć, tym łatwiejsza będzie kuracja. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczeta i chłopcy z klas I), rodzice i opiekunowie uczniów, kadra pedagogiczna szkół. **Do programu przystąpiło 5 szkół średnich, objęto 850 uczniów.**
- ✚ „**WIRUSOOCHRONA**”. Akcja ma na celu wzmocnienie działań przeciwepidemicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych poprzez przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla najmłodszych uczniów, przypominających o przestrzeganiu podstawowych zasad higieny oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego środka zapobiegania przenoszenia się wirusów. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych Klas I-III, dzieci w wieku przedszkolnym rodzice i opiekunowie, kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli. **Do akcji przystąpiło 19 placówek, objęto 627 dzieci.**

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

- ❖ **Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia.** Działania dotarły do 54 podmiotów, 7699 odbiorców.
- ❖ **Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.** Działania dotarły do 58 podmiotów, 7434 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyki chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych – salmonella, grzyby i inne.** Działania dotarły do 124 podmiotów, 9516 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka grypy.** Działania realizowało 41 podmiotów uczestniczyło 5766 odbiorców.
- ❖ **Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”).** Działania dotarły do 238 podmiotów, 24797 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób nowotworowych.** Działania dotarły do 96 podmiotów, 10014 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka wszawicy.** Działania dotarły do 23 podmiotów, 4226 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych – gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne** Działania dotarły do 2 podmiotów, 489 odbiorców.
- ❖ **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach.** Działania dotarły do 22 podmiotów, 3109 odbiorców.
- ❖ **Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.** Działania dotarły do 107 podmiotów, 12592 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne ferie 2021”.** Działania dotarły do 6 podmiotów, 1157 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne wakacje 2021”.** Działania dotarły do 86 podmiotów, 9998 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV - „Brązowo, ale czy zdrowo?”.** Działania dotarły do 49 podmiotów, 1702 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży - Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”.** Działania dotarły do 37 podmiotów, 5697 odbiorców.

- ❖ Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”. Działania dotarły do 30 podmiotów, 4664 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka wad postawy p.h. „Lekki tornister”. Działania dotarły do 29 podmiotów, 4815 odbiorców.
- ❖ Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. Działania dotarły do 157 podmiotów, 7071 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (zapobieganie rozprzestrzenianiu się koronawirusa). Działania dotarły do 340 podmiotów, 3651 odbiorców.

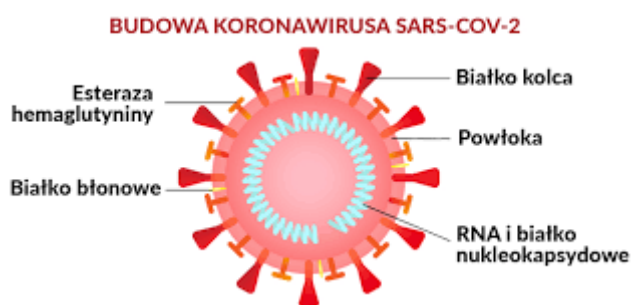
**STAN SANITARNY
POWIATU RYBNICKIEGO
W 2021 ROKU**

INFORMACJE OGÓLNE

W 2021r. skontrolowano ogółem **313** obiektów, w **39** obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzono ogółem **401** kontroli sanitarnych w związku z prowadzonym bieżącym i zapobiegawczym nadzorem sanitarnym na terenie powiatu rybnickiego. PPIS w Rybniku wydał ogółem **264** decyzji administracyjnych. Nałożono **7** mandatów na kwotę **1.200,00zł**.

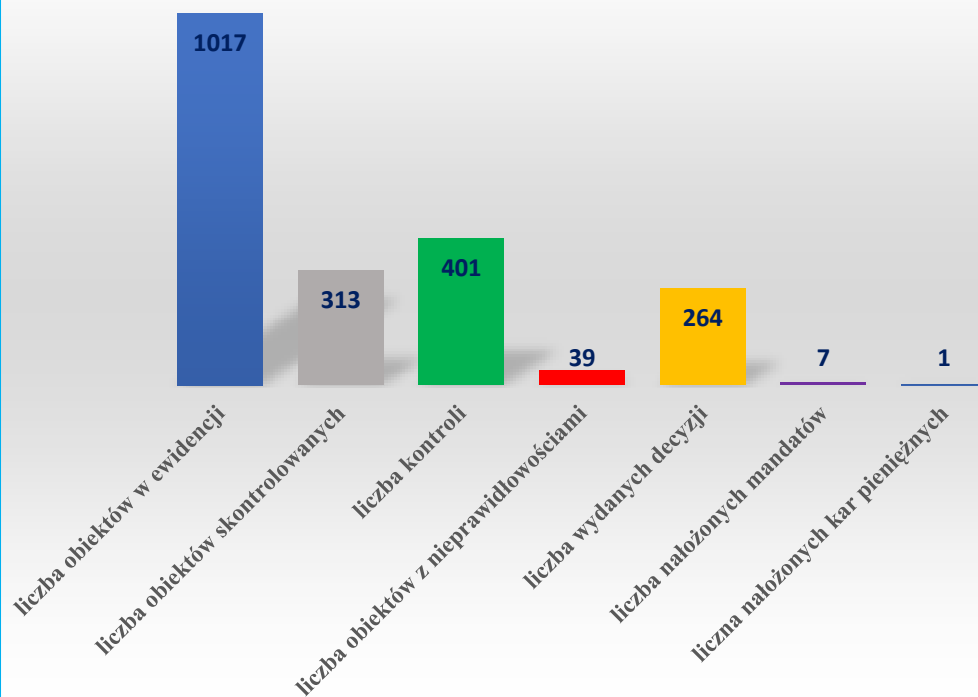

Przeprowadzono **135** wizytacji w zakresie przestrzegania obostrzeń przeciwepidemicznych. Ponadto, wydano **1** decyzję o nałożeniu kary pieniężnej na łączną kwotę **250 zł** za naruszenie obowiązku poddania się kwarantannie, **5** decyzji o odstąpieniu od nałożenia kary pieniężnej oraz wydano **1** decyzję umarzającą postępowanie administracyjne.

Przeprowadzono **6543** wywiadów epidemiologicznych w związku ze zgłoszonymi zachorowaniami na choroby zakaźne u ludzi, w tym zakażenia SARS-Cov-2 - **6133**.

Działania kontrolno-administracyjne w 2021 roku

SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA

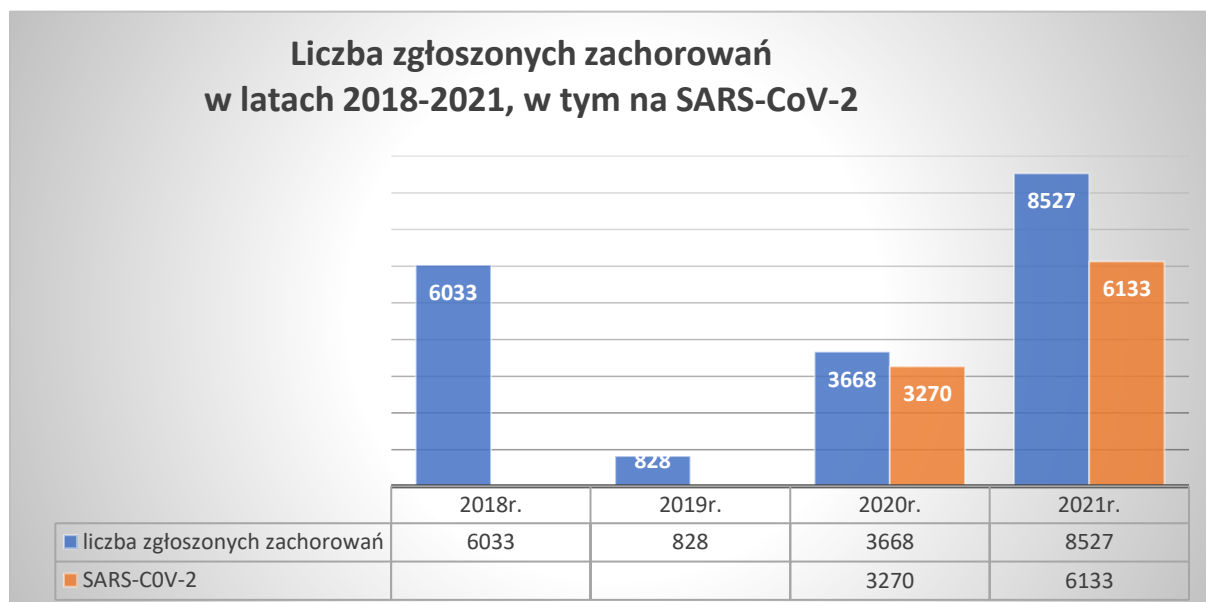
Ogółem na terenie powiatu rybnickiego odnotowano **8527** zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia, zatrucia, grypę. Przeważającą część zachorowań dotyczyło zakażenia SARS-CoV-2 -**6133**.

Pracownicy przeprowadzali dochodzenia epidemiologiczne, wywiady oraz obejmowali nadzorem osoby z kontaktu z osobami chorymi. Przeprowadzono 6543 wywiady epidemiologiczne, w tym 6133 wywiady epidemiologiczne w związku z zachorowaniem na SARS-CoV-2.

W 2021 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym największa zmiana dotyczyła liczby chorych na zatrucie pokarmowe oraz wirusowe zakażenia jelitowe. Wzrost dotyczył również zachorowań na biegunkę i zapalenie żołądkowo-jelitowe.

W 2021 r. 8 osób zostało zarejestrowanych jako nosiciele pałeczek *Salmonella*.

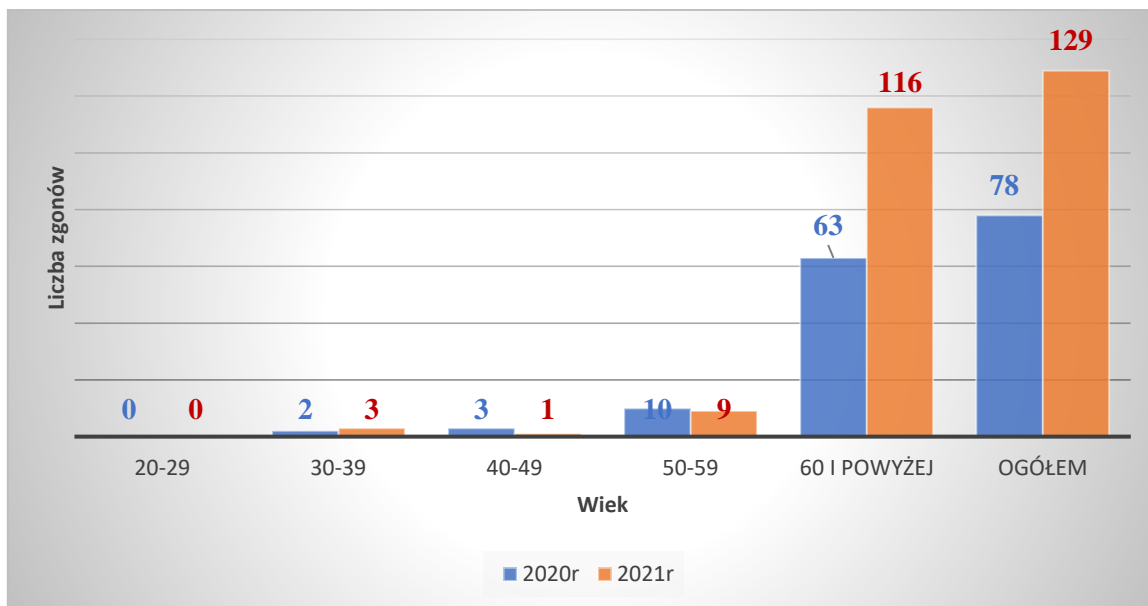
W 2021 r. na terenie powiatu rybnickiego 30 osób zostało narażonych na wściekliznę, z tego 8 osób decyzją lekarza specjalisty zostało poddanych szczepieniu przeciw wściekliznie.

Lp	Jednostka chorobowa	2021 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	2020 r. Liczba zachorowań/ hospitalizacji	Odnotowano w 2021r ↑ ↔ ↓
1	Salmoneloza- zatrucie pokarmowe	13/8	0/0	↑
2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem) w tym wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	23/23	19/19	↑
4	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem) w tym u dzieci do lat 2	82/45	44/18	↑
5	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	20/15	12/9	↑
7	Płonica (szkarlatyna)	3/0	11/0	↓
8	Choroba wywołana przez <i>Streptococcus pyogenes</i> , inwazyjna	1/1	4/0	↓
9	Borelioza	24/1	27/5	↓
10	Styczność i narażenie na wściekliznę/potrzeba szczepień	8	9	↓
12	Ospa wietrzna	176/0	229/0	↓
15	Wirusowe zapalenie wątroby typu B	10/10	2/1	↑
17	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	1/0	0/0	↑
19	Zapalenie opon mózgowych i mózgu inne i nieokreślone.	0/0	1/1	↓
22	Gruźlica	8	8	↔
23	Grypa (podejrzenia)	1976	436	↑
24	Grypa potwierdzona badaniami	1/1	5/5	↓

Odnotowano 129 zgonów z powodu choroby zakaźnej. Powodem wszystkich zgonów był wirus SARS-CoV-2.

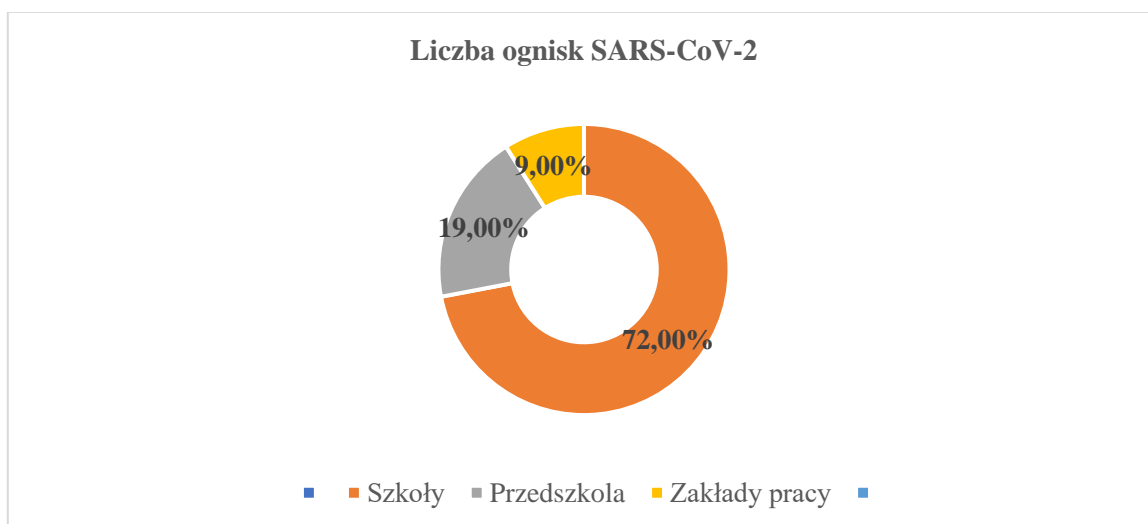
Liczba zgonów – SARS-CoV-2 z podziałem na przedział wiekowy w latach 2020-2021

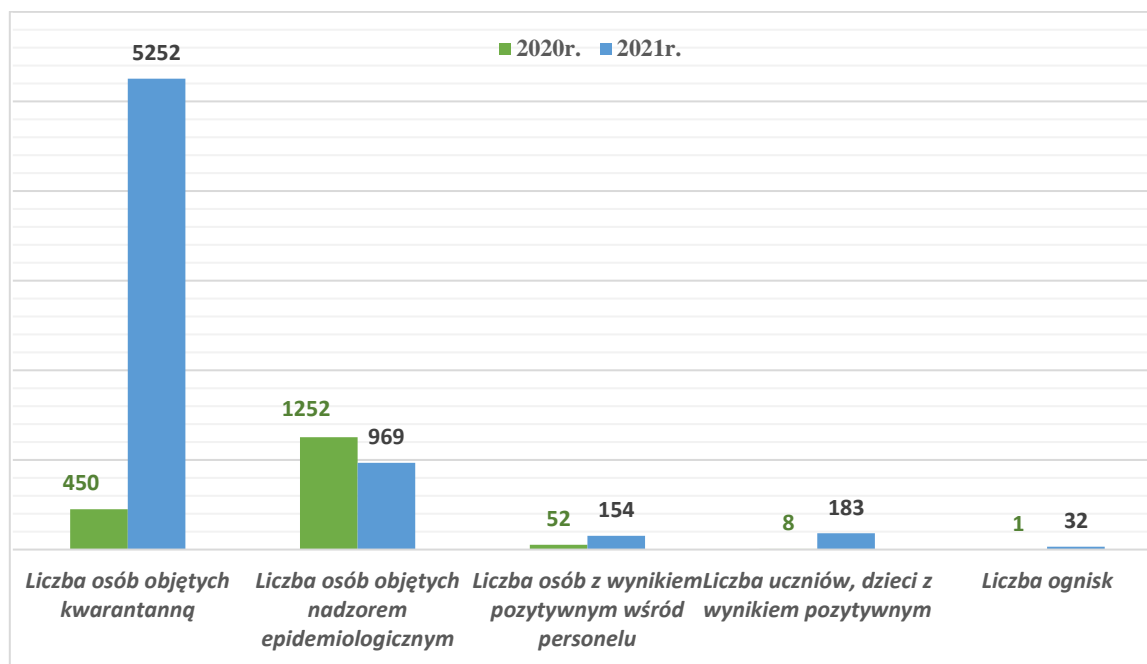
Ogniska epidemiczne

W 2021 roku nie odnotowano żadnego ogniska epidemicznego w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.

Odnotowano 32 ogniska w placówkach niemedycznych tj. szkoły (23), przedszkola (6), zakłady pracy (3). Wszystkie ogniska dotyczyły zgłoszenia zachorowań na COVID-19

Ogniska SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych w latach 2020-2021

Badania przesiewowe w kierunku SARS-CoV-2

W miesiącu styczniu i lutym 2021r przeprowadzono akcję badań przesiewowych w kierunku SARS-CoV-2 wśród nauczycieli szkół klas I-III, przedszkoli i żłobków oraz innych niepedagogicznych pracowników szkół na terenie miasta Rybnika, Żory i powiatu rybnickiego.

Liczba osób zaplanowanych do badań	Liczba osób od których pobrano wymaz	Liczba wykonanych badań laboratoryjnych	Liczba wyników dodatnich
1386	1216	1201	11

Ponadto, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zlecał badania w kierunku COVID-19 dla pacjentów przed przyjęciem do placówek opieki długoterminowej (ZOL, ZPO, Hospicjum) oraz DPS. W 2021 r. zlecono 27 badań z potrzebą wysłania karetki wymazowej dla osób mieszkających na terenie powiatu rybnickiego.

Ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową

W 2021r. na terenie powiatu rybnickiego nie odnotowano ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową.

SZCZEPIENIA OCHRONNE

W Polsce szczepienia ochronne są realizowane w oparciu o obowiązujący Program Szczepień Ochronnych (PSO), popularna nazwa kalendarz szczepień – dokument zgodnie z którym realizowane są szczepienia w Polsce. PSO jest co roku aktualizowany i ogłaszany w formie Komunikatu przez Głównego Inspektora Sanitarnego w Dzienniku Urzędowym Ministra Zdrowia. Program Szczepień Ochronnych reguluje kwestie wieku i zakresu wykonywanych szczepień ochronnych obejmuje szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży od urodzenia do 19 roku życia, tj:

- ✓ szczepienia obowiązkowe (finansowane z budżetu państwa) realizowane w ramach powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego bez dodatkowych opłat,
- ✓ szczepienia obowiązkowe dla niektórych grup (również bezpłatne), np. szczepienia przeciwko ospie wietrznej dla dzieci z obniżoną odpornością lub przebywających w żłobkach,
- ✓ szczepienia zalecane (nie finansowane z budżetu państwa).

Na terenie powiatu rybnickiego szczepienia obowiązkowe realizowane są w 21 punktach szczepień. W 2021r. liczba kart uodpornienia dzieci i młodzieży poniżej 20 lat wg roku urodzenia (2021-2001) podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym na podstawie informacji zawartych w sprawozdaniach składanych przez punkty szczepień wykazano – 14240. Nadal odnotowywany jest wzrost osób uchylających się od obowiązkowych szczepień

ochronnych - na koniec roku 2021 punkty szczepień wykazały **172** nieszczepionych dzieci. W porównaniu do roku 2020: nieszczepionych dzieci było **160**.

W związku z wprowadzeniem stanu epidemii wywołanej zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 i przekierowaniem zadań na działania przeciwepidemiczne, w 2021 roku nie przeprowadzono kontroli sanitarnych w punktach szczepień.

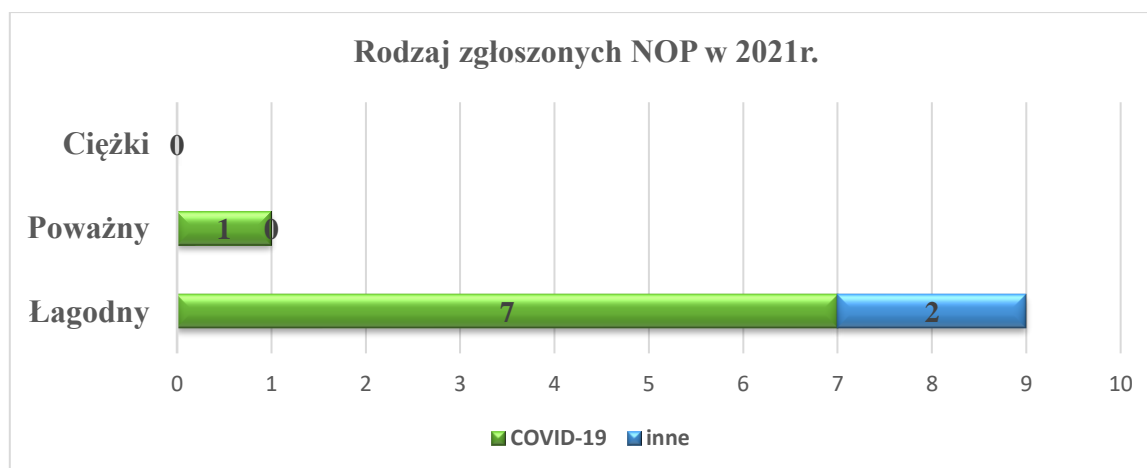
W grudniu 2020 roku rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31.12.2020r. w sprawie metody zapobiegania COVID-19, wprowadzono metodę zapobiegania COVID-19 polegającą na wykonywaniu szczepień ochronnych przeciwko

tej chorobie zakaźnej, zwanej „szczepieniami”. W pierwszej kolejności rozpoczęto szczepienia ochronne wśród pracowników służby zdrowia oraz wśród seniorów a od 10 maja 2021 r. ruszyła rejestracja na szczepienie przeciw COVID-19 dla wszystkich chętnych pełnoletnich osób. Od 17 maja 2021 r. dołączyli 16 i 17 latkowie, a od 7 czerwca 2021 r. szczepionkę mogły przyjąć dzieci od 12. roku życia, a od 16 grudnia 2021 r. dzieci od 5. roku życia.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 31 grudnia 2020 roku zmieniającego rozporządzenie w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania, PPIS w Rybniku rejestruje niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) zgłaszane przez świadczeniodawców wykonujących szczepienia ochronne. Kryteria niepożądanego odczynu poszczepiennego obejmują odczyn:

- **ciężki** – zagrażający życiu (wymaga hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, może prowadzić do trwałego ubytku sprawności fizycznej lub umysłowej, może kończyć się śmiercią);
- **poważny** – duże nasilenie objawów w postaci znacznego obrzęku kończyny, silnego jej zaczerwienienia, wysokiej gorączki (nie wymaga zwykle hospitalizacji w celu ratowania zdrowia, nie prowadzi do trwałego uszczerbku dla zdrowia, nie stanowi zagrożenia dla życia);
- **łagodny** – nie ma szczególnie dużego nasilenia, a charakteryzuje się występowaniem miejscowego obrzęku kończyny, silnego miejscowego zaczerwienienia, gorączki.

W rejestrze Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych prowadzonym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rybniku w 2021 r. odnotowano 10 zgłoszonych przez lekarzy Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (w tym 8 po szczepionkach przeciw COVID-19), w 2020 r. odnotowano 2 NOP.

STAN SANITARNY W PODMIOTACH WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZĄ

W 2021r. według ewidencji na terenie powiatu rybnickiego zarejestrowanych było ogółem 100 podmiotów leczniczych- lecznictwo otwarte.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną i 1 kontrolę sprawdzającą w NZOZ Kaczmarczyk, Rak i Partnerzy 44-238 Czerwionka-Leszczyny, ul. Sportowa 2 A. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena stanu sanitarnego w placówkach udzielających świadczenia zdrowotne w roku 2021 jak i 2020, ze względu na specyficzne warunki wynikające ze stanem epidemii COVID-19 jest niewspółmierna do lat wcześniejszych, w związku ze zmniejszeniem liczby przeprowadzonych kontroli i zmiany priorytetów działania PPIS w Rybniku tj. zwiększonego zaangażowania w zadania związane z przeciwdziałaniem epidemii.

BEZPIECZEŃSTWO WODY

Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach swoich ustawowych obowiązków prowadzi nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (w tym ciepłą wodą użytkową w zakresie bakterii *Legionella sp.*), nad jakością wody na pływalniach, kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli.

W 2021 r. w ramach nadzoru nad bezpieczeństwem wody przeprowadzono 22 kontrole sanitarne oraz wydano ogółem 20 decyzji administracyjnych (roczne i półroczne okresowe oceny jakości wody przeznaczonej do spożycia, oceny jakości wody na pływalni, decyzje nakazujące w związku z warunkową i brakiem przydatności wody do spożycia, decyzje płatnicze).

Woda przeznaczona do spożycia przez ludzi

Źródłem zaopatrzenia w wodę dla powiatu są ujęcia powierzchniowe w Goczałkowicach, Dzieńkowicach i Czańcu oraz ujęcia podziemne zlokalizowane na terenie powiatu. Biorąc pod uwagę cały powiat, to przeważające źródło zaopatrzenia stanowią ujęcia powierzchniowe (ok. 74%). Jednakże udział ujęć powierzchniowych oraz głębinowych w poszczególnych gminach powiatu jest zróżnicowany. Woda pochodząca z ujęć powierzchniowych stanowi przeważające źródło zaopatrzenia w gminach: Czerwionka-Leszczyne, Gaszowice, Jejkowice oraz Świerklany (w dwóch ostatnich całość wody dostarczanej w ramach zbiorowego zaopatrzenia pochodzi z ujęć powierzchniowych). Odwrotna sytuacja ma miejsce w gminie Lyski, gdzie dominuje woda pochodząca z ujęć głębinowych (99%).

W ramach zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia dostarczano w 2021 r. na terenie powiatu ogółem średnio ok. 7027,5 tys. m³/d wody tj. o 0,3 tys. m³/d wody mniej niż w 2020 r.

Na terenie powiatu wyodrębnia się następujące strefy zaopatrzenia w wodę:

- strefa zaopatrzenia w wodę zasilana ze stref "Goczałkowice" i „Mikołów” – 5246,6 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Bełku (Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny) – 532,2 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Palowicach (Gmina i Miasto Czerwionka – Leszczyny) – 163 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Adamowicach (Gmina Lyski) – 232 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Dzimierzu (Gmina Lyski) - 90 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Pstrążnej (Gmina Lyski) – 71,5 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Lyskach – 113,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Suminie (Gmina Lyski; ujęcie należące do Spółki Wodociągowo – Kanalizacyjnej Lyski-Sumina) – 388,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodząca z ujęcia głębinowego w Suminie (należącego do PKP Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach) – 51,0 m³/d,
- strefa zaopatrzenia w wodę pochodzącą z ujęcia głębinowego w Zwonowicach (Gmina Lyski) – 210,0 m³/d.

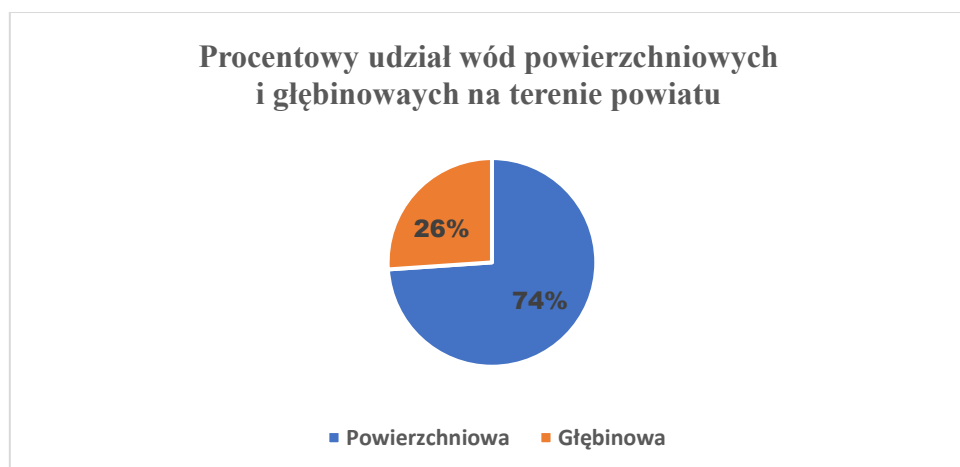
Podmiotami realizującymi zbiorowe zaopatrzenie w wodę dla powiatu rybnickiego są:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. 44-026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 - producent i dostawca wody pochodzącej z ujęć powierzchniowych, zlokalizowanych poza terenem powiatu,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. 44-210 Rybnik, ul. Pod Lasem 62, - dostawca wody na terenie gminy Jejkowice i większości gminy Gaszowice,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w, ul. Markłowicka 15, 44-300 Wodzisław Śląski – Część Gminy Gaszowice,
- Gminny Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Świerklanach, ul. Prosta 2, 44-264 Jankowice,
- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o .o. w Czerwionce – Leszczynach, ul. Nowy Dwór 20, 44-230 Czerwionka – Leszczyny – dystrybutor i producent wody

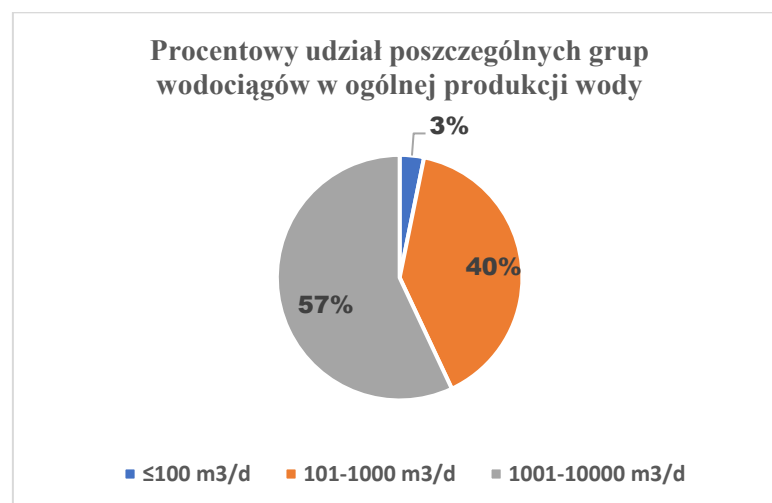
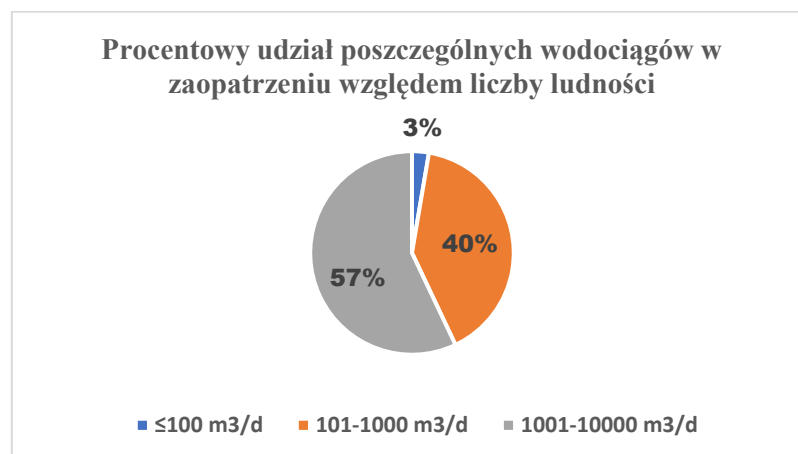
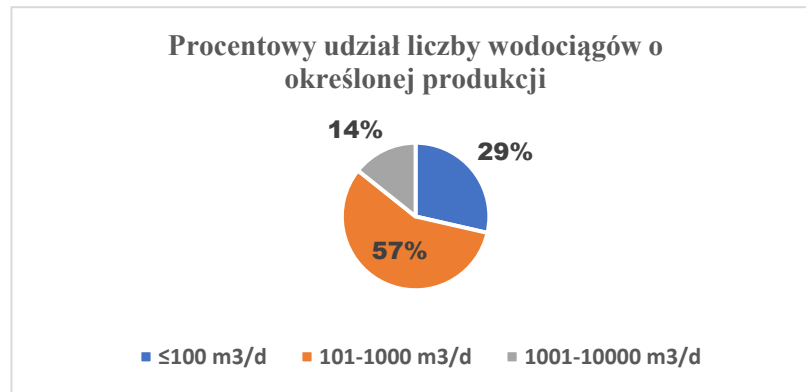
na terenie Miasta i Gminy Czerwionka – Leszczyny (właściciel ujęcia głębinowego w Palowicach),

- Jastrzębska Spółka Węglowa S.A. KWK „Knurów – Szczygłowiec”, ul. Dworcowa 1, 44-190 Knurów (właściciel ujęcia głębinowego w Bełku – producent wody wykorzystywanej w celach zbiorowego zaopatrzenia części Gminy Czerwionka-Leszczyny),
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Lyski – Sumina, ul. Rybnicka 2, 44-295 Lyski (właściciel ujęć głębinowych w Lyskach w Suminie),
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Adamowice-Raszczyce-Żytna, ul. Sobieskiego 1, 44-435 Adamowice – właściciel ujęcia głębinowego w Adamowicach,
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Dziemierz-Nowa Wieś, ul. Sportowa 18A, 44-295 Dziemierz – właściciel ujęcia głębinowego w Dziemierzu,
- Spółka Wodociągowo – Kanalizacyjna Pstrażnej, ul. Gustawa Morcinka 25, 44-284 Pstrażna – właściciel ujęcia głębinowego w Pstrażnej,
- Spółka Wodociągowo- Kanalizacyjna „Zwonowice” Sp. z o.o., ul. Jankowicka 28, 44-292 Zwonowice - właściciel ujęcia głębinowego w Zwonowicach,
- PKP S.A. Oddział Gospodarowania Nieruchomościami w Katowicach, ul. Damtora 8, 40-022 Katowice – właściciel ujęcia głębinowego w Suminie.

Poniżej przedstawiono udział wodociągów o określonej dobowej produkcji wody w zaopatrzeniu Powiatu Rybnickiego, w zależności od kryteriów, takich jak procentowy udział liczbowy, udział w ogólnej produkcji wody, procentowy udział w zaopatrzeniu względem liczby mieszkańców oraz udział wód powierzchniowych i głębinowych.

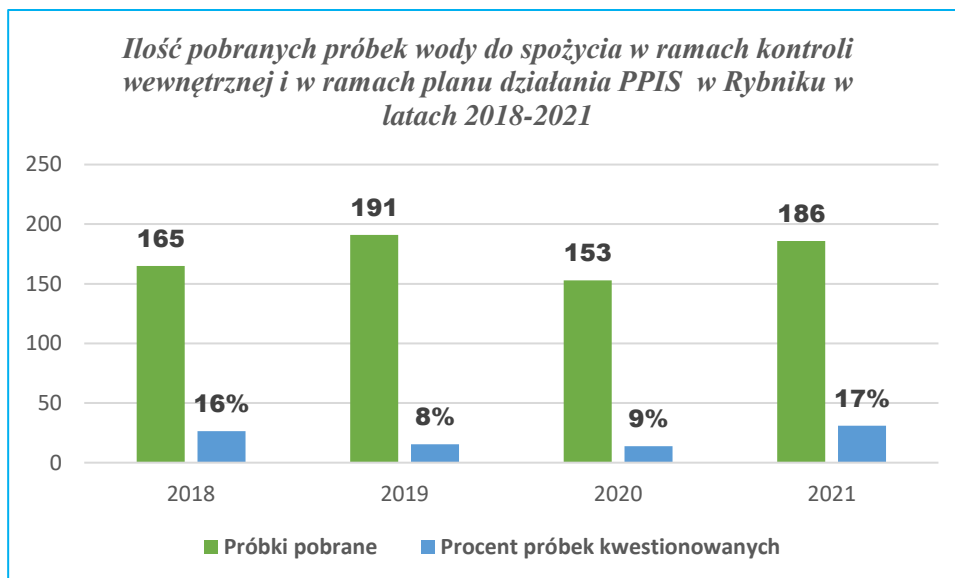
Należy zaznaczyć, że wielkość produkcji odniesiono do strefy zaopatrzenia na danym terenie, jednak wodociągi o produkcji wody w przedziale 1001-10000 m³/d (woda powierzchniowa dostarczana przez GPW S.A. w Katowicach) są częścią większego systemu wodociągowego, zlokalizowanego również poza powiatem rybnickim, którego dobową produkcja jest większa niż 10000 m³.

W ramach kontroli wewnętrznej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, którą prowadziły w 2021 r. przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne i inne podmioty działające na terenie powiatu rybnickiego, w tym Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta – Schronisko św. Brata Alberta w Przegędzy posiadające własne ujęcie wody, zostały wykonane badania 136 próbek wody w zakresie monitoringu parametrów grupy A oraz 21 próbek w zakresie monitoringu parametrów grupy B. Większość próbek w badanym zakresie spełniała obowiązujące wymagania dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, za wyjątkiem wody, za wyjątkiem stwierdzonego braku przydatności wody w strefach zasilania z ujęcia głębinowego w Suminie, należącego do Spółki Wodociągowo-Kanalizacyjnej w Lyskach (dotyczy miejscowości Bogunice) oraz z ujęcia głębinowego w Suminie należącego do PKP S.A., gdzie wystąpiło przekroczenie w zakresie bakterii grupy coli (> 10 jtk/100 ml). W każdym przypadku przeprowadzone zostały działania naprawcze, w wyniku których jakość wody została doprowadzona do obowiązujących wymagań, a na czas braku przydatności zostało zapewnione alternatywne źródło wody. Zwrócono również uwagę na wzmożenie nadzoru nad ww. obiektami oraz zastosowanie odpowiednich działań prewencyjnych. Poza powyższym, występowały również pojedyncze przypadki przekroczeń wartości parametrycznych w zakresie grupy coli < 10 jtk/100 ml (pojedyncze bakterie), nieprawidłowości zmian w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C oraz parametrów fizykochemicznych, takich jak azotany, mangan, żelazo, jon amonowy i nikiel. Przekroczenia te miały charakter incydentalny i krótkotrwały, w związku z czym nie stanowiły zagrożenia dla zdrowia konsumentów, aczkolwiek wymagały podjęcia stosownych działań naprawczych oraz ponownych badań.

Z kolei w ramach własnego planu działania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku w 2021 r. przeprowadził 14 kontroli sanitarnych mających na celu ocenę jakości wody w poszczególnych strefach w trakcie których do badań laboratoryjnych zostało pobranych 29 próbek.

Do przekroczeń stwierdzanych na podstawie badań pobieranych próbek zaliczyć można wystąpienie pojedynczych bakterii grupy coli (< 10 jtk.100 ml), nieprawidłowość zmian w zakresie ogólnej liczby mikroorganizmów, przekroczenie wartości parametrycznej żelaza oraz pojedyncze przypadki nieznacznego przekroczenia wartości parametrycznej dla niklu i azotanów. Powyższe przekroczenia ze względu na charakter i/lub krótkotrwały czas trwania nie zagrażały zdrowiu konsumentów, ale wymagały monitorowania oraz działań naprawczych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku otrzymywał informacje o awariach wodociągowych na terenie powiatu.

Na przestrzeni całego roku otrzymywano też na bieżąco powiadomienia o zamiarze odcięcia dostaw wody osobom fizycznym lub firmom w związku z nieregulowaniem rachunków za wodę, zawierające również, zgodnie z ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, informacje o udostępnieniu zastępczego punktu poboru wody.

Zarówno wyniki badań własnych wynikających z planu działania, o których mowa wyżej, jak i wyniki kontroli wewnętrznej przedsiębiorstw wod-kan i innych podmiotów, umieszczane były, jak co roku, w prowadzonej przez tut. organ bazie danych EXCEL WODA, służącej zarówno ich raportowaniu do Unii Europejskiej, jak i wykorzystywaniu do sporządzania bieżących sprawozdań, raportów czy ocen.

Zasadniczo w 2021 roku podobnie jak rok wcześniej konsumentom dostarczano wodę w ramach zbiorowego zaopatrzenia, zgodną z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W przypadku wystąpienia przekroczeń, podejmowano działania naprawcze, zaś ww. przypadku braku przydatności wody do spożycia, zapewniono konsumentom alternatywne źródła zaopatrzenia w wodę o parametrach zapewniających bezpieczeństwo zdrowotne konsumentom.

Ciepła woda użytkowa

Ze względu na sytuację epidemiologiczną, w tym zamknięcie niektórych obiektów przez większość czasu oraz charakter niektórych z nich (domy pomocy społecznej, gdzie przebywają ludzie o obniżonej odporności), brak było możliwości przeprowadzenia kontroli pod kątem bakterii *Legionella sp.*

Woda na pływalniach

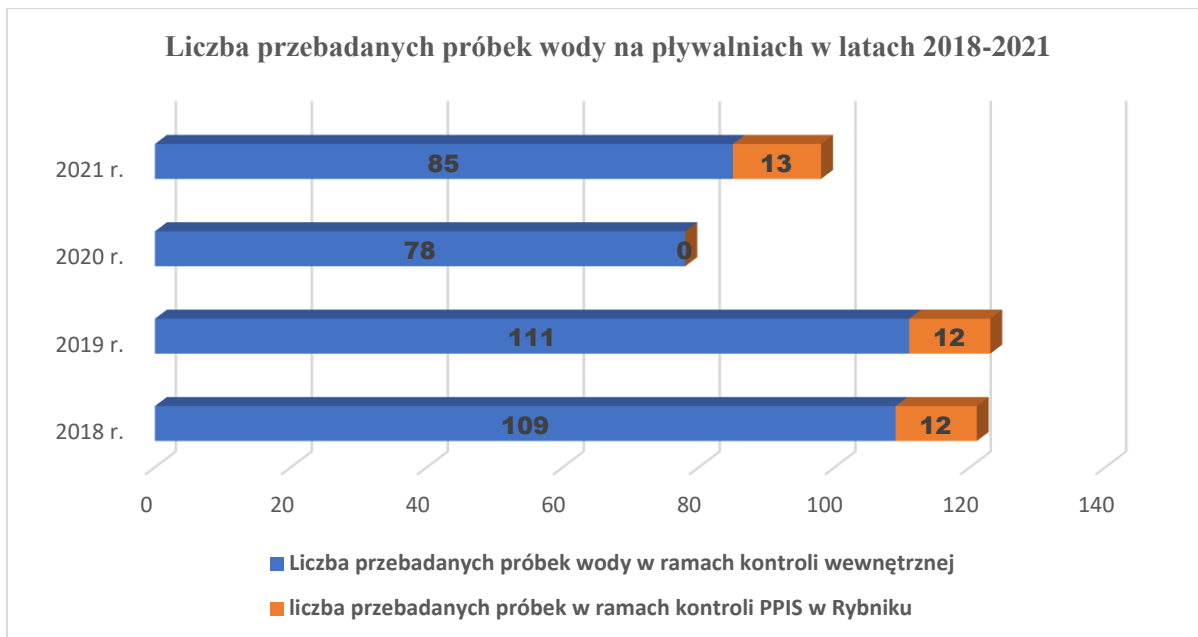
Na terenie powiatu rybnickiego (w gminie Czerwionka – Leszczyny) w 2021 r. funkcjonowała 1 pływalnia kryta i 1 odkryta.

Zarządzający pływalniami, zgodnie z harmonogramem na 2021 r., uzgodnionym z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Rybniku, zbadał w akredytowanym laboratorium, z którym wcześniej zawarł umowę 85 próbek wody. Należy przy tym zaznaczyć, że przez część roku 2021 pływalnia kryta była nieczynna w związku z wprowadzonymi obostrzeniami epidemicznymi.

Z przeprowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Rybniku analizy otrzymany na bieżąco od zarządzających pływalniami wyników badań pobieranych próbek wody wynika, iż badania wykonywane były zgodnie z przyjętymi harmonogramami, a uzyskane wyniki świadczyły o poprawnym funkcjonowaniu systemów cyrkulacji. Nie mniej jednak nie oznacza to, że systemy te zawsze funkcjonowały bez problemów. Do najczęstszych zalicza się przekroczenia wartości normatywnych: chloru wolnego i związanego, chloroformu, Σ THM, OLM w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h oraz potencjału redox, odczynu oraz bakterii *Legionella sp.* (w niecce z aerozolem). W przypadku wystąpienia nieprawidłowości zarządzający pływalniami w większości przypadków informował o dokonanych działaniach naprawczych, a wyniki kontrolne wskazywały na poprawę funkcjonowania systemów uzdatniania wody.

W ramach nadzoru sanitarnego nad pływalniami tut. organ przeprowadził w 2021 roku po jednej kontroli każdej pływalni, pobierając łącznie 13 próbek wody (dla pływalni krytej – 8 próbek, dla pływalni odkrytej – 5 próbek). Stwierdzone przekroczenia dotyczyły następujących parametrów: *Pseudomonas aeruginosa* (pojedyncze bakterie), odczyn, chloroform, Σ THM,

chlor wolny i związany, potencjał redox. Zarządzający również podejmował stosowne działania naprawcze, których skuteczność była potwierdzana wynikami badań.

W wyniku przeprowadzonych przez przedstawicieli PPIS w Rybniku kontroli w zakresie wypełniania przez zarządców pływalni obowiązku informowania osób korzystających z pływalni o jakości wody stwierdzono, że we wszystkich przypadkach zamieszczano stosowny komunikat.

Woda w kąpieliskach i w miejscach wykorzystywanych do kąpieli

Na terenie powiatu rybnickiego w 2021 r. nie funkcjonowało żadne kąpielisko oraz miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Badania wody wykonywane przez Oddział Laboratoryjny PSSE w Rybniku

W 2021r. Oddział Laboratoryjny, w skład którego wchodzi : Sekcja Badań Mikrobiologicznych Higieny Komunalnej i Środowiska oraz Sekcja Badań Fizykochemicznych Higieny komunalnej i Środowiska, wykonał badania ogółem **47** prób w ramach nadzoru sanitarnego na terenie miasta Rybnika.

Rodzaj wody - prób	Liczba prób	Liczba oznaczeń-fizycznych	Liczba oznaczeń-chemicznych	Liczba oznaczeń-mikrobiologicznych
Woda do spożycia	33	118	63	121
Pływalnie	14	30	40	35

STAN SANITARNY URZĄDZEŃ I OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Pod nadzorem Sekcji HKiŚ w 2021 roku na terenie powiatu rybnickiego znajdowało się **219** obiektów. W 2021 roku skontrolowano ogółem **26** obiekty co stanowiło **12%** ogółu obiektów nadzorowanych, w których przeprowadzono łącznie **27** kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości w żadnym z obiektów.

Tabelaryczne Zestawienie kontroli obiektów w roku 2021

Wyszczególnienie	Liczba urządzeń i obiektów				
	według ewidencji na 31 XII	ogółem	skontrolowanych		
			ze stwierdzonym złym stanem		
			higieniczno-sanitarnym i technicznym	tylko higieniczno-sanitarnym	tylko technicznym
Zakłady fryzjerskie	64	7	-	-	-
Zakłady kosmetyczne	31	3	-	-	-
Zakłady tatuażu	4	-	-	-	-
Zakłady odnowy biologicznej	6	-	-	-	-
Inne zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu	13	7	-	-	-
Pływalnie kryte, odkryte i mieszane	2	2			

Noclegownie i domy dla bezdomnych	1	1			
Hotele i inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie	7	1			
Filie podmiotów leczniczych	10	1			
Inne obiekty – apteki, obiekty sportowe, obiekty kulturalno-widowiskowe, stacje paliw, parkingi, targowiska	49	5			
Ogółem	187	27	-	-	-

Stan sanitarny środków transportu

W 2021 roku na terenie powiatu rybnickiego nie przeprowadzono kontroli ani wizytacji w środkach transportu.

Ponadto w 2021 r. na wniosek różnych podmiotów oraz osób fizycznych wydano:

- 6 postanowień dotyczących warunków sprowadzenia zwłok i szczątków ludzkich do Polski,
- 4 opinie sanitarne dotyczące regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie powiatu rybnickiego.

Interwencje

W 2021 roku do Sekcji HKiŚ PSSE w Rybniku wpłynęły 2 interwencje dotyczące złych warunków sanitarno-technicznych w salonach kosmetycznych. Przeprowadzono 2 kontrole, które nie wykazały nieprawidłowości. Interwencje uznano za bezzasadne.

BEZPIECZEŃSTWO ŻYWNOSCI

Sekcja Higieny Żywnienia, Żywności i Przedmiotów Użytku w ramach wypełniania obowiązków nałożonych ustawą o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, realizowała zadania

z zakresu zdrowia publicznego, sprawując nadzór sanitarny, zapobiegawczy oraz bieżący nad warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, w celu zapobiegania chorobom zakaźnym.

Nadzorowane obiekty to:

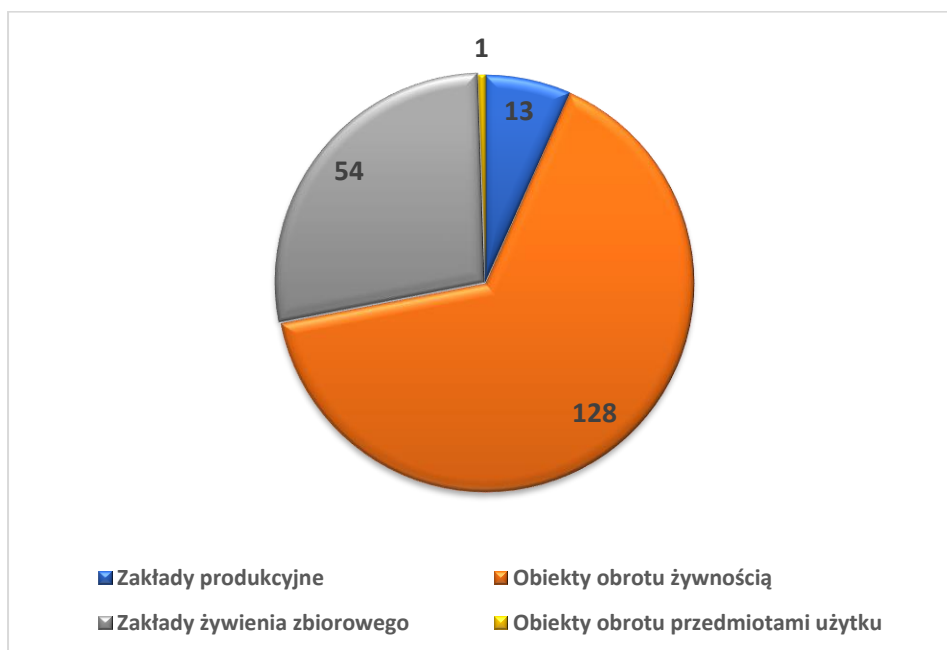
- zakłady produkcji żywności tj.: piekarnie, ciastkarnie, automaty do lodów, zakłady produkcji żurku i soli, zakład garmażeryjny, kwaszarnia
- obiekty obrotu żywnością tj.: sklepy spożywcze, kioski, hurtownie, stoiska
- zakłady żywienia zbiorowego otwarte tj.: restauracje, kawiarnie, domy przyjęć okolicznościowych, pijalnie piwa lokale, gastronomiczne typu fast – food ,
- zakłady żywienia zbiorowego zamknięte tj.: stołówki szkolne, przedszkolne, domy pomocy społecznej.

Stan sanitarny zakładów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

Pod nadzorem znajdowało się **539** obiektów. Skontrolowano więcej obiektów niż w roku 2020 czyli **196** przeprowadzając **263** kontrole sanitarne, w tym:

- 15 kontroli w 13 zakładach produkcyjnych,
- 183 kontroli w 128 obiektach obrotu żywnością,
- 64 kontroli w 54 zakładach żywienia zbiorowego ,
- 1 kontrolę w 1 zakładzie obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością.

Ilość skontrolowanych obiektów ze względu na rodzaj działalności w 2021r.

W 31 kontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości to:

- zły stan sanitarno-techniczny ścian, sufitów, posadzek (w sklepach, piekarniach), brudne urządzenia chłodnicze,
- sprzedaż żywności po upływie terminu przydatności do spożycia,
- brak udostępnienia informacji przeznaczonych dla konsumenta o żywności sprzedawanej bez opakowania (w tym brak informacji o wszystkich występujących alergenach) w sklepach oraz w żywności podawanej w lokalach,
- brak właściwie opracowanych i wdrożonych procedur GHP/GMP/HACCP (brak dokumentowania czynności przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznej),
- brak orzeczeń do celów sanitarno-higienicznych zatrudnionego personelu.

Odsetek obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości w latach 2017-2021

Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Odsetek obiektów	19%	23%	25%	19%	16%

Wydano więcej niż w roku 2020 bo - **33** decyzje represyjne (w tym nakazujące usunięcie stwierdzonych usterek sanitarno-technicznych). Wydawane decyzje dotyczyły głównie: poprawy stanu sanitarno-technicznego pomieszczeń (odnowienia ścian i sufitów) weryfikacji procedur GHP/HACCP.

Wykonanie poleceń decyzji nakazowych sprawdzano podczas przeprowadzanych rekontroli. Ogółem wydano **194** decyzje administracyjne (represyjne, zmieniające, zatwierdzenia zakładu, umarzające oraz płatnicze), w tym:

- 12 w zakładach produkcyjnych
- 144 w zakładach obrotu żywnością
- 37 w zakładach żywienia zbiorowego
- 1 w zakładzie obrotu materiałami i wyrobami do kontaktu z żywnością

Osoby winne stwierdzonych naruszeń przepisów prawa, ukarano **7** mandatami na łączną kwotę **1200 zł**, odnotowując tym samym spadek ilości i kwoty nakładanych mandatów w porównaniu z rokiem 2020.

W rozbiciu na rodzaje kontrolowanych obiektów dane przedstawiają się następująco:

- w zakładach obrotu żywnością: 6 mandatów na kwotę 1000 zł,
- w zakładach żywienia zbiorowego: 1 mandat na kwotę 200 zł.

Najczęściej karano pracowników sklepów spożywczych w związku ze stwierdzeniem braku czystości sprzętu i pomieszczeń (brudne posadzki, posadzki, urządzenia chłodnicze, obecność na zapleczu zakładu zbędnego, zalegającego sprzętu), wprowadzenia do obrotu żywności po upływie terminu przydatności do spożycia.

W związku z wystąpieniem stanu epidemii podczas rutynowo przeprowadzanych kontroli sprawdzano także czy kontrolowane zakłady żywieniowo-żywnościowe dostosowały się do wymagań przepisów wprowadzających określone nakazy i ograniczenia przeciwepidemiczne. Reagowano także na wpływające różną drogą sygnały społeczeństwa o braku stosowania tych przepisów.

Ponadto, w związku z wystąpieniem stanu epidemii i ustanowieniem określonych ograniczeń, nakazów i zakazów przeprowadzono 75 wizytacji w obiektach będących pod nadzorem Sekcji HŻŻiPU.

Jakość zdrowotna środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków

W ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu środków spożywczych na terenie powiatu rybnickiego pobrano łącznie **46** prób, w tym:

- **35** prób z grup: mleko i przetwory mleczne (lody z udziałem mleka tradycyjne), żelatyna, nasiona roślin oleistych, warzywa mrożone, masło, wody niegazowane mineralne i źródlane w kierunku oznaczenia zanieczyszczeń mikrobiologicznych,
- **6** prób z grup: owoce świeże, warzywa świeże, miód, konserwy mięsne – w celu zbadania w kierunku oznaczenia metali,
- **2** próby z grupy: wędliny w kierunku oznaczenia wwa (wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne),
- **1** próbę z grupy: przetwory owocowe z celu oceny sensorycznej,
- **1** próbę z grupy: kawa, kakao i herbata w celu oznaczenia witaminy C,
- **1** próbę z grupy nasiona roślin oleistych w kierunku zanieczyszczeń biologicznych.

Zdyskwalifikowano 1 próbę z grupy nasiona roślin oleistych (sezam) z uwagi na obecność pałeczek bakterii z rodzaju Salmonella.

Łącznie dokonano oceny znakowania dla 35 prób, dla 5 prób stwierdzono nieprawidłowości w zakresie znakowania.

Dodatkowo pobrano 3 próby kosmetyków w kierunku oznaczenia fluoru (2 pasty do zębów) i formaldehydu (1 próba płynu do płukania jamy ustnej). Nie zakwestionowano żadnej z prób kosmetyków w zakresie badanych parametrów i znakowania.

Warunki struktury żywienia w zakładach żywienia zbiorowego

W 2021r. pobrano oraz poddano analizie ilościowej i jakościowej jadłospis dekadowy w 1 przedszkolu. Jadłospis oceniono negatywnie.

Nieprawidłowości dotyczyły:

- ❖ braku realizacji wytycznych IŻŻ dotyczących pokrycia zapotrzebowania na wapń, żelazo wynikających z niewystarczającej podaży mleka/przetworów mlecznych oraz produktów zawierających w swoim składzie żelazo,
- ❖ braku realizacji wytycznych IŻŻ w zakresie pokrycia zapotrzebowania na energię (ilość wszystkich składników energetycznych i budulcowych znacznie przewyższała zapotrzebowanie dzieci w wieku 4-6 lat na w/w składniki.

System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF

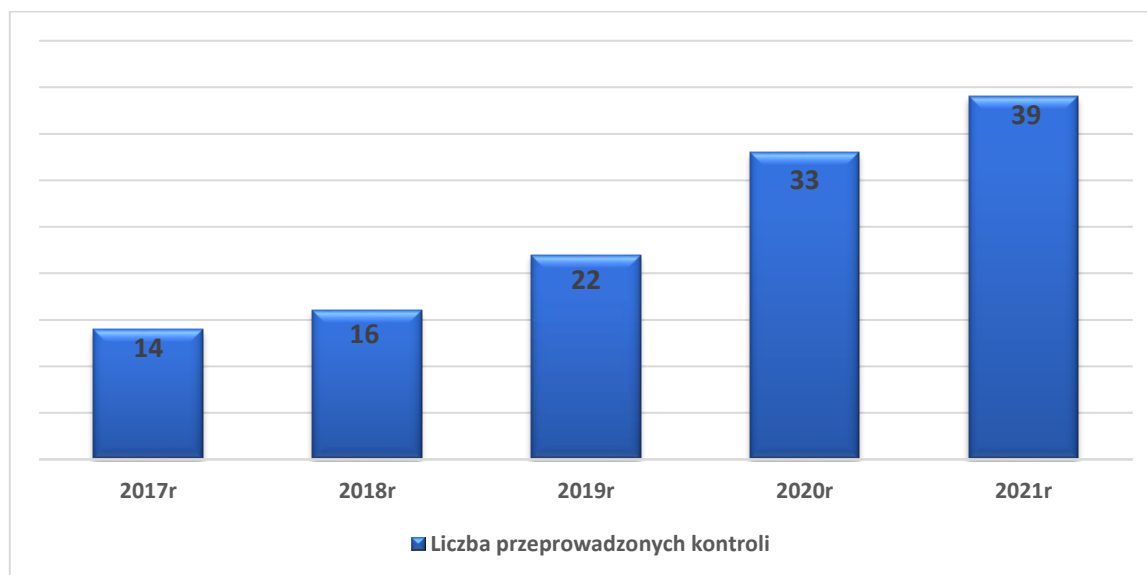

W związku z otrzymanymi w ramach funkcjonującego na terenie państw Unii Europejskiej, Systemu

Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt (RASFF), powiadomieniami alarmowymi oraz informacyjnymi w 2021r. – przeprowadzono **39** kontroli w celu monitorowania występowania w obrocie kwestionowanych produktów żywnościowych.

Podczas tych działań nie stwierdzono kwestionowanej żywności, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością w obrocie.

Liczba przeprowadzonych kontroli w związku z powiadomieniami alarmowymi RASFF w latach 2017-2021

W 2021r. monitorowano występowanie w obrocie kwestionowanych (z różnych wymienionych niżej powodów) następujących produktów żywnościowych :

- Suplement diety – obecność niezadeklarowanej substancji - sildenafilu.
- Filet z kurczaka – obecność bakterii Salmonella Newport.
- Napoje bezalkoholowe – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu glikolu propylenowego (E1520).
- Udo z kurczaka – obecność bakterii Salmonella Enteritidis.
- Grapefruit – przekroczenie najwyższego dopuszczalnego poziomu pozostałości chloropiryfosu metylu.
- Skóry z szyi kurczaka – obecność pałeczek Salmonella Enteritidis oraz Salmonella z grupy 0:7 (C1).
- Suplement diety – prewencyjne wycofanie z obrotu handlowego z powodu ogniska zatruc pokarmowych wywołanych bakterią Salmonella w Danii.
- Konserwy rybne – stwierdzenie przekroczenia poziomu kadmu.
- Wycinki skóry z szyj tusz kurcząt – obecność pałeczek Salmonella Enteritidis.
- Filet z indyka – obecność bakterii Salmonella z gr. 0:4 (B).
- Świeże jaja ze ściółki, klasa A – obecność pałeczek Salmonella Enteritidis z grupy D.
- Mączka chleba świętojańskiego wykorzystywana do produkcji różnych typów pączków – wykrycie tlenu etylenu (ETO).
- Mączka chleba świętojańskiego – stwierdzenie obecności tlenu etylenu (ETO).
- Lody – stwierdzenie obecności tlenu etylenu (ETO).
- Chipsy z puree ziemniaczanego – nieprawidłowe znakowanie w zakresie informacji o substancjach lub produktach powodujących alergie lub reakcje nietolerancji.
- Mączka chleba świętojańskiego (E410) wykorzystywana do produkcji serków o różnych smakach – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Substancja dodatkowa wykorzystywana do produkcji lodów” – wykrycie tlenu etylenu (ETO)
- Suplementy diety – zanieczyszczenie tlenkiem etylenu (ETO).
- Zestaw naczyń bambusowych – obecność niedozwolonych substancji tj. proszek kukurydziany 30% oraz włókno bambusa 50%.

Interwencje

Zgłoszono 5 wniosków o interwencję, rozpatrzono 5.

Najczęściej zgłaszano:

- niewłaściwą jakością wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych (ziarna słonecznika z obecnością szkodników, bułki z pleśnią),
- brak prawidłowego oznakowania żywności (lód w kostkach, słodycze),

Przeprowadzono 5 kontroli, stwierdzając nieprawidłowości w 2 obiektach. Nałożono 2 mandaty karne w wysokości 200zł oraz wydano 1 decyzję administracyjną.

Działania dodatkowe

W 2021 roku przeprowadzono także kontrole „akcyjne” ukierunkowane na wykonywanie poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz tematyczne (w ramach realizacji zaplanowanych zamierzeń):

- **Akcja dotycząca żywności bezglutenowej.** W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 4 kontrole sanitarne (w tym 2 kontrole w zakładach piekarniczych oraz 2 kontrole w zakładach wprowadzających żywność do obrotu). Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono naruszeń sanitarnych.
- **Akcja dotycząca nadzoru nad obrotem grzybami i ich przetworami.** W ramach realizacji tej akcji przeprowadzono 12 kontroli sanitarnych (w tym 4 kontrole w placówkach handlowych oraz 8 kontroli w zakładach żywienia zbiorowego). Podczas przeprowadzonych działań kontrolnych nie stwierdzono naruszeń sanitarnych.
- **Akcja z IW w sprawie występowania w Polsce przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF).** W ramach realizacji tej akcji dokonano wzmożonego nadzoru nad legalnością wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowania odpadów pochodzenia zwierzęcego. Kontrolą objęto sklepy, zakłady żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 26 kontroli. Wydano 5 decyzji terminowych dotyczących nieprawidłowości sanitarno-technicznych (brudne ściany i/lub sufity, uszkodzone urządzenie chłodnicze, brak opracowanej dokumentacji GHP/HACCP).

- **Akcja kontrolna - Materiały i wyroby z tworzyw sztucznych przeznaczonych do kontaktu z żywnością, importowanych z państw trzecich, w szczególności z Chin, zawierających mielony lub sproszkowany bambus.** W związku z pismem GIS przeprowadzono 4 kontrole, podczas których nie stwierdzono w obrocie kwestionowanych produktów.
- W związku z realizacją powiadomień RASFF dot. **wykrycia tlenu etylenu (ETO)** w żywności w 2021r, na potrzeby otrzymanych powiadomień RASFF w tematyce tlenu etylenu w żywności przeprowadzono na nadzorowanym terenie 8 kontroli w sklepach, 4 kontrole w aptekach oraz 2 kontrole w hurtowniach. Łącznie przeprowadzono 14 kontroli.

WARUNKI HIGIRNICZNO – SANITARNE PLACÓWEK OŚWIATOWYCH, WYCHOWAWCZYCH I WYPOCZYNKU

Jednym z działań PPIS w Rybniku jest prowadzenie bieżącego nadzoru sanitarnego nad bezpieczeństwem sanitarnym warunków pobytu i aktywności dzieci oraz młodzieży poprzez kontrolę przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, w szczególności dotyczących :

- « higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, szkołach wyższych oraz placówkach wypoczynku,
- « higieny procesów nauczania.

W związku z ogłoszeniem stanu epidemii, w 2021r. ograniczono ilość zaplanowanych kontroli sanitarnych z uwagi na zaangażowanie pracowników sekcji HDiM w działania przeciwepidemiczne. Przeprowadzono ogółem 32 kontrole sanitarne w 29 obiektach, w tym 1 kontrola w zakresie nadzoru nad wypoczynkiem dzieci i młodzieży. Nadzorem objęto 59 obiektów.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanych placówkach.

Działania kontrolne w 2021 roku

Rodzaj placówki	Liczba placówek w ewidencji	Liczba placówek skontrolowanych	Liczba kontroli	Liczba obiektów, w których stwierdzono nieprawidłowości
Żłobki	2	1	1	0
Przedszkola/punkty przedszkolne	23	13	13	0
Szkoły Podstawowe-samodzielne	21	10	10	0
Zespoły Szkół	9	4	5	0
Licea ogólnokształcące-samodzielne	0	0	0	0
Technikum- samodzielne	0	0	0	0
Szkoły zawodowe/ branżowe	0	0	0	0
Inne placówki pozaszkolne	4	1	3	0
Ogółem	59	29	32	0

W 2021 r. przeprowadzono ocenę dostosowania mebli do wzrostu uczniów w 3 placówkach u 200 uczniów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Warunki wypoczynku dzieci i młodzieży

W ramach sprawowania nadzoru nad przebiegiem wypoczynku letniego skontrolowano 1 placówkę, gdzie wypoczywało 38 uczestników. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że organizatorzy wypoczynku zapewnili uczestnikom właściwe warunki do utrzymania higieny osobistej oraz opiekę medyczną. Kontrole warunków wypoczynku dla dzieci i młodzieży były wzmocnione działaniami edukacyjno-informacyjnymi pod hasłem „Bezpieczne wakacje”.

Interwencje

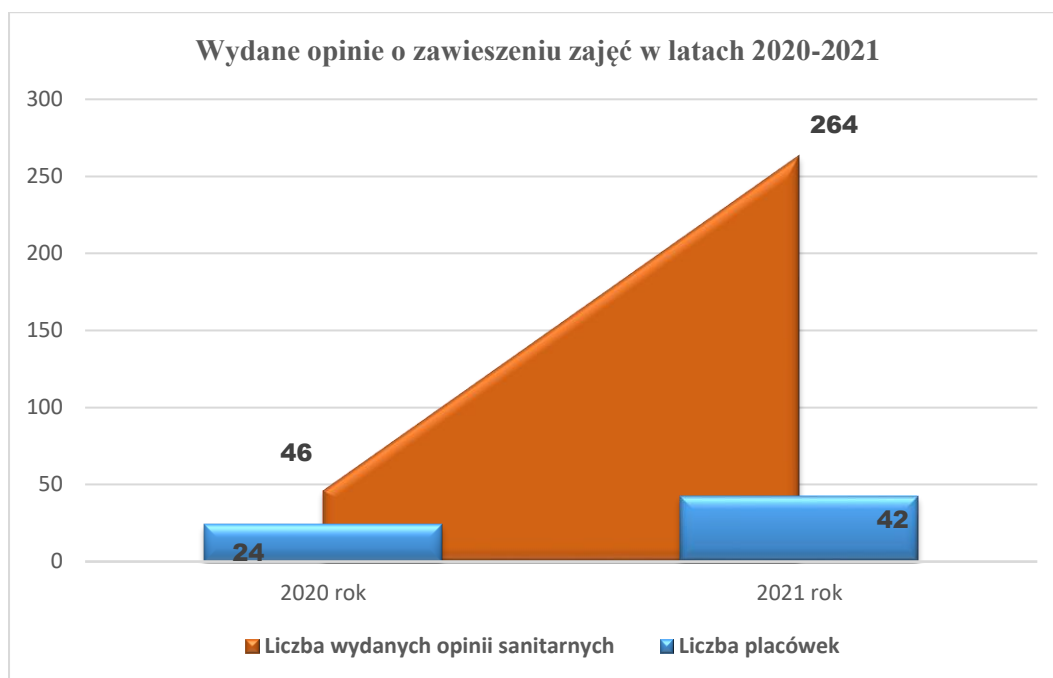
W 2021 roku przeprowadzono ogółem 2 kontrole interwencyjne w Przedszkolu nr 1 w Czerwionce-Leszczynach. Interwencja dotyczyła: malowania parkietu farbą - lakierem bez atestu i stworzenia zagrożenia dla zdrowia dzieci. Interwencje była bezzasadne.

Działania w związku z epidemią SARS-CoV-2 w placówkach oświatowych

W związku z pandemią wirusa COVID-19 i powrotem dzieci do szkół odnotowano znaczny wzrost liczby wniosków Dyrektorów placówek oświatowych i wydanych opinii o zawieszeniu zajęć na podstawie §18 ust. 2a Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 grudnia 2020r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tekst jednolity Dz.U. z 2020r. poz. 1604) w placówkach oświatowych porównując z rokiem 2020. W 2021r. wydano ogółem 264 opinii sanitarnych o zawieszeniu zajęć dla 42 placówek, a 2020r. wydano 46 opinii dla 24 placówek.

Liczba wydanych opinii w poszczególnych rodzajach placówek w latach 2020-2021

Rodzaj placówki	Liczba placówek		liczba wydanych opinii	
	2020r.	2021r.	2020r.	2021r.
Żłobki	0	0	0	0
Przedszkola/punkty przedszkolne	11	14	22	42
Szkoły Podstawowe-samodzielne	11	20	21	143
Zespoły Szkół	2	8	3	79
Liceaogólnokształcące-samodzielne	0	0	0	0
Technikum-samodzielne	0	0	0	0
Szkoły zawodowe/branżowe	0	0	0	0
Ogółem	24	42	46	264

Należy pamiętać, że od marca 2020r. wprowadzono zawieszenie zajęć dydaktyczno-wychowawczych w przedszkolach, szkołach i placówkach oświatowych, które następnie było zmieniane dla poszczególnych rodzajów szkół i grup (klas) w zależności od sytuacji epidemiologicznej w latach 2020-2021.

Ponadto, w trakcie przeprowadzanych kontroli sanitarnych w czasie obowiązywania stanu epidemii, sprawdzano stosowanie się do obowiązku przestrzegania reżimu sanitarno-epidemiologicznego oraz wytycznych MEN, MZ, GIS, a w szczególności zapewnienie dostępu do środków ochrony osobistej, respektowanie noszenia maseczek zakrywających nos i usta, możliwości użycia środków do dezynfekcji rąk, zapewnienia dystansu społecznego przynajmniej 1,5 m pomiędzy stołami w salach dydaktycznych. Ponadto ustalono, iż dyrektorzy szkół i placówek przygotowali wewnętrzne procedury funkcjonowania i postępowania w czasie epidemii. Współpracowano również z wydziałami edukacji, pracownikami Oświaty Zdrowotnej, celem przekazywania informacji na temat bezpiecznego powrotu do szkół. Na bieżąco monitorowano sytuacje w placówkach oświatowych oraz podejmowano decyzje stosownie do zmieniającej się sytuacji i rozwoju epidemii.

WARUNKI HIGIENY PRACY, NADZÓR CHEMIKALIAMI, PRODUKTAMI BIOBÓJCZYMI, DETERGENTAMI, PREKURSORAMI

W roku 2021 na terenie powiatu rybnickiego objętych nadzorem było 176 zakładów. W ramach nadzoru nad warunkami pracy skontrolowano 19 zakładów pracy, tj. 10,80 % obiektów objętych nadzorem na terenie powiatu rybnickiego, w tym w ramach kontroli sprawdzającej skontrolowano 5 zakładów. Ogółem przeprowadzono 28 kontroli, w tym 13 kontroli sprawdzających. Wydano ogółem 20 decyzji, w tym 6 decyzji zmieniających termin wykonania nakazów, 7 decyzji płatniczych.

W 8 skontrolowanych obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie:

- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- poinformowania pracowników o wynikach przeprowadzonych badań i pomiarów,
- sporządzenia spisu stosowanych niebezpiecznych substancji i mieszanin chemicznych,
- zapewnienia kart charakterystyk stosowanych substancji i udostępnienia ich pracownikom,
- sporządzenia instrukcji bezpieczeństwa i higieny pracy,
- przekazania informacji o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- sporządzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- sporządzenia rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- dokonania analizy ryzyka oraz sporządzenia oceny ryzyka zawodowego, a także zapoznania pracowników z jej wynikami,

- dokonania oceny ryzyka w zakresie czynników biologicznych,
- poprawy stanu higieniczno – sanitarnego pomieszczeń pracy,
- poprawy stanu pomieszczeń higieniczno – sanitarnych.

W 2021 r. skontrolowano 2 zakłady, w których w narażeniu na czynniki rakotwórcze pracuje ogółem 5 osób. Przeprowadzono ogółem 3 kontrole. Wydano 1 decyzję.

Czynniki rakotwórcze występujące w skontrolowanych zakładach pracy w 2021 r.:

- pyły drewna w 1 zakładzie,
- azbest w 1 zakładzie.

W 2021 roku w ewidencji zarejestrowano 22 zakłady, w których stwierdzono przekroczenia czynników szkodliwych dla zdrowia dla 517 osób, w tym w przekroczeniu NDS/NDN na czynniki fizyczne 509 osób, pyły 11 osób, czynniki chemiczne 0 osób – liczba pozostała bez zmian w stosunku do 2020 r.

W 2021 r. skontrolowano ogółem 3 zakłady, w którym w przekroczeniu czynników szkodliwych dla zdrowia pracuje 19 osób. Przeprowadzono 3 kontrole. Wydano 1 decyzję, w tym 1 decyzję zmieniającą. Poprawiono warunki pracy dla 135 osób, w tym: na czynniki fizyczne dla 135 osób.

W 2021 roku ogółem skontrolowano 12 zakładów pracy, w których w narażeniu na działanie szkodliwych czynników biologicznych pracuje 447 osób.

Ogółem przeprowadzono 13 kontroli. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, prekursorami, produktami biobójczymi oraz detergentami

W 2021 roku w ramach nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, prekursorami, produktami biobójczymi oraz detergentami przeprowadzono kontrole w 1 zakładzie, w tym u 1 dystrybutora. Przeprowadzono ogółem 1 kontrolę.

Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Ponadto skontrolowano 15 zakładów pracy stosujących w działalności zawodowej substancje chemiczne i ich mieszaniny. Przeprowadzono ogółem 17 kontroli. Wydano 3 decyzje.

W 2021 roku przeprowadzono 12 kontroli u stosujących w działalności zawodowej produkty biobójcze. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Pod nadzorem PSSE w Rybniku w powiecie rybnickim jest 7 podmiotów wprowadzających do obrotu prekursorzy narkotyków kat. 3.

W 2021 roku przeprowadzono 1 kontrolę u stosującego prekursorzy kat. 3 w działalności zawodowej. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

W związku z ogłoszeniem z dniem 20 marca 2020 r. do odwołania na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 (rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. poz. 491 z późn. zm.) bieżący nadzór nad zakładami został ograniczony. Przeprowadzono 10 kontroli/wizytacji dotyczących przestrzegania zasad w/w rozporządzenia. Nieprawidłowości nie stwierdzono.

Interwencje

W 2021 r. wpłynęły 2 wnioski o interwencję, które dotyczyły:

- braku nadzorowania przez pracodawcę obowiązku zakrywania ust i nosa w zakładzie pracy,
- przestrzegania zasad w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w związku ze stanem epidemii.

W wyniku przeprowadzonych kontroli ustalono, iż wnioski są niezasadne.

CHOROBY ZAWODOWE

W 2021 roku zarejestrowano 2 zgłoszenia podejrzenia choroby zawodowej, u 1 pracownika zatrudnionego w zakładzie pracy zlokalizowanym w powiecie rybnickim (gmina Lyski) stwierdzono chorobę zawodową, tj.

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa (borelioza) - na stanowisku rolnika.

Stwierdzone choroby zawodowe u pracodawców prowadzących działalność w powiecie rybnickim stanowią 6 % wszystkich chorób zawodowych stwierdzonych przez PPIS w Rybniku w 2021 roku.

Ogółem w roku 2021 wydano 3 decyzje w sprawie chorób zawodowych. W ramach prowadzonych postępowań w sprawie chorób zawodowych przeprowadzono 1 ocenę narażenia w kierunku choroby zawodowej.

DOPALACZE - NADZÓR ORAZ MONITORING NAD ŚRODKAMI ZASTĘPCZYMI I NOWYMI SUBSTANCJAMI PSYCHOAKTYWNYMI

W 2021r. na terenie powiatu rybnickiego nie stwierdzono punktu handlowego wprowadzającego do obrotu środki zastępcze.

W 2021 r. nie odnotowano przypadków podejrzeń zatrucia/zatrucie środkami zastępczymi (dopalaczami) na terenie powiatu rybnickiego

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zapobiegawczy nadzór sanitarny wykonuje zadania z zakresu zdrowia publicznego na etapie planowania i realizacji przedsięwzięć strategicznych w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobieganiu powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych. Cele zapobiegawczego nadzoru sanitarnego realizowane są poprzez działania, w trakcie których dokonywana jest weryfikacja ocenianych zagadnień pod kątem spełnienia wymagań higienicznych i zdrowotnych. Działania w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ukierunkowane są w szczególności na zapewnienie, już na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz projektowania i realizacji inwestycji, właściwego stanu sanitarnego w obiektach, w taki sposób, aby przyjęte rozwiązania w trakcie użytkowania obiektu nie powodowały zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Nadzorem objęte są miejsca przebywania ludzi, w tym miejsca zamieszkania, pracy, nauki, wychowania, sportu i rekreacji, wypoczynku, działalności leczniczej oraz wszystkich budynków użyteczności publicznej. W trakcie podejmowanych działań w zakresie opiniowania i zajmowania stanowiska przez PPIS w Rybniku, uwzględniano w szczególności zapewnienie:

- oddzielenia obszarów zabudowy mieszkaniowej od obszarów przemysłowych, tras komunikacyjnych,
- zapewnienia właściwej gospodarki wodno-ściekowej,
- eliminację lub ograniczenie emisji zanieczyszczeń i uciążliwości do środowiska,
- odpowiednich pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych warunków pobytu ludzi w budynkach, w odniesieniu do funkcji pomieszczenia (oświetlenie, wysokość i powierzchnia, wymiany powietrza, temperatury, itp.),
- odpowiednich warunków pracy.

Strategiczne oceny oddziaływania na środowisko

W 2021 roku ramach sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, tutejszy organ, zaopiniował ogółem 2 projekty planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Świerklany, dotyczące terenu w jednostce „A” Jankowce i w jednostce „C” Świerklany Górne. Opinie sanitarne zostały wydane w ramach przeprowadzenia postępowania, dot. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Opiniowane plany nie zmieniły, w sposób znaczący sposobu zagospodarowania poszczególnych terenów. Przy ich opiniowaniu zwracano szczególną uwagę na poprawę warunków życia mieszkańców i redukcję konfliktów pomiędzy działalnością gospodarczą, a wymaganiami ochrony zdrowia ludzi.

Ocena oddziaływania przedsięwzięcia mogącego znacząco oddziaływać na środowisko

W ramach procedury wynikającej z zapisów Ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (jednolity tekst ustawy Dz. U. z 2021r., poz. 2373 z późn. zm.) zajęto ogółem 6 stanowisk, w formie opinii, w sprawie przeprowadzenia oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko położonych na terenie powiatu rybnickiego:

- 3 na wnioski Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, Prezydenta Miasta Knuruwa . Była to, m.in. następująca inwestycja:
  - „Budowa Centrum Logistycznego w m. Dębieńsko, obręb Dębieńsko, województwo śląskie, powiat rybnicki, gmina Czerwionka-Leszczyny, miejscowość: Dębieńsko”.
- 1 na wniosek Wójta Gminy Świerklany a dotyczące przedsięwzięcia pn.
  - „Wydobywanie kruszywa naturalnego ze złoża <Markłowice 2>”.
- 2 na wniosek Wójta Gminy Gaszowice, a dotyczące m.in. przedsięwzięcia pn.
  - „Przebudowa drogi powiatowej nr 5617 S ulicy Kolejowej od skrzyżowania z ul. Stawową w Gaszowicach do skrzyżowania z DP5025S w Łukowie Śląskim”.

W 2021r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Rybniku zaopiniował warunki realizacji **1** inwestycji, położonej na obszarze działania Burmistrza Gminy i Miasta Czerwionka-Leszczyny, przed wydaniem dla nich przez organ ochrony środowiska decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, niezbędnej do wydania dla tych inwestycji pozwolenia na budowę na wniosek Prezydenta Miasta Knuruwa. Była to, następująca inwestycja:

- Uruchomienie instalacji do przetwarzania odpadów na terenie punktu skupu w Czerwionce-Leszczynach przy ul. Nowy Dwór”.

Stanowiska w ramach uczestniczenia w dopuszczeniu obiektu budowlanego do użytkowania

W 2021r. przeprowadzono ogółem **17** kontroli oraz dopuszczono do użytkowania **17** zrealizowanych obiektów, na podstawie pozwoleń na budowę, zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania w organie administracji architektoniczno–budowlanej lub na podstawie projektów technologicznych uzgodnionych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. W ramach tych czynności kontrolnych dokonywano m.in. szczegółowego przeglądu zrealizowanych obiektów i ich otoczenia, pod kątem zgodności z projektem. W celu zagwarantowania odpowiednich warunków pobytu ludzi w budynkach, sprawdzano również zastosowanie właściwych pod względem zdrowotnym materiałów budowlanych.

- Gmina Czerwionka -Leszczyny : przeprowadzono ogółem **11** kontroli na wnioski stron oraz dokonano **11** odbiorów obiektów zrealizowanych, w związku z dopuszczeniem ich do użytkowania i wydano dla nich opinie sanitarne.

Były to, m.in. następujące inwestycje:

- Budynek produkcyjno-magazynowy z zapleczem socjalno-biurowym w Czerwionce-Leszczynach przy ul. Kosynierów,
  - Hala produkcyjno-magazynowa z zapleczem biurowym w Stanowicach przy ul. Żorskiej.
- Gmina Świerklany : przeprowadzono ogółem **5** kontroli w tym dopuszczono do użytkowania **5** zrealizowanych obiektów, były to: zakłady kosmetyczne, gabinet lekarski, lodziarnia, sklep spożywczy.
  - Gmina Jejkowice : przeprowadzono ogółem **1** kontrolę na wniosek strony i odebrano **1** zrealizowany obiekt, a był to sklep spożywczy.

W 2021r. wydano ogółem 17 decyzji administracyjnych w zakresie obciążenia opłatą za przeprowadzone czynności odbiorowe.

Dokonując analizy wniesionych spraw do załatwienia w 2021r., można stwierdzić, że w gminach Powiatu Rybnickiego, położonych na terenie działalności tutejszego Inspektora, powstają małe obiekty, a ich liczba jest wyraźnie mniejsza w stosunku do ilości obiektów, powstałych na terenie miasta Żory czy miasta Rybnika.

OŚWIATA ZDROWOTNA

Z uwagi na sytuację epidemiologiczną w kraju oraz obostrzeń z niej wynikających, Sekcja Oświaty Zdrowotnej ograniczyła swoją działalność głównie do aktywności w mediach społecznościowych oraz

korespondencji elektronicznej. Ponadto pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej uczestniczyli w działaniach przeciwepidemicznych.

W 2021 roku przeprowadzono **10** wizytacji, w trakcie których ocenie podlegała działalność oświatowo - zdrowotna prowadzona przez placówki nauczania i wychowania oraz dostosowanie się do obowiązujących przepisów i wytycznych w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się pandemii SARS-CoV-2.

Wszystkie placówki znajdujące się na terenie podległym PSSE w Rybniku były na bieżąco informowane o aktualnej ofercie działalności oświatowo-edukacyjnej, zapraszane do udziału w programach/akcjach. Ze względu na sytuację epidemiologiczną większość działań oraz programów profilaktycznych nie została zrealizowana w całości.

INTERWENCJE PROGRAMOWE

- ✚ Program edukacyjny „**TRZYMAJ FORMĘ!**” - realizowany jest od 15 lat przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz Polską Federację Producentów Żywności Związek Pracodawców w ramach realizacji strategii WHO dot. Diety, aktywności fizycznej i zdrowia. Celem programu „Trzymaj formę!” jest edukacja w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej poprzez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki. Program realizowany był w **4 szkołach podstawowych w klasach V-VIII było udział 472 uczniów.**
- ✚ „**KRAJOWY PROGRAM ZAPOBIEGANIA ZAKAŻENIOM HIV I ZWALCZANIA AIDS**” Cele: Ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV m.in. poprzez zapewnienie odpowiedniego dostępu do informacji, edukacji i usług w zakresie profilaktyki HIV/AIDS, poprawa jakości życia i dostępu do opieki zdrowotnej dla osób żyjących z HIV/AIDS oraz ich bliskich pomoc zakażonym HIV i chorym na AIDS, promowanie projektów integracji z chorymi. **Do programu przystąpiła 1 szkoła średnia odbiorcami było 350 uczniów.**
- ✚ Program edukacyjny „**BIEG PO ZDROWIE**” dla klas IV szkół podstawowych. Cele: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości, palenia papierosów. Grupa docelowa: uczniowie kl. IV szkół podstawowych, rodzice i opiekunowie, społeczność lokalna. **Do programu przystąpiło 13 szkół podstawowych, uczestniczyło 875 uczniów kl. IV.**
- ✚ Program edukacyjny „**ARS, CZYLI JAK DBAĆ O MIŁOŚĆ?**” – dla uczniów szkół średnich. Cele: Celem programu jest pogłębienie wiedzy na temat konsekwencji używania substancji psychoaktywnych m.in. alkoholu, papierosów czy narkotyków. Program adresowany jest do uczniów szkół średnich. **Do programu przystąpiła 1 szkoła średnia, objęto działaniami 45 uczniów.**
- ✚ „**SKĄD SIĘ BIORĄ PRODUKTY EKOLOGICZNE**” ogólnopolski program edukacyjny dla przedszkoli opracowany wspólnie z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Grupa, do której skierowany jest nowy program, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków

żywieniowych od najmłodszych lat poprzez propagowanie zdrowego stylu życia, zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków dot. nawykach higieniczno-zdrowotnych. **Do programu przystąpiło 7 przedszkoli, objęto 229 przedszkolaków.**

- ✚ Program edukacyjny „**CZyste Powietrze wokół nas**” dla dzieci w wieku 5-7 lat – przedszkola/szkoły podstawowe. Głównym celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Do programu przystąpiło 10 przedszkoli, objęto 601 przedszkolaków.

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Podstępne WZW**” - program profilaktyki WZW typu: A,B i C. Celem programu jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu B i C, upowszechnienie wiedzy na temat ryzyka zakażenia, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki w tym zakresie. Pobudzenie do refleksji nad odpowiedzialnością dot. zachowań zdrowotnych własnych i innych ludzi. Grupa docelowa: Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczęta i chłopcy z klas II). **Do programu przystąpiła 1 szkoła średnich, objęto 38 uczniów.**

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Znamie ! Znam Je?**”. Program skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych, jego głównym celem jest upowszechnienie wiedzy z zakresu profilaktyki czerniaka oraz zdrowotnych następstw promieniowania UV.

Do programu przystąpiła 1 szkoła średnia, objęto 201 uczniów.

- ✚ Wojewódzki projekt edukacyjny „**Klub Zdrowego Przedszkolaka**” Program ma na celu wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci poprzez właściwe odżywianie i propagowanie aktywności fizycznej, poprawę jakości żywienia dzieci i młodzieży w placówkach oświatowo-wychowawczych, podniesienie świadomości rodziców w kwestii odżywiania dzieci. **Do programu przystąpiło 7 przedszkoli objęto 2478 przedszkolaków.**

- ✚ Wojewódzki program edukacyjny „**Smak Życia czyli debata o dopalaczach**” – dla uczniów klas VI-VIII szkół podstawowych. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. Grupa docelowa: uczniowie szkół podstawowych, ich rodzice i opiekunowie. **Do programu przystąpiły 2 szkoły, objęto 149 uczniów.**

- ✚ Program edukacyjny „**WYBIERZ ŻYCIE PIERWSZY KROK**” dla szkół średnich. Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Zwiększenie poziomu wiedzy na temat profilaktyki raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, podniesienie świadomości o czynnikach zwiększających ryzyko raka szyjki macicy (profilaktyka pierwotna i wtórna), motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie, przygotowanie młodzieży do roli liderów edukacji zdrowotnej w środowisku lokalnym, dostarczenie informacji o świadczeniodawcach wykonujących badania cytologiczne im wcześniej zaczniesz się leczyć, tym łatwiejsza będzie kuracja. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych (dziewczeta i chłopcy z klas I), rodzice i opiekunowie uczniów, kadra pedagogiczna szkół. **Do programu przystąpiła 1 szkoła średnia, objęto 161 uczniów.**
- ✚ „**WIRUSOOCHRONA**”. Akcja ma na celu wzmocnienie działań przeciwepidemicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych poprzez przeprowadzenie zajęć profilaktycznych dla najmłodszych uczniów, przypominających o przestrzeganiu podstawowych zasad higieny oraz zwrócenie uwagi na znaczącą rolę higieny jako podstawowego środka zapobiegania przenoszenia się wirusów. Grupą docelową są uczniowie szkół ponadgimnazjalnych Klas I-III, dzieci w wieku przedszkolnym rodzice i opiekunowie, kadra pedagogiczna szkół i przedszkoli. **Do akcji przystąpiło 21 placówek, objęto 756 dzieci.**

INTERWENCJE NIEPROGRAMOWE

- ❖ **Profilaktyka palenia tytoniu, w tym: Światowy Dzień Bez tytoniu, Światowy Dzień Rzucania Palenia.** Działania dotarły do 54 podmiotów, 7699 odbiorców.
- ❖ **Promocja zdrowego stylu życia, aktywności fizycznej i prawidłowego odżywiania.** Działania dotarły do 58 podmiotów, 7434 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyki chorób układu pokarmowego, w tym zatruc pokarmowych – salmonella, grzyby i inne.** Działania dotarły do 124 podmiotów, 9516 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka grypy.** Działania realizowało 41 podmiotów uczestniczyło 5766 odbiorców.
- ❖ **Promocja szczepień ochronnych (w tym „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, „Europejski Tydzień Szczepień”).** Działania dotarły do 238 podmiotów, 24797 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób nowotworowych.** Działania dotarły do 96 podmiotów, 10014 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka wszawicy.** Działania dotarły do 23 podmiotów, 4226 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka chorób zakaźnych, w tym chorób odzwierzęcych— gruźlica, meningokoki, wirusowe zapalenia wątroby B,C, kleszczowe zapalenie mózgu i inne** Działania dotarły do 2 podmiotów, 489 odbiorców.
- ❖ **Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach; Światowy Tydzień Wiedzy o Antybiotykach.** Działania dotarły do 22 podmiotów, 3109 odbiorców.
- ❖ **Zapobiegania i eliminowanie negatywnego wpływu czynników i zjawisk fizycznych, chemicznych i biologicznych na zdrowie ludzi.** Działania dotarły do 107 podmiotów, 12592 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne ferie 2021”.** Działania dotarły do 6 podmiotów, 1157 odbiorców.
- ❖ **Akcja „Bezpieczne wakacje 2021”.** Działania dotarły do 86 podmiotów, 9998 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka niekorzystnych skutków zdrowotnych wynikających z nadmiernej ekspozycji na promieniowanie UV - „Brązowo, ale czy zdrowo?”.** Działania dotarły do 49 podmiotów, 1702 odbiorców.
- ❖ **Profilaktyka uzależnień i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu środków psychoaktywnych wśród młodzieży - Dopalacze Wypalacze „groźne narkotyki”.** Działania dotarły do 37 podmiotów, 5697 odbiorców.

- ❖ Projekt KIK/68 „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnienia od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych” w tym kampania społeczna „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”. Działania dotarły do 30 podmiotów, 4664 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister”. Działania dotarły do 29 podmiotów, 4815 odbiorców.
- ❖ Akcja informacyjno-edukacyjna „Koronawirus. Przestrzegaj podstawowych zasad bezpieczeństwa i higieny”. Działania dotarły do 157 podmiotów, 7071 odbiorców.
- ❖ Profilaktyka zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (zapobieganie rozprzestrzenianiu się koronawirusa). Działania dotarły do 340 podmiotów, 3651 odbiorców.

